



Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**ALTERNATIEVE AFSTUDEERTRAJECTEN
EN DE BEWAKING VAN HET EINDNIVEAU
BIJ HOGESCHOOL INHOLLAND**

Utrecht, april 2011

VOORWOORD

Een gevarieerd aanbod van flexibel hoger onderwijs dat studenten de mogelijkheid biedt maatwerktrajecten te doorlopen is van groot belang voor de Nederlandse kenniseconomie. Innovatie en experiment mogen echter niet ten koste gaan van kwaliteit, zoals wij in oktober 2010 in onze eerste rapportage al schreven. In geen geval mogen concessies worden gedaan aan het eindniveau van afgestudeerden. In de zomer van 2010 verscheen een krantenartikel met de strekking dat dit bij een opleiding van Hogeschool Inholland via een speciaal traject voor langstuderende studenten wel zou gebeuren.

Wij hebben daarop uitvoerig onderzoek gedaan naar de situatie bij Hogeschool Inholland en rapporteerden daar al eerder over in een tussenbericht dat in januari van dit jaar werd uitgebracht.

In dit eindrapport gaan wij in op:

- de resultaten van het onderzoek naar de naleving van wettelijke voorschriften en de interne regels bij de onderzochte opleidingen,
- de resultaten van het onderzoek van de NVAO naar het door afgestudeerden gerealiseerde eindniveau van deze opleidingen,
- het verbeterbeleid van de hogeschool.

De uitkomst is dat vier van de vijf onderzochte opleidingen aanzienlijke gebreken vertonen in de naleving van de Wet op het hoger onderwijs, de naleving van interne regels en/of de borging van het eindniveau. Een aanzienlijk deel van de afgestudeerden van deze opleidingen bereikte niet het te verwachten niveau. In alle lagen van de hogeschool wordt hard gewerkt aan verbetering. De tekortkomingen laten zich niet in een handomdraai herstellen; wel is er al het nodige verbeterd en zijn de alternatieve trajecten beëindigd. De stappen die nu gezet worden door het College van Bestuur maken duidelijk dat binnen Inholland een grondige verandering in denken plaatsvindt in de visie op onderwijs, die zich vertaalt in acties en programma's op uiteenlopende gebieden: onderwijsconcept, opleidingsportfolio, regionalisering, kwaliteitszorg en cultuur.

Het onderzoek bij Hogeschool Inholland maakt deel uit van een breder landelijk onderzoek. Meer hierover leest u in ons gelijktijdig verschijnende rapport *Alternatieve afstudeertrajecten en de bewaking van het eindniveau in het hoger onderwijs*. Het landelijk onderzoek leert dat het stelsel van interne en externe kwaliteitsvoorzieningen op dit moment niet altijd kan garanderen dat zwakke plekken tijdig worden gesignaleerd en gecorrigeerd, en dat ook het accreditatiestelsel hier kennelijk niet altijd in kan voorzien.

Er lijkt breder in het bekostigd hoger beroepsonderwijs onvoldoende discipline in de naleving van wettelijke voorschriften die essentieel zijn voor de bewaking van het afstudeerniveau. Er zijn in het bekostigd hoger beroepsonderwijs ruim 1200 geaccrediteerde bacheloropleidingen. De inspectie deed op basis van een risicogerichte aanpak bij vijftien opleidingen van tien hogescholen onderzoek naar de bewaking van het eindniveau. Bij acht van de vijftien opleidingen baart de toetsing en beoordeling van studenten en de borging van het eindniveau ons zorgen. Bij vier opleidingen van Inholland is onze conclusie definitief; bij vier opleidingen van andere instellingen voorlopig, omdat nader onderzoek van de NVAO naar het bereikte eindniveau hier nog niet heeft plaatsgevonden.

Drs. H.G.J. Steur
hoofdinspecteur hoger onderwijs

INHOUD

1	SAMENVATTING EN CONCLUSIE 4
1.1	HET ONDERZOEK IN VOGELVLUCHT 4
1.2	AANLEIDING 4
1.3	VRAAGSTELLING 5
1.4	WERKWIJZE 5
1.5	CONCLUSIES 7
1.6	VERVOLG 12
1.7	LEESWIJZER 12
2	INRICHTING VAN HET ONDERZOEK 13
2.1	ACHTERGROND 13
2.2	TUSSENBERICHT 14
2.3	VRAAGSTELLING 15
2.4	NALEVINGSONDERZOEK 16
2.5	GEREALISEERD NIVEAU 19
2.6	VERBETERBELEID 21
3	NALEVING WHW EN INTERNE AFSPRAKEN 22
3.1	NALEVING WHW 22
3.2	INTERNE REGELS EN DOSSIERS 25
3.3	BEELD PER OPLEIDING 27
4	NIVEAU AFGESTUDEERDEN 32
4.1	ALGEMEEN 32
4.2	BEELD PER OPLEIDING 32
5	VERBETERBELEID 39
5.1	WAT VOORAF GING 39
5.2	HOGESCHOOLBREED 39
5.3	OPLEIDING MEM HAARLEM 42
5.4	OPLEIDINGEN BE, CE EN VTM 45
BIJLAGE 1 BEOORDELINGSKADER 47	
BIJLAGE 2 BEVINDINGEN BE HAARLEM 53	
BIJLAGE 3 BEVINDINGEN CE DIEMEN 64	
BIJLAGE 4 BEVINDINGEN MEM HAARLEM 74	
BIJLAGE 5 BEVINDINGEN MEM ROTTERDAM 86	
BIJLAGE 6 BEVINDINGEN VTM DIEMEN 97	
BIJLAGE 7 ZIENSWIJZE INSTELLINGSBESTUUR 108	

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Dit hoofdstuk begint met een verkorte weergave van de uitkomsten van het onderzoek (§ 1.1). Vervolgens worden de aanleiding van het onderzoek (§ 1.2) en de vraagstelling (§1.3) toegelicht. Aansluitend wordt de werkwijze beschreven (§ 1.4) en worden de conclusies gepresenteerd (§ 1.5). Daarna wordt het vervolgtoezicht beschreven (§ 1.6). Tot slot volgt een leeswijzer voor het resterende deel van het rapport (§ 1.7).

1.1 HET ONDERZOEK IN VOGELVLUCHT

Bij vijf opleidingen van Hogeschool Inholland vond onderzoek plaats naar de naleving van de Wet op het hoger onderwijs (WHW), de naleving van interne regels inzake toetsing en examinering, en het eindniveau van afgestudeerden. Drie opleidingen werden geselecteerd op basis van informatie over alternatieve afstudeertrajecten. Bij de andere twee opleidingen was geen sprake van een alternatief traject en had de inspectie vooraf geen aanwijzingen van mogelijk kwaliteitsfalen.

Bij vier van de vijf onderzochte opleidingen blijkt sprake van aanzienlijke tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften, de interne regels en procedures, en de borging van het eindniveau van afgestudeerden. Bij deze vier opleidingen stelde een commissie van deskundigen van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) vast dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden het HBO-bachelorniveau niet bereikte. Dit betreft zowel regulier afgestudeerden als afgestudeerden via de alternatieve afstudeertrajecten. De inspectie kenmerkt de vier opleidingen op basis hiervan als zeer zwak.

Hogeschool Inholland heeft inmiddels adequate verbeteringen geïnitieerd en deels gerealiseerd. De maatregelen hebben de steun van docent- en studentgeledingen in de medezeggenschapsorganen. De inspectie heeft vertrouwen in de aanpak van het College van Bestuur en het management van de opleidingen. Gelet op de aard van de problemen en het tijdstip waarop deze bekend werden zijn echter nog niet alle problemen verholpen. Tot het moment waarop alle verbeteringen zijn gerealiseerd zal sprake zijn van intensief toezicht.

Omdat er getuigschriften onrechtmatig zijn uitgereikt meldt de inspectie de vier opleidingen bij de staatssecretaris van onderwijs aan voor het treffen van passende financiële sancties. De inspectie geeft de staatssecretaris van onderwijs daarnaast in overweging de NVAO om advies te vragen over intrekking van de accreditatie van de opleidingen op grond van art. 5a 12b van de WHW. Het advies van de inspectie is dit onderzoek medio 2012 te initiëren, zodat het verbeterbeleid van de instelling de kans krijgt vrucht af te werpen.

1.2 AANLEIDING

Op 10 juli 2010 publiceerde *de Volkskrant* een artikel met de boodschap dat bij de opleiding *Media & Entertainment Management* (MEM) van Hogeschool Inholland te Haarlem langstuderende studenten te lichtvaardig een diploma zouden hebben ontvangen op basis van een alternatief afstudeertraject. Het toenmalige College van Bestuur van Hogeschool Inholland kondigde kort na 10 juli een onderzoek aan van een onafhankelijke onderzoekscommissie onder leiding van dhr. drs. G.B.M. Leers. Deze publiceerde op 23 september 2010 een kritisch rapport. Mede naar aanleiding van signalen over andere instellingen startte de inspectie in juli 2010 een onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten onder alle instellingen in het hoger onderwijs. Op 19 oktober werd daarover een tussenrapportage aan de Tweede Kamer gezonden. In zijn beleidsreactie op de tussenrapportage vroeg de staatssecretaris van onderwijs de inspectie om een tussentijds bericht van de situatie bij Inholland. Medio januari is aan dit verzoek voldaan.

Over de onderzochte opleidingen van Hogeschool Inholland is nu duidelijk in hoeverre interne en externe regels zijn nageleefd, wat het eindniveau van afgestudeerden is en wat het verbeterbeleid tot nu toe heeft gebracht. Het gerealiseerde eindniveau van de onderzochte opleidingen is uitvoerig beschreven in het *Rapport van Bevin-*

dingen NVAO-Commissie Onderzoek Hogeschool Inholland. In ons rapport is daarvan een samenvatting opgenomen. Ook het landelijk onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten is afgerond. Dat betekent dat van het bestaan van alternatieve toets- of afstudeertrajecten en van risico's voor het eindniveau momenteel een landelijk beeld kan worden geschetst. Hierover kunt u meer lezen in ons gelijktijdig verschijnende rapport *Alternatieve afstudeertrajecten en de bewaking van het eindniveau in het hoger onderwijs*.

1.3 VRAAGSTELLING

Onderzochte opleidingen

In dit rapport staan de naleving van wettelijke voorschriften en het gerealiseerde eindniveau van vijf bacheloropleidingen van Hogeschool Inholland centraal. Om precies te zijn gaat het om drie opleidingen die elk op één locatie zijn onderzocht en één opleiding die op twee locaties is onderzocht.¹ In drie van de vijf gevallen was sprake van een alternatief afstudeertraject. De twee andere opleidingen zijn onderzocht om een breder beeld te krijgen. Van alle vijf de opleidingen is het eindniveau van de regulier afgestudeerden onderzocht. Tabel 1 toont de onderzochte opleidingen.

Opleiding	Regulier	Alternatief
Bedrijfseconomie Haarlem (BE)	X	-
Commerciële Economie Diemen (CE)	X	X
Media & Entertainment Management Haarlem (MEM)	X	X
Media & Entertainment Management Rotterdam (MEM)	X	-
Vrijtijdsmanagement Diemen (VTM)	X	X

Tabel 1: Onderzochte opleidingen en locaties. De laatste kolom geeft aan of sprake was van een alternatief afstudeertraject.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek geeft ten aanzien van de vijf onderzochte opleidingen antwoord op de volgende vragen:

1. worden de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek² en de interne regels en procedures nageleefd?
2. bereiken de afgestudeerden het HBO-bachelorniveau?
3. worden geconstateerde tekortkomingen tijdig hersteld?

Het onderzoek naar de naleving van de wet is toegespitst op de voorschriften met betrekking tot de toetsing en de borging van het eindniveau die zijn opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs. Het eindniveau zelf is onderzocht in een steekproef van regulier afgestudeerden en van alle afgestudeerden via een alternatief traject. Steeds stonden de jaren 2007-2010 centraal.

Alternatieve afstudeertrajecten

Het onderzoek van de inspectie naar alternatieve afstudeertrajecten vindt zijn oorsprong in negatieve signalen over de kwaliteit van de toetsing en het eindniveau in het hoger onderwijs. Een alternatief afstudeertraject wordt gedefinieerd als een manier van afstuderen die qua inhoud, proces of beoordelingswijze afwijkt van het afstudeerproces dat vastgelegd is in de onderwijs- en examenregeling. In het geval van een proef of experiment is denkbaar dat de opzet op andere wijze is gedocumenteerd dan in de onderwijs- en examenregeling. In die situatie mag worden verwacht dat het traject elders nauwgezet is beschreven en dat de examencommissie haar goedkeuring heeft gehecht aan de opzet en waakt over de uitvoering.

1.4 WERKWIJZE

Teams op locatie

Inspectieteams van vier personen onderzochten de opleidingen op locatie. Zij voerden diverse gesprekken met het management en medewerkers en analyseerden

¹ Hogeschool Inholland biedt veel opleidingen op meer dan één locatie aan. De geselecteerde opleidingen zijn niet op alle locaties onderzocht. Voor de eenvoud spreken we hierna van vijf onderzochte opleidingen, al is dat technisch gezien niet geheel juist.

² Hierna: Wet op het hoger onderwijs, of kortweg WHW.

dossiers van afgestudeerden en andere documenten. In totaal zijn meer dan 300 dossiers onderzocht. De volgende onderwerpen zijn beoordeeld:

1. niet-reguliere afstudeertrajecten in de eindfase van de opleiding;
2. de onderwijs- en examenregeling (OER);
3. de taken en werkwijze van de examencommissie;
4. de taken en werkwijze van examinatoren;
5. getuigschriften en supplementen;
6. interne afspraken en procedures, met name bij het afstuderen en de stage;
7. de registratie van de beoordeling van studenten.

Ad 2 tot en met 5 bevat de Wet op het hoger onderwijs voorschriften. Deze zijn samen met de uitwerking van het zesde punt vervat in een beoordelingskader dat in bijlage 1 is opgenomen.

Cesuur

De inspectie onderscheidt in haar beoordeling vier situaties: volledig in orde, voor verbetering vatbaar, zorgelijk en zeer zwak. De volgende algemene cesuur is als richtlijn gehanteerd.

Volledig in orde: de wet wordt volledig nageleefd en de borging van het eindniveau van de opleiding staat niet ter discussie.
De inspectie beoordeelt de situatie als <i>volledig in orde</i> als aan alle aspecten van het beoordelingskader is voldaan - dat wil zeggen, als de WHW op alle onderdelen volledig wordt nageleefd en de interne afspraken en procedures worden nageleefd - en er geen aanwijzing is van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Voor verbetering vatbaar: er zijn aanpassingen nodig om volledig aan de wet te voldoen maar de borging van het eindniveau van de opleiding staat niet ter discussie.
De situatie is <i>voor verbetering vatbaar</i> als niet aan alle aspecten van het beoordelingskader is voldaan en/of interne afspraken en procedures niet volledig worden nageleefd, maar er geen aanwijzing is van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Zorgelijk: er zijn aanpassingen nodig en de borging van het eindniveau is niet boven alle twijfel verheven; het gerealiseerde eindniveau zal worden onderzocht.
De situatie is <i>zorgelijk</i> als het gebrek aan naleving op één onderwerp van het beoordelingskader ernstig is of op twee of meer onderwerpen aanzienlijk en/of als er andere aanwijzingen zijn van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Zeer zwak: er zijn verreikende aanpassingen nodig; het eindniveau van afgestudeerden is in het geding.
Het oordeel luidt <i>zeer zwak</i> als de NVAO - al dan niet in aanvulling op het nalevingsonderzoek van de inspectie zoals onder <i>zorgelijk</i> is geformuleerd - vaststelt dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden niet het HBO-bachelorniveau bereikte. Met aanzienlijk wordt bedoeld: in meer dan een incidenteel geval.

Onderzoek naar eindniveau

Het toetsbeleid van de opleidingen en het niveau van de afgestudeerden is onderzocht door een commissie van deskundigen van de NVAO. Uitgangspunt waren de betreffende facetten van het beoordelingskader zoals dat in de reguliere opleidings-accreditatie wordt gebruikt. De commissie heeft alle afstudeerwerken van afgestudeerden via het alternatieve traject beoordeeld en een steekproef genomen van afstudeerwerken van studenten van het reguliere traject. Daarnaast heeft de commissie zich een oordeel gevormd over de kwaliteit van de toetsing en beoordeling overeenkomstig het reguliere accreditatiekader.³ De commissie heeft vertegenwoordigers van alle opleidingen gesproken.

Aard en omvang beoordeeld werk

De commissie beoordeelde eindschrijftjes van afgestudeerden en waar nodig andere werkstukken. Voor zover mogelijk werden werkstukken onderzocht van alle via een alternatief traject afgestudeerden. Van de regulier afgestudeerden werd een steekproef genomen.

De aantallen afgestudeerden waarvan werken zijn beoordeeld staan vermeld in onderstaande tabel. In totaal gaat het om 220 afgestudeerden uit de studie jaren 2007/08, 2008/09 en 2009/10. Het betreft 114 studenten die via een alternatief traject afstudeerden en 106 regulier afgestudeerden.

³ De commissie heeft zich wat betreft de beoordeling van het toetsbeleid bij de uitvoering van haar opdracht geconcentreerd op de afstudeerfase. De commissie heeft vrijwel geen inzage gehad in prestaties van studenten eerder in de opleiding (gemaakte toetsen, papers en verslagen). Daarom doet de commissie geen uitspraak over het toetsbeleid als geheel.

Opleiding	Regulier	Alternatief
Bedrijfseconomie Haarlem	25	-
Commerciële Economie Diemen	24	16
Media & Entertainment Management Haarlem	19	91
Media & Entertainment Management Rotterdam	14	-
Vrijtijdsmanagement Diemen	24	7
Totaal	106	114

Tabel 2: Aantal afgestudeerden waarvan het niveau is beoordeeld. Met 'alternatief' wordt bedoeld dat sprake was van een alternatief traject.

Verskil reguliere accreditatie

Het onderzoek naar het gerealiseerde eindniveau van afgestudeerden was omvangrijker en diepgaander dan bij reguliere accreditatiebeoordelingen gebruikelijk is. Niet alleen zijn meer werken onderzocht, er was ook meer aandacht voor de gerealiseerde kwaliteit dan bij een accreditatieonderzoek het geval is. Bovendien heeft de commissie zelf de studenten geselecteerd waarvan zij de werkstukken wenste te beoordelen.

Inspectieonderzoek naar verbeterbeleid

Het inspectieonderzoek naar het verbeterbeleid van Hogeschool Inholland is gestart met een bestuurlijk gesprek met het toenmalige College van Bestuur op 28 september 2010. De uitvoering vond in twee fasen plaats: in november en december van 2010 zijn gesprekken gevoerd en documenten geanalyseerd ten behoeve van het tussenbericht dat medio januari 2011 aan de Tweede Kamer is gezonden. In februari, maart en april 2011 is hetzelfde gedaan in de aanloop naar dit eindrapport. Steeds hebben de aantoonbare (tussen)resultaten centraal gestaan in de gesprekken. In totaal hebben ruim vijftig gesprekken plaatsgevonden, waarvan tien specifiek over het verbeterbeleid. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse geledingen van Hogeschool Inholland. De gesprekken op opleidingsniveau vervulden tevens een functie in het onderzoek naar de naleving van wet- en regelgeving. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van medezeggenschapsraden, vertrouwenspersonen, staffunctionarissen, voormalige en huidige leden van het College van Bestuur en de voormalige Raad van Toezicht. Ook is met studenten gesproken in hun hoedanigheid als lid van de Hogeschoolmedezeggenschapsraad. Diverse documenten zijn in het onderzoek betrokken waaronder onderwijs- en examenregelingen, studiegidsen, beleidsstukken en verslagen van vergaderingen.

Hoor en wederhoor

Van alle gesprekken zijn verslagen gemaakt die ter correctie aan de gesprekspartners zijn voorgelegd. De bevindingen van de opleidingsonderzoeken zijn steeds op schrift gesteld en aan de verantwoordelijken toegezonden ter correctie van feitelijke onjuistheden. Vervolgens zijn de bevindingen opgetekend in de rapportages die zijn opgenomen in de bijlagen van dit rapport. Deze zijn in concept opnieuw voorgelegd ter correctie van feitelijke onjuistheden. Hetzelfde proces is doorlopen voor dit eindrapport als geheel. Daarbij is de instelling gewezen op het recht om op grond van de WHW een eventuele afwijkende zienswijze kenbaar te maken en deze desgewenst op te laten nemen in het openbare rapport. Na verwerking van de reacties is het rapport vervolgens vastgesteld. De zienswijze van het College van Bestuur is als aparte bijlage toegevoegd. De strekking ervan is dat het College van Bestuur de conclusies van de inspectie onderschrijft.

1.5 CONCLUSIES

Opmerkingen vooraf

Voordat de conclusies worden gepresenteerd in de vorm van antwoorden op de onderzoeksvragen worden eerst enkele opmerkingen gemaakt die de achtergrond schetsen waartegen de conclusies moeten worden begrepen.

- Dit rapport geeft geen representatief beeld van alle opleidingen van Hogeschool Inholland. Daarvoor is het ook niet bedoeld. Vanaf het begin is informatie over risico's bij enkele opleidingen leidend geweest voor de onderzoeksactiviteiten.
- Niet alles wat alternatief is, is risicovol of verdacht. De inspectie is voorstander van experiment en vernieuwing. Wel geldt als voorwaarde dat dit met voldoende waarborgen is omkleed.

1. Worden de Wet op het hoger onderwijs en de interne regels nageleefd?

Antwoord

De inspectie onderzocht vijf van de negentig bacheloropleidingen van Hogeschool Inholland. De uitkomst is dat vier van de vijf onderzochte opleidingen aanzienlijke gebreken vertonen in de naleving van de Wet op het hoger onderwijs, de naleving van interne regels en/of de borging van het eindniveau. Het betreft de opleidingen Bedrijfseconomie te Haarlem, Commerciële Economie te Diemen, Media & Entertainment Management te Haarlem en Vrijtijdsmanagement te Diemen. Deze laatste opleiding vertoont wat de naleving betreft aanzienlijk minder gebreken dan de andere drie. Bij de opleiding Media & Entertainment Management op de locatie Rotterdam is de situatie met betrekking tot de naleving van de wet en de interne regels op enkele punten voor verbetering vatbaar.

Toelichting

Onderwijs- en examenregeling

Bij geen van de vijf opleidingen geeft de onderwijs- en examenregeling een volledig beeld van het onderwijs, de tentaminering en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. Daardoor bieden de onderwijs- en examenregelingen van deze opleidingen onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en het management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten. Dit is voor een deel te wijten aan tekortkomingen in het hogeschoolbrede model dat opleidingen moesten gebruiken.⁴

Examencommissie

Aan een minderheid van de wettelijke voorschriften met betrekking tot de examencommissie wordt voldaan. Voor alle vijf de opleidingen geldt dat de examencommissie nog niet de volledige taak vervult die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De examencommissies kunnen nog onvoldoende waarborgen dat alle afgestudeerden de in de onderwijs- en examenregeling beschreven eindkwalificaties daadwerkelijk beheersen.

Examinatoren

Behalve de opleidingen MEM Rotterdam en VTM Diemen dienen de opleidingen verbeteringen aan te brengen in de naleving van de wettelijke voorschriften ten aanzien van de examinatoren. Dit is deels een gevolg van het feit dat het hogeschoolbrede model voor de onderwijs- en examenregeling over de examinatoren bepalingen bevatte die in strijd waren met de WHW.

Getuigschriften en diplomasupplementen

In alle gevallen werd het getuigschrift door de examencommissie uitgereikt. De informatie op het getuigschrift voldoet bij één opleiding niet volledig aan de WHW. Bij geen van de vijf opleidingen voldoet het supplement aan alle wettelijke voorschriften.

Duale opleidingen

De drie opleidingen die duale opleidingen aanbieden (MEM Haarlem, BE Haarlem en CE Diemen) voldoen aan geen van de wettelijke voorschriften die specifiek voor duale opleidingen gelden. Tripartiete overeenkomsten ontbreken of bevatten niet de vereiste informatie. Ook de onderwijs- en examenregelingen waren op deze punten onvolledig of onduidelijk.

Naleving interne regels en procedures

Bij de opleidingen MEM Haarlem, BE Haarlem en CE Diemen zijn de dossiers van afgestudeerden onvolledig en worden interne regels rond stage en afstuderen vaak onvoldoende nageleefd. Bij de opleiding VTM Diemen is dit beter; bij de opleiding MEM Rotterdam is het in orde. In totaal werd door de vijf opleidingen gezamenlijk een derde van de onderzochte interne afspraken geheel nageleefd. Ruim tweederde deel wordt niet of slechts ten dele nageleefd. De interne voorschriften met betrekking tot de archivering zijn te soepel, in de zin dat de bewaartermijnen voor cruciale documenten te kort zijn gesteld. Daardoor ontbreekt belangrijke documentatie en kan niet in alle gevallen worden nagegaan of de interne regels wel of niet worden nageleefd. Inmiddels is het beleid herzien en zijn de bewaartermijnen aangepast.

⁴ Hogeschoolbreed zijn de voorschriften inmiddels bijgesteld. Ook op de andere aspecten die hierna aan bod komen is het beleid aangepast.

2. Bereiken de afgestudeerden het HBO-bachelorniveau?

Antwoord

Bij de opleiding MEM in Rotterdam realiseren de afgestudeerden het HBO-bachelorniveau. Bij de vier andere opleidingen voldoet een aanzienlijk deel van de afgestudeerden niet aan het HBO-bachelorniveau. Dit geldt voor zowel de regulier afgestudeerden als voor de afgestudeerden in de drie alternatieve trajecten.

Toelichting

Algemeen beeld

In totaal zijn van 220 afgestudeerden eindwerken beoordeeld, verdeeld over de studiejaren 2007/08 tot en met 2009/10. Het betreft 114 studenten die via een alternatief traject afstudeerden en 106 regulier afgestudeerden. Van dertien afgestudeerden was onvoldoende materiaal beschikbaar voor een beoordeling. Van de beoordeelde werken voldeed 39 procent niet aan het minimaal te verwachten HBO-bachelorniveau en 61 procent wel. Binnen de groep van 106 regulier afgestudeerden werd 22 procent van onvoldoende niveau bevonden en 78 procent als voldoende beoordeeld. Bij de 114 alternatief afgestudeerden was de verdeling 55 procent van onvoldoende niveau tegenover 45 procent van voldoende niveau. Tabel 3 toont het resultaat per opleiding.

Opleiding	Alternatief traject			Regulier traject			Totaal		Tot
	Onv	Vold	Tot	Onv	Vold	Tot	Onv	Vold	
BE Haarlem	-	-	-	8	17	25	8	17	25
CE Diemen	16	-	16	6	18	24	22	18	40
MEM Haarlem	43	48	91	5	14	19	48	62	110
MEM Rotterdam	-	-	-	-	14	14	-	14	14
VTM Diemen	4	3	7	4	20	24	8	23	31
Tot: aantallen	63	51	114	23	83	106	86	134	220
Tot: procenten	55%	45%	100%	22%	78%	100%	39%	61%	100%

Tabel 3: Oordelen van de NVAO over het gerealiseerde eindniveau. De getallen geven de aantallen afgestudeerden weer waarvan de eindwerken onvoldoende dan wel voldoende werden bevonden.

Toetsbeleid ten aanzien van afstuderen

De opleiding MEM Rotterdam heeft het toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen op orde. Voor de overige opleidingen geldt dat niet. De commissie is op veel punten kritisch en plaatst vooral bij de uitvoering van de drie alternatieve afstudeertrajecten veel kanttekeningen.

Samenvattend overzicht

Onderstaand volgt een samenvattend overzicht van de situatie voor elk van de beoordeelde opleidingen. De uitkomsten van het niveau-onderzoek van de NVAO waren doorslaggevend voor het eindoordeel *zeer zwak* bij vier van de vijf opleidingen.

1. Hogeschool Inholland; Bedrijfseconomie Haarlem

Zeer zwak. Het betrof een opleiding die is onderzocht om een breder beeld te krijgen van de situatie bij de instelling. De NVAO heeft van een aanzienlijk deel van de afgestudeerden in de steekproef vastgesteld dat zij niet het HBO-bachelorniveau bereikten. De naleving van de wet is voor verbetering vatbaar op de onderwerpen OER, examencommissie, examinatoren, getuigschriften en diplomasupplementen. Interne procedures en afspraken met betrekking tot de examinering worden vaak niet nageleefd. Het administratief proces is niet op orde. De opleiding is bij de staatssecretaris van onderwijs aangemeld voor het treffen van financiële sancties inzake getuigschriften die onrechtmatig zijn uitgereikt. De inspectie geeft de staatssecretaris van onderwijs in overweging de NVAO om advies te vragen over intrekking van de accreditatie van de opleiding op grond van art. 5a 12b van de WHW.

2. Hogeschool Inholland; Commerciële Economie Diemen

Zeer zwak. Er was sprake van een alternatief afstudeertraject. De NVAO heeft vastgesteld dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden in de steekproef van het reguliere traject niet het HBO-bachelorniveau bereikte en dat geen van de afgestudeerden in het alternatieve afstudeertraject het HBO-bachelorniveau bereikte. De naleving van de wet is voor verbetering vatbaar op de onderwerpen OER, examencommissie, examinatoren, getuigschriften en diplomasupplementen. Interne procedures en afspraken met betrekking tot de examinering worden vaak niet nageleefd. Het administratief proces is niet op orde. De opleiding is bij de staatssecretaris van onderwijs aangemeld voor het treffen van financiële sancties inzake getuigschriften die onrechtmatig zijn uitgereikt. De inspectie geeft de staatssecretaris van onderwijs in overweging de NVAO om advies te vragen over intrekking van de accreditatie van de opleiding op grond van art. 5a 12b van de WHW.

3. Hogeschool Inholland; MEM Haarlem
<i>Zeer zwak.</i> Er was sprake van een alternatief afstudeertraject. De NVAO heeft vastgesteld dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden in de steekproef van het reguliere traject en een aanzienlijk deel van de afgestudeerden in het alternatieve afstudeertraject, niet het HBO-bachelorniveau bereikte. De naleving van de wet is voor verbetering vatbaar op de onderwerpen OER, examencommissie, examinatoren, getuigschriften en diplomasupplementen. Interne procedures en afspraken met betrekking tot de examinering worden vaak niet nageleefd. Het administratief proces is niet op orde. De opleiding is bij de staatssecretaris van onderwijs aangemeld voor het treffen van financiële sancties inzake getuigschriften die onrechtmatig zijn uitgereikt. De inspectie geeft de staatssecretaris van onderwijs in overweging de NVAO om advies te vragen over intrekking van de accreditatie van de opleiding op grond van art. 5a 12b van de WHW.
4. Hogeschool Inholland; MEM Rotterdam
<i>Voor verbetering vatbaar.</i> Het betrof een opleiding die is onderzocht om een breder beeld te krijgen van de situatie bij de instelling. De NVAO heeft vastgesteld dat alle afgestudeerden in de steekproef het HBO-bachelorniveau bereikten. De naleving van de wet is voor verbetering vatbaar op de onderwerpen OER, examencommissie, en diplomasupplementen, en in mindere mate examinatoren. De borging van het eindniveau staat niet ter discussie. Het instellingsbestuur is gevraagd de inspectie uiterlijk 1 september 2011 te informeren over de gerealiseerde verbeteringen.
5. Hogeschool Inholland; Vrijtijdsmanagement Diemen
<i>Zeer zwak.</i> Er was sprake van een alternatief afstudeertraject. De NVAO heeft vastgesteld dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden in de steekproef van het reguliere traject en een aanzienlijk deel van de afgestudeerden in het alternatieve afstudeertraject niet het HBO-bachelorniveau bereikte. De naleving van de wet is voor verbetering vatbaar op de onderwerpen OER en diplomasupplementen, en in mindere mate op de onderwerpen examencommissie en examinatoren. De opleiding is bij de staatssecretaris van onderwijs aangemeld voor het treffen van financiële sancties inzake getuigschriften die onrechtmatig zijn uitgereikt. De inspectie geeft de staatssecretaris van onderwijs in overweging de NVAO om advies te vragen over intrekking van de accreditatie van de opleiding op grond van art. 5a 12b van de WHW.

Tabel 4: Samenvattend overzicht van de oordelen over onderzochte opleidingen.

Onrechtmatig verstrekte getuigschriften

De vier opleidingen waar de naleving van wettelijke voorschriften ontoereikend is en de NVAO heeft vastgesteld dat een aanzienlijk aantal afgestudeerden niet het vereiste niveau bereikte, hebben de betreffende getuigschriften onrechtmatig verstrekt. In totaal gaat het om 86 afgestudeerden waarvan het niveau als onvoldoende werd beoordeeld en dertien waarvan de werkstukken naar het oordeel van de commissie van de NVAO niet beoordeelbaar waren of - tegen de interne regels van de instelling in - niet beschikbaar waren.

3. Worden tekortkomingen tijdig hersteld?

Antwoord

Niet alle tekortkomingen zijn al hersteld. Dat kan ook niet omdat de resultaten van het onderzoek naar de naleving van de wet en het gerealiseerde eindniveau pas kort geleden aan de instelling werden gerapporteerd. Meer algemeen betreft het tekortkomingen die de nodige tijd vergen om te worden hersteld. Dat geldt met name voor het gerealiseerde eindniveau. De onderwijs- en examenregeling noch de interne regels kunnen lopende het studiejaar worden bijgesteld omdat dit zou leiden tot rechtsonzekerheid voor studenten. De inspectie maakt zich zorgen over de aange-troffen situatie, met name vanuit het perspectief van de afgestudeerden en de huidige studenten. De inspectie constateert echter dat Hogeschool Inholland zware maatregelen heeft genomen om de tekortkomingen weg te nemen en de kwaliteit te verbeteren. De inspectie heeft vertrouwen in de daadkracht van het huidige College van Bestuur en de directies en medewerkers van de domeinen waartoe de als zeer zwak beoordeelde opleidingen behoren en in hun vermogen om de noodzakelijke verbeteringen binnen de voorgenomen termijnen daadwerkelijk te realiseren.

Toelichting

Algemeen

Het verbeterplan van de hogeschool omvat maatregelen ter verbetering van de algemene planning & control, de juridische control, de kwaliteitszorg, de administratieve organisatie en de cultuur binnen de organisatie. Wat dit laatste betreft gaat het met name om het stimuleren van openheid, vertrouwen en handelen vanuit functionele verantwoordelijkheden. Alle aanbevelingen van de commissie Leers en van de inspectie worden opgevolgd. De alternatieve afstudeertrajecten werden al

eerder met onmiddellijke ingang stopgezet. Het verbeterplan is ambitieus als het gaat om het aantal verbeteracties en de termijnen waarbinnen deze moeten worden gerealiseerd. In het bijzonder de scholing van leden van examencommissies en leidinggevendenden onderschrijft de inspectie als een belangrijke en noodzakelijke maatregel, evenals de aanscherping van de aandacht voor de toetsing en beoordeling van studenten. De uitvoering vergt momenteel veel kracht van de organisatie.

Veranderingen

Onder meer op de volgende gebieden zijn maatregelen getroffen en hebben zich veranderingen voorgedaan.

- Eind 2010 is de Raad van Toezicht teruggetreden; er is een nieuw profiel opgesteld voor de leden van de toekomstige Raad.
- Eind 2010 is ook een nieuw College van Bestuur aangetreden.
- Organisatorische en beleidsmatige keuzes zijn herzien, met als doel reductie van de complexiteit van de organisatie en het meer centraal stellen van het onderwijs, de opleiding en de docent. In de planning- en controlsystematiek zijn de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van de WHW centraal gesteld.
- Op 20 april 2011 heeft het College van Bestuur nieuwe criteria vastgesteld waaraan opleidingen minimaal moeten voldoen. Opleidingen die niet voldoen worden niet in de bestaande vorm gehandhaafd.
- Inmiddels is besloten de opleiding Commerciële Economie op de locatie Diemen af te bouwen. Studenten krijgen de gelegenheid op de locatie hun studie af te maken. De overige door de inspectie onderzochte opleidingen worden gehandhaafd maar zijn onder bijzonder toezicht van het College van Bestuur gesteld.
- Leden van de examencommissies en leidinggevendenden zijn geschoold op het gebied van wetgeving en kwaliteitszorg en de scholing wordt nog voortgezet. In geen geval zijn leidinggevendenden nog lid of voorzitter van de examencommissie.
- Het toetsbeleid en het proces van afstuderen wordt grondig onderzocht en waar nodig herzien.
- De voorschriften voor de inhoud en totstandkoming van de onderwijs- en examenregeling en de studiegidsen zijn bijgesteld zodat deze documenten met ingang van het komende studiejaar alle informatie bevatten die de wet voorschrijft.
- De communicatie en samenwerking binnen de opleiding MEM is verbeterd, ook tussen de locaties. Leidinggevendenden die verantwoordelijk waren voor de problemen bij de opleiding MEM Haarlem zijn vervangen. Het toetsbeleid en het proces van afstuderen zijn grondig herzien. De opleiding MEM laat vanaf dit studiejaar de afstudeerwerkstukken mede beoordelen door een onafhankelijke, externe adviescommissie.
- Afgestudeerden van de vier als zeer zwak aangemerkte opleidingen ontvangen desgewenst aanvullende scholing. Aan afgestudeerden van de opleiding MEM wordt een *master class* aangeboden. Bij afronding ontvangen zij een certificaat dat als addendum bij het eerder verkregen getuigschrift kan worden gevoegd.

Geen frauduleus handelen

De inspectie heeft geen aanwijzingen dat medewerkers moedwillig regels hebben geschonden met het oogmerk daar zelf beter van te worden. De aangetroffen tekortkomingen vinden hun oorzaak hoogstens in onzorgvuldig gedrag en ondoordacht handelen.

Resultaatsafspraken

In het tussenbericht van januari 2011 rapporteerde de inspectie over het feit dat bij de opleiding MEM in Haarlem met een beperkt aantal docenten resultaatsafspraken waren gemaakt van de vorm 'acht van de tien afstudeerders die ik begeleid studeren dit jaar af'. Tijdens het opleidingsonderzoek zijn geen nieuwe voorbeelden aangetroffen van dergelijke resultaatsafspraken. Het College van Bestuur heeft in de organisatie nadrukkelijk afstand genomen van deze handelwijze.

Medewerking aan het inspectieonderzoek

Zowel van de medewerkers en leidinggevendenden van de opleidingen als van de betrokkenen van de beleidsstaf heeft de inspectie tijdens het onderzoek alle medewerking gehad. De opleidingsonderzoeken hebben een aanzienlijk beslag gelegd op de opleidingen. Vooral voor de opleiding MEM in Haarlem is de bevraginglast groot geweest, aangezien eerder ook het onderzoek van de commissie Leers plaatsvond. De inspectie spreekt haar waardering uit voor de inzet van de medewerkers die de informatievoorziening voor hun rekening hebben genomen vanuit de opleidingen en de centrale ondersteuningsdiensten. Op verzoeken om informatie is telkens zeer vlot

gereageerd en zonder uitzondering verliepen de gesprekken in een open en constructieve sfeer.

1.6 VERVOLG

Financiële sancties

De vier opleidingen waar de naleving van wettelijke voorschriften ontoereikend is en de NVAO heeft vastgesteld dat een aanzienlijk aantal afgestudeerden niet het vereiste niveau bereikte, verstrekten de betreffende getuigschriften onrechtmatig. Het gaat om 86 afgestudeerden waarvan het niveau als onvoldoende werd beoordeeld en dertien waarvan de werkstukken naar het oordeel van de commissie van de NVAO niet beoordeelbaar waren of - tegen de interne regels van de instelling in - niet beschikbaar waren. Deze aantallen gelden voor de opleidingen Media & Entertainment Management Haarlem, Bedrijfseconomie Haarlem, Commerciële Economie Diemen en Vrijetijdsmanagement Diemen samen. De inspectie meldt deze opleidingen bij de staatssecretaris van onderwijs aan voor het treffen van passende financiële sancties.

Onderzoek intrekking accreditatie

De inspectie geeft de staatssecretaris van onderwijs in overweging de NVAO om advies te vragen over intrekking van de accreditatie van de opleidingen op grond van art. 5a 12b van de WHW. Het advies van de inspectie is dit onderzoek medio 2012 te initiëren, zodat het verbeterbeleid van de instelling de kans krijgt vrucht af te werpen.

Vervolgtoezicht

Bij Hogeschool Inholland zal bij de opleidingen Media & Entertainment Management, Bedrijfseconomie, Commerciële Economie en Vrijetijdsmanagement vervolgtoezicht plaatsvinden in verband met de tekortkomingen in het eindniveau en de naleving van de Wet op het hoger onderwijs. De inspectie volgt de verbeteractiviteiten en sluit het dossier niet voordat kan worden vastgesteld dat alle tekortkomingen zijn weggenomen.

Uit gesprekken van de inspectie met signaalgevers is gebleken dat de interne klokkenluidersregeling onzorgvuldig is uitgevoerd. De inspectie heeft het College van Bestuur naar aanleiding hiervan gevraagd de uitvoering van de regeling te evalueren en maatregelen te nemen die garanderen dat de regeling in de toekomst adequaat wordt uitgevoerd. Dit onderwerp komt terug in het vervolgtoezicht van de inspectie.

1.7 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de aanleiding voor het onderzoek, de onderzoeksactiviteiten en de gevolgde werkwijze. Hoofdstuk 3 geeft de bevindingen weer van het onderzoek naar de naleving van de wettelijke voorschriften en de interne regels bij de onderzochte opleidingen. Hoofdstuk 4 vat de uitkomsten van het onderzoek van de NVAO naar het gerealiseerde eindniveau samen in de woorden van de inspectie. Hoofdstuk 5 gaat in op het verbeterbeleid van de instelling. De beoordelingsrapporten per opleiding zijn als afzonderlijke bijlagen bij dit rapport gevoegd, voorafgegaan door het gehanteerde beoordelingskader.

2 INRICHTING VAN HET ONDERZOEK

Dit hoofdstuk schetst eerst de aanleiding en de achtergrond van het onderzoek (§ 2.1), waarna de uitkomsten van het eerdere tussenbericht over Hogeschool Inholland kort worden samengevat (§ 2.2). Daarna wordt de vraagstelling van het onderzoek toegelicht (§ 2.3). Vervolgens wordt het nalevingsonderzoek van de inspectie beschreven (§ 2.4) en het onderzoek naar het gerealiseerde eindniveau van afgestudeerden van de vijf opleidingen van Hogeschool Inholland door de commissie van de NVAO (§ 2.5). Tot slot wordt de werkwijze van de inspectie bij de beoordeling van het verbeterbeleid toegelicht (§ 2.6).

2.1 ACHTERGROND

Bericht over de opleiding MEM te Haarlem

In het voorjaar van 2010 startte de inspectie een onderzoek naar (ver)korte studietrajecten in het hoger onderwijs. Dit onderzoek beoogde na te gaan hoe de kwaliteit en het eindniveau worden gegarandeerd van intensieve programma's en van trajecten waarin studenten aanzienlijke vrijstellingen krijgen. Juist na afronding van het vooronderzoek publiceerde *de Volkskrant* op 10 juli een artikel met de boodschap dat bij de opleiding *Media & Entertainment Management* (MEM) van Hogeschool Inholland te Haarlem langstuderende studenten te lichtvaardig een diploma zouden hebben ontvangen op basis van een alternatief afstudeertraject.

Commissie Leers

Het toenmalige College van Bestuur van Hogeschool Inholland kondigde kort na 10 juli een onderzoek aan van een onafhankelijke onderzoekscommissie onder leiding van dhr. drs. G.B.M. Leers: de *Commissie Diplomering Langstudeerders Hogeschool Inholland* (hierna: de commissie Leers). Op 23 september 2010 publiceerde de commissie haar rapport *Veel ruimte, weinig rekenschap. Onderzoek naar het alternatieve afstudeertraject van de opleiding Media & Entertainment Management van Inholland te Haarlem*. Dit rapport was kritisch over de kwaliteitszorg en de naleving van interne en externe regels door de opleiding.

Landelijk onderzoek inspectie

Al snel na 10 juli ontstond een golf van min of meer vergelijkbare berichten over andere opleidingen en instellingen bij officiële meldpunten en in diverse media. De inspectie startte daarom in juli een onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten onder alle instellingen in het hoger onderwijs. Het betreft afstudeertrajecten of alternatieve vormen van toetsing in de eindfase van de opleiding die niet zijn vastgelegd in de onderwijs- en examenregeling (OER). Op 19 oktober werd een tussenrapportage aan de Tweede Kamer gezonden (*Tussenrapportage alternatieve afstudeertrajecten in het hoger onderwijs*).

Tussenbericht over Hogeschool Inholland

In zijn beleidsreactie op de tussenrapportage vroeg de staatssecretaris de inspectie per januari 2011 een tussentijds bericht van de situatie bij Inholland op te stellen met informatie over de uitvoering van het verbeterbeleid en antwoord op twee vragen die na het rapport van de commissie Leers opkwamen. Deze betreffen het moment waarop het toenmalige College van Bestuur voor het eerst op de hoogte was van de situatie bij MEM Haarlem en de juistheid van signalen over mogelijke ongewenste druk op docenten. Met de verschijning van het *Tussenbericht onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten bij Hogeschool Inholland* medio januari is aan dit verzoek voldaan. In het tussenbericht uit de inspectie zich kritisch over het interne toezicht en de kwaliteitszorg van Hogeschool Inholland ten aanzien van de problemen bij de opleiding MEM in Haarlem. Ook rapporteert de inspectie over signalen van medewerkers over ongewenste druk op een aantal plekken in de organisatie die de kwaliteit en het niveau van de betreffende opleidingen in gevaar brengt. De inspectie sprak in januari het vertrouwen uit in het verbeterbeleid van de hogeschool - voor zover op dat moment te beoordelen - maar plaatste daar wel enkele kritische kanttekeningen bij.

Eindrapportage Inholland

Over de onderzochte opleidingen van Hogeschool Inholland is nu duidelijk in hoeverre interne en externe regels zijn nageleefd, wat het eindniveau van afgestudeerden

is en wat het verbeterbeleid tot nu toe heeft gebracht. Uitvoerige informatie over het gerealiseerde eindniveau van de onderzochte opleidingen is opgenomen in het *Rapport van bevindingen NVAO-Commissie Onderzoek Hogeschool Inholland*. In het voor u liggende rapport is daarvan een samenvatting opgenomen.

Landelijk eindrapport

Ook het landelijk onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten is afgerond. Dat betekent dat van het bestaan van alternatieve toets- of afstudeertrajecten en van risico's voor het eindniveau momenteel een landelijk beeld kan worden geschetst. Hierover kunt u meer lezen in ons gelijktijdig verschijnende rapport *Alternatieve afstudeertrajecten en de bewaking van het eindniveau in het hoger onderwijs*.

2.2 TUSSENBERICHT

Inhoud tussenbericht

In januari 2011 bracht de inspectie een tussenbericht uit over de situatie bij Hogeschool Inholland. Het tussenbericht geeft antwoord op de volgende drie vragen.

1. Hoe functioneerden de kwaliteitszorg en het interne toezicht van Hogeschool Inholland rond de problemen bij de opleiding MEM in Haarlem?
2. Is of was er sprake van ongewenste druk op het personeel?
3. Hoe staat het eind 2010 met het verbeterbeleid van de instelling?

Onderstaand worden de conclusies samengevat. Voor meer informatie wordt verwezen naar het tussenbericht zelf.⁵

Kwaliteitszorg en intern toezicht

De problemen bij de opleiding MEM Haarlem zijn ontstaan en vervolgens zo groot konden worden vindt zijn oorzaak in een combinatie van tekortkomingen in de kwaliteitszorg, onvoldoende functioneren van planning- & controlvoorzieningen en een gebrek aan (effectief) optreden door individuen vanuit de aan hen toegemeten verantwoordelijkheden. Dat geldt voor verschillende niveaus in de organisatie: management en directie van de opleiding, docenten, examinatoren en leden van de examencommissie, het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Op elk van deze niveaus heeft de controlfunctie op één of meer momenten onvoldoende gefunctioneerd.

Druk op personeel

Op een totaal van 2900 personeelsleden ontving de inspectie zeventien signalen van personeelsleden die bij de uitoefening van hun beroep ongewenste druk hebben ervaren. Het is moeilijk aan te geven of dit een hoog of een laag aantal is. Enerzijds is de verhouding melders tot het totaal aantal personeelsleden ongeveer een half procent. Anderzijds is - ook bij de garantie van vertrouwelijkheid - de drempel om melding te doen bij de inspectie waarschijnlijk hoog. Door een aantal medewerkers van Inholland is gerapporteerd over ongewenste druk in verband met de beoordeling van studenten. De inspectie heeft echter geen aanwijzingen dat leidinggevend en collega's structurele of grootschalige druk uitoefenen of uitoefenden op personeelsleden. In andere gevallen ging het om door medewerkers als ongewenst ervaren (werk)druk als gevolg van de toerekening van begeleidingsuren aan docenten. Bij enkele opleidingen - niet hogeschoolbreed dus - pakt de toerekeningsystematiek zo uit dat docenten voor studenten die niet slagen onvoldoende tijd toebedeeld krijgen. Betreffende docenten zien hier uiteindelijk ook een risico in voor de kwaliteit van het onderwijs en de niveaubewaking.

Verbeterbeleid

In het tussenbericht van januari 2011 concludeert de inspectie dat Hogeschool Inholland op een breed terrein verbetermaatregelen treft. De inspectie kenmerkte het verbeterbeleid als ambitieus en meldde dat de uitvoering in de verschillende lagen van de organisatie voortvarend werd opgepakt. De inspectie was op een aantal punten kritisch over de hogeschoolbrede aanpak van het verbeterbeleid en vroeg de belangrijkste doelen meer richtinggevend te formuleren en de doelstellingen beter te prioriteren. Binnen het domein waar de opleiding MEM toe behoort waren passende maatregelen getroffen om herhaling van de problemen te voorkomen. Het College van Bestuur onderschreef het commentaar van de inspectie. Nadien is het verbeterplan bijgesteld.

⁵ *Onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten bij Hogeschool Inholland. Tussenbericht*, Utrecht, januari 2011

2.3 VRAAGSTELLING

Onderzochte opleidingen

In dit onderzoek staat de naleving van wettelijke voorschriften en het gerealiseerde eindniveau van vijf bacheloropleidingen van Hogeschool Inholland centraal. Om precies te zijn gaat het om drie opleidingen die elk op één locatie zijn onderzocht en één opleiding die op twee locaties is onderzocht.⁶ In drie van de vijf gevallen was sprake van een alternatief afstudeertraject. In alle vijf de gevallen is het eindniveau van regulier afgestudeerden onderzocht. Tabel 5 geeft een overzicht.

Opleiding	Regulier	Alternatief
Bedrijfseconomie Haarlem (BE)	X	-
Commerciële Economie Diemen (CE)	X	X
Media & Entertainment Management Haarlem (MEM)	X	X
Media & Entertainment Management Rotterdam (MEM)	X	-
Vrijtijdsmanagement Diemen (VTM)	X	X

Tabel 5: Onderzochte opleidingen en locaties. De laatste kolom geeft aan of sprake was van een alternatief afstudeertraject.

De commissie Leers constateerde in september 2010 aanzienlijke gebreken in de kwaliteitszorg van de opleiding Media & Entertainment Management in Haarlem en diverse tekortkomingen in de naleving van interne en externe regels. Eén van de aanbevelingen van de commissie luidde dat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) inhoudelijk de kwaliteit van het alternatieve afstudeertraject zou beoordelen. Hogeschool Inholland meldde in de vragenlijst van de inspectie dat bij de opleidingen Commerciële Economie in Diemen en Vrijtijdsmanagement in Diemen ook van alternatieve afstudeertrajecten sprake was. In het tussenbericht dat de inspectie in oktober 2010 aan de Tweede Kamer zond wordt daarom ook onderzoek aangekondigd naar deze opleidingen. De opleidingen Bedrijfseconomie op de locatie Haarlem en MEM op de locatie Rotterdam zijn toegevoegd ter verificatie. Doel hiervan was een breder beeld te krijgen van de kwaliteit van de opleidingen van de instelling. Geen van beide opleidingen biedt een alternatief afstudeertraject aan.

Definitie alternatief afstudeertraject

Een alternatief afstudeertraject wordt gedefinieerd als een manier van afstuderen die qua inhoud, proces of beoordelingswijze afwijkt van het afstudeerproces dat vastgelegd is in de onderwijs- en examenregeling. In geval van een proef of experiment is het denkbaar dat de opzet op andere wijze is gedocumenteerd dan in de onderwijs- en examenregeling. In zo'n geval mag worden verwacht dat het traject nauwgezet is beschreven en dat de examencommissie haar goedkeuring heeft gehecht aan zowel de opzet als de uitvoering.

Onderzoeksvragen

Bij de genoemde opleidingen heeft de inspectie onderzocht in hoeverre de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek⁷ wordt nageleefd inzake toetsing en examinering en de borging van het eindniveau. Ook werd onderzocht in hoeverre de interne regels en procedures werden nageleefd bij de beoordeling van de studenten, de cijferregistratie, de stage en het afstuderen. Door een commissie van de NVAO is op verzoek van de inspectie het toetsbeleid en het gerealiseerde eindniveau beoordeeld voor afgestudeerden van zowel alternatieve als reguliere afstudeertrajecten. Steeds stonden de studie jaren 2007/08 tot en met 2009/10 centraal. Ten aanzien van de hogeschool als geheel en de opleiding MEM Haarlem in het bijzonder onderzocht de inspectie de voortgang van het verbeterbeleid.

Samengevat geeft dit rapport voor de vijf onderzochte opleidingen antwoord op de volgende drie vragen:

1. worden de wet en de interne regels en procedures nageleefd?
2. bereiken de afgestudeerden het HBO-bachelorniveau?
3. worden geconstateerde tekortkomingen tijdig hersteld?

⁶ Hogeschool Inholland biedt veel opleidingen op meer dan één locatie aan. De geselecteerde opleidingen zijn niet op alle locaties onderzocht. Voor de eenvoud spreken we hierna van vijf onderzochte opleidingen al is dat technisch gezien niet geheel juist.

⁷ Hierna: Wet op het hoger onderwijs, of kortweg WHW.

Rapportage NVAO-commissie

De tweede onderzoeksvraag is op verzoek van de inspectie door de NVAO onderzocht. De inspectie geeft in dit rapport in eigen woorden de bevindingen van de commissie en de conclusies weer. Voor de letterlijke tekst en meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar het separate *Rapport van Bevindingen NVAO-Commissie Onderzoek Hogeschool Inholland*. Dit rapport is onder andere te vinden op de website van de NVAO: www.nvao.net.

2.4 NALEVINGSONDERZOEK

Teams op locatie

Inspectieteams van vier personen onderzochten de opleidingen op locatie. Zij voerden diverse gesprekken met het management en de medewerkers van de opleidingen en analyseerden dossiers van afgestudeerden (in totaal meer dan 300) en andere documenten. De volgende onderwerpen zijn onderzocht:

1. niet-reguliere afstudeertrajecten in de eindfase van de opleiding;
2. de onderwijs- en examenregeling (OER);
3. de taken en werkwijze van de examencommissie;
4. de taken en werkwijze van examinatoren;
5. getuigschriften en supplementen (kopieën van de originele documenten);
6. procedures die de opleiding zelf hanteert, met name bij het afstuderen;
7. de registratie van de beoordelingen van studenten.

Ad 2 tot en met 5 bevat de Wet op het hoger onderwijs voorschriften. Deze zijn samen met de uitwerking van het zesde punt vervat in een beoordelingskader dat in bijlage 1 is opgenomen.

Basisprogramma

Het basisprogramma van de bezoeken bestond uit de volgende elementen:

- een gesprek met de verantwoordelijken voor de opleiding en de verantwoordelijke voor het domein waaronder de opleiding valt;
- gesprekken met vertegenwoordigers van de examencommissie en docenten/examinatoren;
- gesprekken met functionarissen van de studentenadministratie en de cijferregistratie;
- documentonderzoek en dossieronderzoek.

Steekproef

Essentie van het inspectieonderzoek was feitelijke verificatie van de werkwijze van de opleiding aan de hand van dossiers van afgestudeerden, getuigschriften, gesprekken, verslagen, etc. Daarvoor werden steekproeven genomen. Bij het bepalen van de omvang van de steekproef is rekening gehouden met de omvang van de opleiding, het studiejaar en het al dan niet aanwezig zijn van een alternatief afstudeertraject. De nadruk lag op het studiejaar 2009/10, maar ook de twee voorgaande studiejaar zijn onderzocht. Waar nodig is gevraagd werkwijzen en resultaten te demonstreren.

Indeling aspecten

Hoofdstuk 7 van de Wet op het hoger onderwijs bevat voorschriften voor de inrichting van het hoger onderwijs. De inspectie selecteerde uit hoofdstuk 7 van de wet de belangrijkste bepalingen die de toetsing en beoordeling van studenten betreffen en randvoorwaardelijk zijn voor de borging van het eindniveau. Deze zijn in het onderzoek als beoordelingskader gehanteerd. Het volledige beoordelingskader is in bijlage 1 opgenomen. Onderstaand wordt het op hoofdlijnen toegelicht. De aspecten zijn naar de volgende onderwerpen gegroepeerd.

- **De onderwijs- en examenregeling.** Deze beschrijft per opleiding of groep van opleidingen de inhoud van het onderwijs, de tentaminering en de examinering en vormt het basisdocument voor studenten, docenten, examencommissies, examinatoren en leidinggevendenden waarin de geldende procedures en de rechten en plichten van zowel de studenten als de opleiding zijn vastgelegd (art. 7.13 WHW).
- **De examencommissie.** De examencommissie bewaakt het niveau van de opleiding door intern toezicht te houden op de tentaminering en examinering qua

inhoud, werkwijze en niveau. De examencommissie heeft de taak om vast te stellen of de afgestudeerde de in de onderwijs- en examenregeling beschreven eindkwalificaties gerealiseerd heeft (art. 7.12, 7.12a en 7.12b).

- **De examinatoren.** Examinatoren beoordelen studenten en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de borging en bevordering van het niveau van studenten (art. 7.12c).
- **Getuigschriften en diplomasupplementen.** Deze documenten samen dienen nationaal en internationaal de communicatie te bevorderen over de inhoud van de opleiding en de door de afgestudeerde behaalde resultaten en daarmee het civiel effect van de behaalde graad te stimuleren (art. 7.11).
- **Naleving interne regels en procedures.** Onderzocht is of de interne regels en procedures werden nageleefd voor zover deze relevant zijn voor de borging van het eindniveau.

De eerste vier onderwerpen betreffen wettelijke voorschriften. De eerste drie onderwerpen zijn randvoorwaardelijk voor de borging van het eindniveau; de vierde is relevant in verband met de (internationale) communicatieve waarde van het getuigschrift en het civiel effect ervan. Het vijfde onderwerp heeft de inspectie toegevoegd om zich een oordeel te kunnen vormen over de waarborgen van het eindniveau in de specifieke situatie van de betreffende opleiding. De onderliggende aspecten zijn hier per opleiding verschillend. In alle gevallen gaat het om zaken die op hoofdlijnen in de onderwijs- en examenregeling moeten zijn beschreven, zoals procedures rond de stage en het afstuderen, de beoordeling van studenten en de registratie van behaalde resultaten.

Beoordeling per aspect

Per aspect werd één van de volgende oordelen gegeven.

- J = Ja, er wordt volledig aan het aspect voldaan,
- N = Nee, er wordt niet aan het aspect voldaan,
- D = Deels, er wordt niet volledig aan het aspect voldaan.

Als een onderdeel niet is beoordeeld is dat aangegeven met GO: geen oordeel.

Belang onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling is het document waar alle betrokkenen (management, docenten, examencommissie, examinatoren en studenten) in moeten kunnen lezen wat de inhoud van het onderwijs is, hoe het georganiseerd is, hoe er getoetst wordt en wat de geldende procedures en afspraken zijn. Transparantie en volledigheid staan bij de beoordeling van de onderwijs- en examenregeling voorop. De rechten en plichten van studenten zoals die gelden op moment van instroom en de eventuele wijzigingen daarna moeten eenduidig en volledig zijn beschreven. De formulering van het eerste en het tweede lid van art. 7.13 WHW is met het oog hierop per 1 september 2010 aangescherpt. Een goede onderwijs- en examenregeling is ook in het belang van de opleiding zelf. In geval van een meningsverschil over de rechten en plichten moet de onderwijs- en examenregeling uitsluitend kunnen geven of in ieder geval als eenduidig vertrekpunt kunnen dienen voor een oplossing.

Het begrip onderwijs- en examenregeling is in de beoordeling ruim geïnterpreteerd. Veel hogescholen kiezen er voor de informatie die op grond van art. 7.13 van de WHW in de onderwijs- en examenregeling dient te zijn opgenomen in de studie- of opleidingsgids op te nemen. De inspectie heeft daarom in alle gevallen ook de studiegids in de beoordeling betrokken. Op de onderwijs- en examenregeling en de studiegids samen is het beoordelingskader toegepast.

Welke bepalingen wel en welke niet tot de onderwijs- en examenregeling behoren moet uit oogpunt van de rechtszekerheid voor de student en de kwaliteitsborgende taak van de examencommissie volstrekt helder zijn. Deze bepalingen moeten ook breed toegankelijk zijn. Wat niet voldoet zijn verwijzingen naar cruciale informatie die opgenomen is in niet nader geduide documenten, verwijzingen naar documenten waarvan de formele status niet duidelijk is of die gewijzigd kunnen worden zonder dat het instellingsbestuur hiertoe formeel heeft besloten, en verwijzingen naar informatie die niet voor iedereen toegankelijk is (zoals voor aankomende studenten).

Belang examencommissie

Per 1 september 2010 is hoofdstuk 7 van de Wet op het hoger onderwijs op een

aantal punten veranderd door de invoering van de Wet versterking besturing. Een belangrijke wijziging betreft de taak van de examencommissie. Met de wetswijziging krijgt de examencommissie tevens de taak om inhoudelijke richtlijnen op te stellen. Vanaf 1 september heeft de examencommissie op grond van artikel 7.12 tweede lid expliciet de taak om op objectieve en deskundige wijze vast te stellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van de kennis, het inzicht en de vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. Uit deze formulering blijkt opnieuw het belang van een goede onderwijs- en examenregeling waarin een relatie wordt gelegd tussen de te realiseren eindkwalificaties, de programmaonderdelen en de bijbehorende toetsing.

Een deel van het onderzoek van de inspectie heeft betrekking op de periode vóór de invoering van de Wet versterking besturing en een deel op de periode na de invoering daarvan. Voor studenten die voor 1 september 2010 zijn afgestudeerd is de Wet versterking besturing nog niet van toepassing. Het beoordelingskader bevat daarom uit beide periodes de voorschriften en in de toepassing is rekening gehouden met het onderscheid.

Cesuur

De inspectie onderscheidt in haar beoordeling vier situaties: volledig in orde, voor verbetering vatbaar, zorgelijk en zeer zwak. Natuurlijk bepaalt de aard van de tekortkoming de ernst van de situatie. Hier is geen algemene rekenregel voor te geven, omdat als gevolg van de grote mate van autonomie in het hoger onderwijs de onderliggende situaties sterk kunnen verschillen en ook deze verschillen in de beoordeling moeten worden betrokken. De volgende algemene cesuur is als richtlijn gehanteerd.

Volledig in orde: de wet wordt volledig nageleefd en de borging van het eindniveau van de opleiding staat niet ter discussie.
De inspectie beoordeelt de situatie als <i>volledig in orde</i> als aan alle aspecten van het beoordelingskader is voldaan - dat wil zeggen, als de WHW op alle onderdelen volledig wordt nageleefd en de interne afspraken en procedures worden nageleefd - en er geen aanwijzing is van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Voor verbetering vatbaar: er zijn aanpassingen nodig om volledig aan de wet te voldoen maar de borging van het eindniveau van de opleiding staat niet ter discussie.
De situatie is <i>voor verbetering vatbaar</i> als niet aan alle aspecten van het beoordelingskader is voldaan en/of interne afspraken en procedures niet volledig worden nageleefd, maar er geen aanwijzing is van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Zorgelijk: er zijn aanpassingen nodig en de borging van het eindniveau is niet boven alle twijfel verheven; het gerealiseerde eindniveau zal worden onderzocht.
De situatie is <i>zorgelijk</i> als het gebrek aan naleving op één onderwerp van het beoordelingskader ernstig is of op twee of meer onderwerpen aanzienlijk en/of als er andere aanwijzingen zijn van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Zeer zwak: er zijn verreikende aanpassingen nodig; het eindniveau van afgestudeerden is in het geding.
Het oordeel luidt <i>zeer zwak</i> als de NVAO - al dan niet in aanvulling op het nalevingsonderzoek van de inspectie zoals onder <i>zorgelijk</i> is geformuleerd - vaststelt dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden niet het HBO-bachelorniveau bereikte. Met aanzienlijk wordt bedoeld: in meer dan een incidenteel geval.

Hoor en wederhoor

Van alle gesprekken zijn verslagen gemaakt die ter correctie aan de gesprekspartners zijn voorgelegd. De bevindingen van de opleidingsonderzoeken zijn steeds op schrift gesteld en aan de verantwoordelijken toegezonden ter correctie van feitelijke onjuistheden. Vervolgens zijn de bevindingen opgetekend in de rapportages die zijn opgenomen in de bijlagen van dit rapport. Deze zijn in concept opnieuw voorgelegd ter correctie van feitelijke onjuistheden.

Hetzelfde proces is doorlopen voor dit eindrapport als geheel. Daarbij is de instelling gewezen op het recht om op grond van de WHW een eventuele afwijkende zienswijze kenbaar te maken en deze desgewenst op te laten nemen in het openbare rapport. Na verwerking van de reacties is het rapport vervolgens vastgesteld.

De zienswijze van het College van Bestuur is als aparte bijlage toegevoegd. De strekking ervan is dat het College van Bestuur de conclusies van de inspectie onderschrijft.

2.5 GEREALISEERD NIVEAU

Onderzoek naar eindniveau

Het toetsbeleid van de opleidingen en het niveau van de afgestudeerden is onderzocht door een commissie van deskundigen van de NVAO. Uitgangspunt waren de betreffende facetten van het beoordelingskader zoals dat in de reguliere opleidings-accreditatie wordt gebruikt. De commissie heeft een steekproef genomen van afstudeerwerken van studenten van het reguliere traject, en alle afstudeerwerken van afgestudeerden via het alternatieve traject beoordeeld. In voorkomende gevallen werden naast het afstudeerwerk ook andere werkstukken beoordeeld, zoals het stageverslag. Daarnaast heeft de commissie zich een oordeel gevormd over de kwaliteit van toetsing en beoordeling overeenkomstig het reguliere accreditatiekader. De commissie heeft vertegenwoordigers van alle opleidingen gesproken.

De vraag aan de NVAO

De vraag aan de NVAO luidde: heeft het toetsbeleid van de te onderzoeken opleidingen voldoende kwaliteit en bereiken de afgestudeerden het HBO-bachelorniveau?⁸ Daarbij vroeg de inspectie de NVAO om:

- per afgestudeerde vast te stellen of het niveau onvoldoende, voldoende, goed of excellent is;
- een algemene uitspraak te doen of het niveau van de regulier afgestudeerden en het niveau van de alternatief afgestudeerden onder, op of boven het niveau ligt dat in het HBO mag worden verwacht;
- zelf de steekproef te bepalen;
- naast afstudeerwerken ook stageverslagen en andere derde- en vierdejaars-werkstukken in de beoordeling te betrekken.⁹

Samenstelling van de commissie

De NVAO installeerde een onderzoekscmissie die bestond uit zes leden en een voorzitter. Daarnaast was er een procescoördinator van de NVAO en een externe secretaris. De commissie bestond uit drie deelcommissies: BE/CE, MEM en VTM. De volgende deskundigheden waren vertegenwoordigd:

- audit- en evaluatiedeskundigheid;
- bestuurlijke expertise in de HBO-sector;
- domeindeskundigheid in de vakdisciplines en het beroepenveld;
- onderwijsdeskundigheid en expertise in het beoordelen van studenten.

Aard en omvang van het beoordeeld werk

De commissie beoordeelde eindschrijftjes van afgestudeerden en waar nodig andere werkstukken. Voor zover mogelijk werden werkstukken onderzocht van alle via een alternatief traject afgestudeerden. Van de regulier afgestudeerden werd een steekproef genomen. Van deze afgestudeerden heeft de commissie ook het overige eindfasewerk beoordeeld dat beschikbaar was: stageverslagen, verantwoordingsverslagen en de bijbehorende beoordelingsformulieren. De aantallen afgestudeerden waarvan werken zijn beoordeeld staan vermeld in onderstaande tabel. In totaal gaat het om 220 afgestudeerden uit de studie jaren 2007/08, 2008/09 en 2009/10. Het betreft 114 studenten die via een alternatief traject afstudeerden en 106 regulier afgestudeerden. In totaal waren van dertien afgestudeerden werken niet beschikbaar of niet geschikt voor beoordeling.

Opleiding	Regulier	Alternatief
Bedrijfseconomie Haarlem (BE)	25	-
Commerciële Economie Diemen (CE)	24	16
Media & Entertainment Management Haarlem (MEM)	19	91
Media & Entertainment Management Rotterdam (MEM)	14	-
Vrijtijdsmanagement Diemen (VTM)	24	7
Totaal	106	114

Tabel 6: Aantal afgestudeerden waarvan het niveau is beoordeeld.

⁸ De commissie heeft zich wat betreft de beoordeling van het toetsbeleid bij de uitvoering van haar opdracht geconcentreerd op de afstudeerfase. De commissie heeft vrijwel geen inzage gehad in prestaties van studenten eerder in de opleiding (gemaakte toetsen, papers en verslagen). Daarom doet de commissie geen uitspraak over het toetsbeleid als geheel.

⁹ De opdrachtformulering is hier samengevat; voor een meer uitgebreide formulering wordt verwezen naar het rapport van de commissie van de NVAO.

Selectie van de werkstukken

Voor de beoordeling van eindwerken uit het reguliere afstudeertraject van de opleidingen BE, CE, MEM en VTM is voor elk van die opleidingen steekproefsgewijs een representatief aantal werken aangewezen dat in de referentie jaren van het onderzoek (2007-2010) tot diplomaverlening heeft geleid. In een eerste ronde zijn daartoe vijftien eindwerken aangewezen. Voor de opleiding MEM bedroeg dat aantal 25 vanwege de spreiding over de twee locaties. Voor de locatie Haarlem ging het in de eerste ronde om veertien werkstukken, voor de locatie Rotterdam om elf. In een tweede ronde is de instelling gevraagd om per opleiding nog tien werkstukken toe te zenden, nu al naar gelang van de behoefte van de betreffende deelcommissie. Bij de deelcommissies BE, CE en VTM was vooral behoefte aan eindwerken met een lage en een hoge waardering omdat die categorieën in de eerste ronde verhoudingsgewijs niet veel voorkwamen. Bij de deelcommissie MEM was vooral behoefte aan eindwerkstukken met een 'grenswaardering', dus een cijfer 6 of lager (5,5). Bij de tien aanvullend opgevraagde MEM-werkstukken ging het om zes eindwerken van de opleiding in Haarlem en vier van die in Rotterdam. In totaal was van dertien afgestudeerden geen eindwerk beschikbaar of was de vorm van de werken zodanig dat geen goede beoordeling mogelijk was.

Toetsingskader

De commissie heeft een lijst beoordelingscriteria opgesteld rekening houdend met de eindkwalificaties die een afgestudeerde zich bij de afronding van de studie eigen dient te hebben gemaakt. Deze zijn gerelateerd aan landelijke beroeps- en opleidingsprofielen en aan toetseisen zoals die te vinden zijn in visitatierapporten en zelfevaluatie rapporten van vergelijkbare opleidingen elders in het land. Het resultaat is vastgelegd in een toetsingskader dat als bijlage in het rapport van de commissie is opgenomen.

Gesprekken

De commissie heeft vertegenwoordigers van alle vijf de opleidingen gesproken. Onderwerpen waren de kwaliteit van het toetsbeleid en de kwaliteit van afzonderlijke producten van studenten. Er zijn gespreksronden geweest met vertegenwoordigers van de vijf betrokken opleidingen. Gesproken is met vertegenwoordigers van het management en de examencommissies van de betrokken opleidingen en afzonderlijk met individuele examinatoren. De commissie heeft zich op basis van deze gesprekken en van haar onderzoek van het schriftelijk werk een duidelijk beeld kunnen vormen van de kwaliteit van de afstudeerresultaten in de alternatieve afstudeertrajecten, een goed beeld van de kwaliteit van de uitvoering van het toetsbeleid in de afstudeerfase en een indicatief beeld van de kwaliteit van het reguliere afstudeertraject in de vijf opleidingen.

Overeenkomst met reguliere accreditatie

Bij een reguliere accreditatiebeoordeling wordt de kwaliteit van een opleiding beoordeeld op zes onderwerpen, verdeeld over 21 facetten. In dit onderzoek bleef de toetsing beperkt tot twee facetten van het accreditatiekader, te weten facet 2.8 - met dien verstande dat de commissie zich hier beperkt heeft tot het afstuderen - en facet 6.1. Facet 2.8 betreft de kwaliteit van de beoordeling en toetsing en luidt: 'Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd'. Facet 6.1 heeft betrekking op het gerealiseerd niveau van de opleiding en luidt: 'De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.'

Verskil met reguliere accreditatie

Het onderzoek naar het gerealiseerde eindniveau van afgestudeerden was omvangrijker en diepgaander dan bij reguliere accreditatiebeoordelingen gebruikelijk is. Niet alleen zijn meer werken onderzocht, er was ook meer aandacht voor de gerealiseerde kwaliteit dan bij een accreditatieonderzoek het geval is. Bovendien lag de verantwoordelijkheid voor de selectie van de te beoordelen (reguliere) werkstukken geheel bij de commissie. De commissie heeft zelf de studenten geselecteerd waarvan zij de werkstukken wenste te beoordelen en ook zelf bepaald welke werken bij afwezigheid daarvan ter vervanging dienden te worden aangeleverd.

2.6 VERBETERBELEID

Gesprekken

Het inspectieonderzoek naar de uitvoering van het verbeterbeleid is gestart met een bestuurlijk gesprek met het toenmalige College van Bestuur op 28 september 2010. Dit gesprek had als aanleiding het rapport van de commissie Leers. Het onderzoek naar het verbeterbeleid vond in twee fasen plaats: in november en december van 2010 zijn gesprekken gevoerd en documenten geanalyseerd ten behoeve van het tussenbericht dat medio januari 2011 aan de Tweede Kamer is gezonden. In februari, maart en april 2011 is hetzelfde gedaan in de aanloop naar dit eindrapport. In totaal hebben ruim vijftig gesprekken plaatsgevonden, waarvan tien specifiek over het verbeterbeleid. Steeds stonden aantoonbare (tussen)resultaten centraal in de gesprekken.

De inspectie heeft gesprekken gevoerd met diverse geledingen van Hogeschool Inholland. In de eerste plaats is bij de onderzochte opleidingen gesproken met docenten, examinatoren, leden van de (deel)examencommissies, het (waar relevant voormalige en huidige) opleidingsmanagement en de directie van de opleiding. Deze gesprekken vervulden tevens een functie in het onderzoek naar de naleving van wet- en regelgeving. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van medezeggenschapsraden, vertrouwenspersonen, staffunctionarissen, de voormalige en huidige leden van het College van Bestuur en de voormalige Raad van Toezicht. Met studenten werd gesproken in hun hoedanigheid als lid van de Hogeschoolmedezeggenschapsraad. Verslagen van gesprekken zijn aan de gesprekspartners voorgelegd en door hen geautoriseerd.

Documenten

Er zijn diverse documenten geanalyseerd: onderwijs- en examenregelingen, studiegidsen, beleidsstukken, verslagen van vergaderingen, informatie uit studentendossiers en de cijferadministratie en diverse mailwisselingen.

Druk op personeel

Hogeschool Inholland heeft bij de opleiding MEM en een andere opleiding een intern onderzoek gedaan naar het bestaan van afspraken tussen leidinggevenden en medewerkers die gepaard kunnen gaan met (de perceptie van) ongewenste druk. De inspectie heeft van de uitkomsten kennis kunnen nemen en ter verificatie zelf personeelsdossiers ingezien. De inspectie heeft alle medewerkers van Hogeschool Inholland in de gelegenheid gesteld ervaringen van ongewenste druk aan de inspectie te melden via een daarvoor speciaal ingericht tijdelijk meldpunt. Medewerkers werden daartoe uitgenodigd door het College van Bestuur via het intranet van de instelling. Daarnaast zijn signalen van medewerkers die al eerder contact zochten met de inspectie in het onderzoek betrokken.

3 NALEVING WHW EN INTERNE AFSPRAKEN

Dit hoofdstuk geeft eerst de bevindingen weer van het onderzoek van de inspectie naar de naleving van de wettelijke voorschriften rond toetsing en borging van het eindniveau bij de onderzochte opleidingen (§ 3.1). Vervolgens wordt ingegaan op de naleving van de interne regels en procedures door de opleidingen (§ 3.2). Tot slot wordt per opleiding een eindoordeel gegeven dat wordt toegelicht (§ 3.3).

3.1 NALEVING WHW

Totaalbeeld

Vier onderdelen van het beoordelingskader werden op alle vijf de opleidingslocaties op gelijke wijze onderzocht. Deze onderdelen zijn:

- de inhoud van de onderwijs- en examenregeling (tien aspecten);
- het functioneren van de examencommissie (acht aspecten);
- het functioneren van de examinatoren (vier aspecten);
- de getuigschriften & diplomasupplementen (drie aspecten).

Het eindresultaat is weergegeven in onderstaande tabel. De tabel laat zich als volgt lezen: de vijf opleidingen voldeden gezamenlijk gemiddeld aan 24 procent van alle aspecten van het beoordelingskader met betrekking tot de onderwijs- en examenregeling; aan 43 procent voldeden zij niet en aan 33 procent ten dele. Kijken we naar alle aspecten voor de vier onderwerpen samen dan geldt dat aan 31 procent werd voldaan, aan 41 procent niet werd voldaan en aan 28 procent deels werd voldaan. Hierna worden de uitkomsten voor de onderliggende aspecten nader toegelicht.

N=5	J	N	D	TOT
Onderwijs- en examenregeling	24%	43%	33%	100%
Examencommissie	23%	45%	32%	100%
Examinatoren	40%	35%	25%	100%
Getuigschriften en diplomasupplementen	60%	33%	7%	100%
Totaal	31%	41%	28%	100%

Tabel 7: Het percentage aspecten waaraan wel, niet en deels wordt voldaan door de vijf onderzochte opleidingen voor de vier onderwerpen van het beoordelingskader die ontleend zijn aan de wet.

Onderstaand wordt eerst per onderwerp het beeld geschetst voor de onderliggende aspecten. Aan het einde van de paragraaf wordt een overzicht gepresenteerd dat de verschillen per opleiding toont op elk van de afzonderlijke aspecten. Voor een meer gedetailleerde weergave van de situatie per opleiding wordt verwezen naar de bijlagen.

Naleving voorschriften onderwijs- en examenregeling

Kijken we voor het onderwerp onderwijs- en examenregeling naar de onderliggende aspecten dan ontstaat het beeld dat getoond wordt in tabel 8. Bij alle vijf de opleidingen ontbrak in de onderwijs- en examenregeling toereikende informatie op zes van de tien voorgeschreven onderwerpen. Het betrof de vaststelling en de reikwijdte van de regeling zelf (aspect 1), de inhoud van de opleiding en de examinering (2), de studielast (4), de opleidingsvarianten (6)¹⁰, de toetsvormen (8) en de opleidings-specifieke gronden voor vrijstellingen (9).

N=5	J	N	D	TOT
1. Periode, opleiding(en) en vaststelling duidelijk?	0	5	0	5
2. Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	0	2	3	5
3. Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	1	3	1	5
4. Studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	0	2	3	5
5. Volgorde/tijdvakken duidelijk van tentamens/examens?	1	0	4	5
6. Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven? ¹¹	0	4	0	4

¹⁰ Deze norm is overigens maar op vier opleidingen van toepassing.

¹¹ Aangezien de opleiding VTM Diemen alleen in voltijd wordt aangeboden is de norm inzake de beschrijving van de opleidingsvarianten hier niet van toepassing.

N=5		J	N	D	TOT
7.	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	5	0	0	5
8.	Is de toetsvorm van de tentamens/examens duidelijk?	0	0	5	5
9.	Zijn de gronden voor vrijstellingen duidelijk?	0	5	0	5
10.	Studievoortgangbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	5	0	0	5

Tabel 8: Aantal opleidingen dat voldoet aan de beoordeelde aspecten inzake de OER.

Ten aanzien van alle vijf de opleidingslocaties concludeert de inspectie dat de onderwijs- en examenregeling geen volledig beeld geeft van het onderwijs, de tentaminering en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De onderwijs- en examenregeling van deze opleidingen biedt daarmee onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten. Dit is voor een deel te wijten aan tekortkomingen in het hogeschoolbrede model dat opleidingen moeten gebruiken. Hogeschoolbreed zijn de voorschriften inmiddels bijgesteld.

Naleving voorschriften examencommissie

Voor de acht onderliggende aspecten met betrekking tot de examencommissie wordt het resultaat getoond in tabel 9. Voor alle vijf de opleidingen geldt dat de examencommissie nog niet de volledige taak vervult die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De kern hiervan is gevat in aspect 5. Letterlijk luidt aspect 5: 'De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad.' (art. 7.12b lid 1a WHW). De examencommissies vervullen deze taak nog niet of niet volledig. Zij komen hoofdzakelijk of uitsluitend in actie als de student of docent zich tot hen richt in verband met een verzoek om vrijstelling of een afwijking van het reguliere programma.

N=5		J	N	D	TOT
1.	Is examencommissie door het College van Bestuur ingesteld?	1	4	0	5
2.	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	0	5	0	5
Voor invoering van de WvB per 1 september 2010					
3.	Verzorgen de leden onderwijs in de opleiding?	0	0	5	5
4.	Zijn er regels voor afnemen tentamens en fraude?	5	0	0	5
Na invoering van de WvB per 1 september 2010					
5.	Stelt zij vast of afgestud. eindkwalificaties beheerst?	0	3	2	5
6.	Waarborgt instellingsbestuur onafhankelijk?	1	1	3	5
7.	Zijn er richtlijnen om tentamens te beoordelen?	1	3	1	5
8.	Borgt de commissie de kwaliteit van de toetsing?	1	2	2	5

Tabel 9: Aantal opleidingen dat voldoet aan de beoordelingsaspecten voor de examencommissie.

Naleving voorschriften examinatoren

Tabel 10 laat zien in hoeverre de vijf opleidingen voldoen aan de voorschriften ten aanzien van het functioneren van de examinatoren. Het eerste aspect lijkt op het eerste gezicht slechts een formaliteit. Het gaat hier echter om een belangrijke manier om te waarborgen dat elke examinerator deskundig is op het specifieke terrein waarop hij tentamens en examens afneemt. De eerste twee aspecten vloeien rechtstreeks voort uit de WHW (art. 7.12 lid 3 en 7.12c lid1). De aspecten drie en vier zijn geoperationaliseerd door de inspectie. Deze vormen geen letterlijk onderdeel van de wet, maar vloeien wel logischerwijs voort uit de voorschriften inzake kwaliteitszorg en examinering. Elk van de vijf opleidingen dient verbeteringen aan te brengen in de naleving van de wettelijke voorschriften ten aanzien van de examinatoren. De mate waarin dit nodig is verschilt wel per opleiding.

N=5		J	N	D	TOT
1.	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	0	5	0	5
2.	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijs-eenheid?	3	0	2	5
3.	[Operationalisatie] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	3	2	0	5
4.	[Operationalisatie] Is naleving van regels inzake toetsontwikkeling, normering en registratie geborgd?	2	0	3	5

Tabel 10: Aantal opleidingen dat voldoet aan de beoordelingsaspecten voor het onderwerp examinatoren.

Aspecten 1 en 2 zijn bij alle Inholland-opleidingen in ieder geval op papier problematisch. Art. 27 lid 2 van het instellingsbreed voorgeschreven deel van de onderwijs- en examenregeling bepaalt namelijk voor alle opleidingen van Inholland: 'Tenzij de examencommissie anders beslist, worden in elk geval alle leden van het personeel, die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht te zijn aangewezen als examinator. [Daaronder ook begrepen] diegenen die werkzaam zijn op basis van detachering of inhuur [...]'. Artikel 27 lid 2 van de onderwijs- en examenregeling is in strijd met 7.12 lid 3 van de WHW. De WHW bepaalt hier: 'Als examinator kunnen slechts worden aangewezen leden van het personeel die met het verzorgen van onderwijs zijn belast in de desbetreffende onderwijs-eenheid'. Hoewel het laatste in de wet sinds 1 september 2010 niet meer expliciet wordt benoemd, wordt de deskundigheid van examinatoren juist nog nadrukkelijker centraal gesteld. Inmiddels is de betreffende bepaling in de onderwijs- en examenregeling nietig verklaard door het College van Bestuur.

De inspectie ging na of in de praktijk docenten als examinator optreden waarvan het niet aannemelijk is dat zij deskundig zijn op het betreffende gebied. Bij de opleiding MEM Haarlem was dit in het alternatieve afstudeertraject een aanzienlijk probleem. Hier werden veel studenten die op zeer uiteenlopende onderwerpen afstudeerden begeleid en beoordeeld door docenten die niet over de gehele breedte voldoende competent mogen worden geacht. Bij de opleiding CE Diemen heeft de inspectie geconstateerd dat er door docenten vakken afgetekend zijn waarin zij zelf geen onderwijs verzorgen. Dit betrof in verscheidene gevallen een aanzienlijk aantal vakken.

Naleving voorschriften getuigschriften en supplementen

Van de opleidingen werden ook uitgereikte getuigschriften en diplomasupplementen beoordeeld. De resultaten staan in tabel 11. In alle gevallen werd het getuigschrift door de examencommissie uitgereikt. De informatie op het getuigschrift voldoet bij één opleiding niet volledig aan de WHW. Het diplomasupplement heeft als doel de communicatieve waarde van het diploma in internationaal opzicht te vergroten. De WHW schrijft in artikel 7.11 lid 4c dan ook voor dat het supplement daartoe onder andere de inhoud van de opleiding beschrijft. Bij geen van de vijf opleidingen voldoet het supplement aan alle wettelijke voorschriften. Al met al kan aan de communicatieve waarde van het diplomasupplement nog veel verbeterd worden.

N=5		J	N	D	TOT
1.	Getuigschrift uitgereikt door examencommissie?	5	0	0	5
2.	Opleidingsnaam, vakken en graad juist?	4	0	1	5
3.	Voldoet diplomasupplement aan voorschriften?	0	5	0	5

Tabel 11: Aantal opleidingen dat voldoet aan de beoordelingsaspecten voor het onderwerp getuigschriften en supplementen.

Naleving voorschriften duale opleidingen

Drie opleidingen boden in de periode waarop het onderzoek betrekking heeft een duale opleiding aan. Het betreft MEM Haarlem, BE Haarlem en CE Diemen. In de duale opleiding vervult het leren in de beroepspraktijk een belangrijke rol. De Wet op het hoger onderwijs vereist dan ook dat belangrijke afspraken hieromtrent in een tripartiete overeenkomst tussen student, opleiding en werkgever worden vastgelegd. Het betreft de omvang van de perioden die in de beroepspraktijk worden doorgebracht, de begeleiding van de student, de eindkwalificaties die in de beroepspraktijk dienen te worden gerealiseerd en de beoordeling van de student. Alleen bij BE Haarlem heeft de inspectie tripartiete overeenkomsten kunnen beoordelen. Deze voldeden niet aan de wettelijke bepalingen zoals genoemd in artikel 7.7 van de WHW. Bij

de opleidingen MEM Haarlem en CE Diemen heeft de inspectie geen tripartiete overeenkomsten aangetroffen. Bij alle drie de duale opleidingen ontbrak informatie over de inhoud van de perioden van beroepsbeoefening, de tijdens deze perioden te realiseren eindkwalificaties en de beoordeling. Ook de onderwijs- en examenregeling was op deze punten onvolledig of onduidelijk.

Samenvattend overzicht

Onderstaand overzicht vat de naleving van de belangrijkste wettelijke bepalingen door de afzonderlijke opleidingen samen.

Aspect	MEM H'M	MEM R'M	BE	CE	VTM	
Onderwijs- en examenregeling (art. 7.13 WHW)						
1	Toepasselijke periode, opleiding(en) en vaststelling duidelijk?	N	N	N	N	N
2	Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	N	D	N	D	D
3	Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	N	N	N	J	D
4	Is de studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	D	D	N	N	D
5	Volgorde/tijdvakken van tentamens/examens duidelijk?	D	J	D	D	D
6	Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven?	N	N	N	N	NVT
7	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	J	J	J	J	J
8	Is de toetsvorm van de tentamens/examens duidelijk?	D	D	D	D	D
9	Zijn de gronden voor het verlenen van vrijstellingen duidelijk?	N	N	N	N	N
10	Zijn studievoortgangsbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	J	J	J	J	J
Examencommissie (art. 7.12, 7.12a, 7.12b)						
1	Is de examencommissie door instellingsbestuur ingesteld?	N	N	N	N	J
2	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	N	N	N	N	N
Voor invoering van de WvB per 1 september 2010						
3	Verzorgen leden examencommissie onderwijs in de opleiding?	D	D	D	D	D
4	Zijn er regels voor afnemen van tentamens en fraude?	J	J	J	J	J
Na invoering van de WvB per 1 september 2010						
5	Bepaalt excie of afgestudeerde de eindkwalificaties beheerst?	D	N	N	N	D
6	Waarborgt het CvB onafhankelijk/deskundig functioneren?	D	D	D	N	J
7	Zijn er richtlijnen en aanwijzingen om tentamens te beoordelen?	D	N	N	N	J
8	Borgt excie de kwaliteit van tentamens en examens?	D	N	N	D	J
Examinatoren (art. 7.12c)						
1	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	N	N	N	N	N
2	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijseenheid?	D	J	D	J	J
3	[IvhO] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	N	J	J	N	J
4	[IvhO] Naleving regels toetsontw./normering/registratie?	D	J	D	D	J
Getuigschrift en diplomasupplement (art. 7.11)						
1	Wordt het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	J	J	J	J	J
2	Opleidingsnaam, onderdelen examen en graad juist vermeld?	J	J	J	D	J
3	Voldoet diplomasupplement aan de inhoudelijke voorschriften?	N	N	N	N	N

Tabel 12: Samenvattend overzicht naleving wettelijke voorschriften per opleiding.

3.2 INTERNE REGELS EN DOSSIERS

Indeling

De dossiers van afgestudeerden en de naleving van interne afspraken en procedures werden beoordeeld op de volgende onderwerpen:

- getuigschriften, cijferlijsten en diplomasupplementen;
- vrijstellingsbeslissingen, indien van toepassing;
- afstudeerwerken en tussenproducten en de beoordeling daarvan;
- stageverslag, tussenproducten en de beoordeling daarvan.

Het betreft documenten die een belangrijke rol spelen in de toetsing en beoordeling in de eindfase van de opleiding en met name ook in de kwaliteitszorg daaromtrent.

Groslijst

Van de documenten is nagegaan of ze in het dossier van afgestudeerden aanwezig waren en of ze overeen komen met de interne afspraken wat betreft vorm, inhoud en ondertekening. Per opleiding zijn de precieze processtappen en bijbehorende do-

cumenten, en daarmee ook de interne afspraken, verschillend. Tabel 13 toont de grootste gemene deler.

Aspecten interne afspraken en dossiers afgestudeerden	
1.	Getuigschrift (kopie) aanwezig?
2.	Cijferlijst aanwezig en vakken vermeld conform de OER van het juiste jaar?
3.	Cijferlijst: vakken tellen op tot minimaal 240 EC?
4.	Diplomasupplement (kopie) aanwezig?
5.	Vrijstelling: beslissing aanwezig (indien van toepassing)?
6.	Afstudeerwerk aanwezig?
7.	Afstudeerstartdocument aanwezig?
8.	Afstudeerstartdocument ondertekend door alle betrokkenen?
9.	Afstudeerbegeleider deskundig op het betreffende terrein?
10.	Ingevuld proces-verbaal aanwezig?
11.	Ingevuld en getekend beoordelingsformulier afstudeerwerk aanwezig?
12.	Inhoud/vorm beoordelingsformulier afstudeerrapport conform afspraken?
13.	Verantwoordingsverslag aanwezig?
14.	Beoordelingsformulier verantwoordingsverslag aanwezig en conform afspraken?
15.	Ingevuld beoordelingsformulier scriptie aanwezig?
16.	Stageverslag aanwezig?
17.	Stagebeoordeling aanwezig en ingevuld en getekend conform interne afspraken?
18.	Stageovereenkomst aanwezig?
19.	Stagebeoordeling ondertekend door begeleider opleiding en bedrijf?

Tabel 13: Voorbeelden van onderwerpen bij de beoordeling van dossiers van afgestudeerden en de naleving van interne afspraken.

Naleving interne regels en procedures examinering

Tabel 14 laat zien in hoeverre elk van de vijf onderzochte opleidingen de interne regels en procedures rond toetsing en afstuderen naleeft zoals deze zijn vastgelegd in de onderwijs- en examenregeling, de afstudeerhandleiding of de stagehandleiding. Ruim een derde van de onderzochte interne afspraken wordt volledig nageleefd (43 procent). De opleidingen VTM Diemen en MEM Rotterdam springen er gunstig uit. Hier wordt driekwart of meer van de regels volledig nageleefd.

	J	N	D	TOT
BE Haarlem	20%	30%	50%	100%
CE Diemen	20%	60%	20%	100%
MEM Haarlem	18%	46%	36%	100%
MEM Rotterdam	80%	10%	10%	100%
VTM	88%	12%	0%	100%
Totaal	43%	33%	24%	100%

Tabel 14: Naleving van de interne afspraken en procedures door de vijf opleidingen

De praktijk van de examinering is dus maar zeer ten dele in overeenstemming met de interne regels. Beoordelingsformulieren worden bijvoorbeeld vaak niet gebruikt of niet volledig ingevuld. Binnen alternatieve afstudeertrajecten bestonden - zij het beknopte - regels, die in de praktijk vaak niet zijn nageleefd.

Volledigheid dossiers afgestudeerden

In algemene zin geldt dat bij de opleidingen MEM Haarlem, BE Haarlem en CE Diemen de dossiers van afgestudeerden onvolledig zijn. Bij de opleiding VTM Diemen is dit beter; bij de opleiding MEM Rotterdam is het aanzienlijk beter. De hogeschoolbreed geldende interne voorschriften met betrekking tot de archivering zijn te soepel, in de zin dat bewaartermijn voor cruciale documenten te kort zijn gesteld, waardoor belangrijke documentatie ontbreekt en deels niet kan worden nagegaan of de interne regels worden nageleefd. Inmiddels is het beleid herzien en zijn de bewaartermijnen aangepast.

	J	N	D	TOT
BE Haarlem	20%	65%	15%	100%
CE Diemen	10%	85%	5%	100%
MEM Haarlem	19%	27%	54%	100%
MEM Rotterdam	76%	20%	4%	100%
VTM	46%	8%	46%	100%
Totaal	35%	41%	24%	100%

Tabel 15: Volledigheid van de dossiers van afgestudeerden bij de vijf opleidingen

Resultaatsafspraken

In het tussenbericht van januari 2011 rapporteerde de inspectie over het feit dat bij de opleiding MEM in Haarlem met een beperkt aantal docenten resultaatsafspraken waren gemaakt van de vorm 'acht van de tien afstudeerders die ik begeleid studeren dit jaar af'. Tijdens het opleidingsonderzoek zijn geen nieuwe voorbeelden aangetroffen van dergelijke resultaatsafspraken. Het College van Bestuur heeft in de organisatie nadrukkelijk afstand genomen van deze handelwijze.

3.3 BEELD PER OPLEIDING

Onderstaand is per opleiding een korte schets opgenomen van de situatie met betrekking tot de naleving van de wet en de interne regels en procedures. In deze paragraaf worden slechts de meest kenmerkende punten per opleiding geschetst; meer informatie is opgenomen in de bijlagen per opleiding.

Bedrijfseconomie Haarlem

Basisgegevens

De opleiding Bedrijfseconomie wordt aangeboden op vier locaties. De opleiding op de locatie Haarlem kent een voltijd-, deeltijd- en duale variant. In 2009/2010 bedroeg het aantal ingeschreven studenten 192 (128 voltijdstudenten, 45 deeltijdstudenten en 19 duale studenten). Het aantal (vaste) docenten in 2010/2011 bedroeg 13. De studenten van de drie varianten doorlopen hetzelfde studieprogramma. De deeltijdopleiding duurt vier jaar en deeltijdstudenten volgen twee avonden per week onderwijs. Studenten die duaal willen studeren, volgen de eerste twee jaar de voltijdopleiding en studeren vanaf het derde jaar duaal. De duale variant wordt stopgezet. Bij de opleiding Bedrijfseconomie Haarlem is geen sprake van een alternatief afstudeertraject.

Algemeen beeld

De opleiding voldoet op een aanzienlijk aantal punten niet aan de Wet op het hoger onderwijs en houdt zich ook onvoldoende aan de interne regels en afspraken. De inspectie constateert diverse tekortkomingen die vragen oproepen over de borging van het eindniveau van afgestudeerden.

Onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat beoogt. De onderwijs- en examenregeling biedt daardoor onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.

Examencommissie

De samenstelling van de examencommissie voldoet. De examencommissie vervult echter nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.

Examinatoren

De examinatoren functioneren niet volledig conform de WHW. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is onvoldoende gewaarborgd dat examinatoren de regels op het gebied van toetsing en examinering naleven.

Getuigschriften

De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.

Interne regels; stage en afstuderen

Het afstudeerproces is complex. Het kent vele processtappen met bijbehorende documenten en formele beslismomenten. Deze worden niet altijd gehanteerd. Dit blijkt

in de dossiers uit het feit dat handtekeningen niet geplaatst worden door de personen van wie dat op basis van de beschrijving van het afstudeerproces wordt verwacht. Meer algemeen geldt dat de praktijk van de examinering maar zeer ten dele in overeenstemming is met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. Door de kleinschaligheid van de opleiding gebeurt het regelmatig dat meerdere rollen of taken bij een persoon belegd zijn. De studieloopbaanbegeleider is dan bijvoorbeeld tevens afstudeerbegeleider. Positief is dat beoordelingsnormen voor alle tentamens van tevoren bij de studenten en docenten bekend zijn en dat altijd meerdere beoordelaars betrokken zijn bij het examen. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is. Het afstudeerproces zal op een aantal punten versimpeld en verder gestroomlijnd moeten worden.

Commerciële Economie Diemen

Basisgegevens

De opleiding Commerciële Economie wordt aangeboden op vijf locaties. De opleiding op de locatie Diemen kent drie opleidingsvarianten: voltijd, deeltijd en duaal. In 2009/2010 bedroeg het aantal ingeschreven studenten 323 (214 voltijdstudenten, 66 deeltijdstudenten en 43 duale studenten). Het aantal (vaste) docenten in 2009/2010 bedroeg 23 (15,23 fte). Er was sprake van een alternatief afstudeertraject dat inmiddels is stopgezet.

Algemeen beeld

De naleving van de Wet op het hoger onderwijs en de eigen regels en afspraken binnen de opleiding is onvoldoende. De inspectie constateert diverse tekortkomingen die vragen oproepen omtrent de borging van het eindniveau van afgestudeerden, zowel in het reguliere als in het alternatieve traject.

Onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat beoogt. De onderwijs- en examenregeling biedt daardoor onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.

Examencommissie

De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.

Examinatoren

De examinatoren functioneren niet volledig conform de WHW. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is onvoldoende gewaarborgd dat examinatoren de regelgeving op het gebied van toetsing en examinering naleven.

Getuigschriften

De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.

Interne regels; stage en afstuderen

Interne procedures en afspraken met betrekking tot de examinering worden vaak niet nageleefd. De praktijk van de examinering is daardoor maar zeer ten dele in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de eigen regels. Ook bij deze opleiding is het proces rond stage en afstuderen erg uitvoerig; het omvat een aanzienlijk aantal stappen met bijbehorende formulieren. In de dossiers zijn deze formulieren niet bewaard gebleven. Waar dit wel het geval is, zijn de formulieren vaak maar ten dele ingevuld. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is en uit de bestudering van de gegevens uit de cijferregistratie zijn onregelmatigheden gebleken. Er bestaan veel opvallendheden rondom de datering en registratie van cijfers waar geen duidelijke verklaring voor is. Zo werden in 27 gevallen toetsresultaten behaald op de datum van het afstuderen. In enkele gevallen werden tot aan 32 toetsresultaten op of

rond de datum van het afstuderen geregistreerd. Daarnaast bleek bij controle van de dossiers dat docenten vakken hadden becijferd en afgetekend waarin zij geen les gaven. Op basis van de gesprekken waarin bevindingen uit het dossieronderzoek zijn voorgelegd, blijkt dat niemand zich als eindverantwoordelijke gedraagt voor het toezicht op volledigheid van de administratie en de controle van geleverde prestaties.

Media & Entertainment Management Haarlem

Basisgegevens

De opleiding Media & Entertainment Management wordt aangeboden op drie locaties. De opleiding op de locatie Haarlem kent een voltijdse en een duale opleidingsvariant. De duale variant is in afbouw. In 2009/2010 bedroeg het aantal ingeschreven voltijdstudenten 1912. Het aantal (vaste) docenten in november 2010 bedroeg 82. Er was sprake van een alternatief afstudeertraject dat inmiddels is stopgezet.

Algemeen beeld

De opleiding voldoet op een aanzienlijk aantal punten niet aan de Wet op het hoger onderwijs. Het dossieronderzoek van de inspectie bevestigt de conclusie van de commissie Leers dat het juridisch-administratief proces binnen de opleiding niet op orde is. Ook worden de interne regels en procedures onvoldoende nageleefd. Het onderzoek van de inspectie wijst uit dat beide gebreken niet uitsluitend voor het alternatieve afstudeertraject golden, maar voor de gehele opleiding. De inspectie constateert diverse tekortkomingen die vragen oproepen over de borging van het eindniveau van afgestudeerden, zowel in het reguliere traject als in het alternatieve traject.

Onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat beoogt. De onderwijs- en examenregeling biedt daardoor onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten. Vooral de duale variant van de opleiding is niet duidelijk beschreven; het feit dat de opleiding in afbouw is wordt niet vermeld.

Examencommissie

De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.

Examinatoren

De examinatoren functioneren niet conform de WHW. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is onvoldoende gewaarborgd dat examinatoren de regelgeving op het gebied van toetsing en examinering naleven.

Getuigschriften

De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.

Interne regels; stage en afstuderen

De praktijk van de examinering is op een aanzienlijk aantal punten niet in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. Cruciale bepalingen ten aanzien van de registratie, de beoordeling en de voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen worden niet of alleen gedeeltelijk nageleefd. In algemene zin geldt dat de studentendossiers bij deze opleiding onvolledig zijn. Het dossieronderzoek bevestigt de conclusie van de commissie Leers dat het juridisch-administratief proces binnen de opleiding niet op orde is. Het onderzoek van de inspectie toont dat dit niet uitsluitend voor de pilot geldt maar breder in de opleiding. Symptomatisch voor zowel het reguliere als het pilot-afstudeerproces is dat documenten niet worden ondertekend maar op zijn best geparafeerd, vaak zonder dat naam en functie van de parafant worden vermeld. Dat geldt niet voor de getuigschriften: deze zijn altijd op correcte wijze ondertekend. Zowel voor het reguliere afstudeerproces als voor de pilot heeft de inspectie inzage gekregen in veel onder-

liggend materiaal dat in persoonlijk bezit van docenten blijkt te zijn en dat blijkt geeft van intensieve begeleidingsprocessen op individueel studentniveau. Van deze documentatie is weinig tot niets vastgelegd in de reguliere administratieve processen van de opleiding. In het kader van het verbeterplan heeft de opleiding inmiddels verbeterde formulieren ontworpen. De nieuwe versie verplicht tot ondertekenen met naam, functie, datum en plaats van ondertekening en volledige handtekening en afzonderlijke beoordeling van de afzonderlijke onderdelen van het afstudeerproces. Ook de archivering is verbeterd.

Media & Entertainment Management Rotterdam

Basisgegevens

De opleiding Media & Entertainment Management wordt aangeboden op drie locaties. De opleiding op de locatie Rotterdam kent drie opleidingsvarianten: voltijd, deeltijd en duaal. In 2009/2010 bedroeg het aantal ingeschreven studenten 1410 (1304 voltijdstudenten en 106 deeltijdstudenten). Het aantal (vaste) docenten in november 2010 bedroeg zeventig. De duale variant wordt afgebouwd, vanaf 2009-2010 zijn er geen studenten meer aangenomen. In de onderzoeksperiode (2007-2010) waren er geen afgestudeerden van de duale variant. De locatie Rotterdam heeft geen alternatief afstudeertraject. Langstudeerders worden wel extra begeleid, maar volgen dezelfde onderwijsonderdelen en nemen op dezelfde wijze deel aan dezelfde toetsen als andere studenten.

Algemeen beeld

Bij de opleiding MEM Rotterdam zijn er weinig bijzondere bevindingen. Alhoewel ook hier verbetering mogelijk is, is de situatie bij deze opleiding aanzienlijk gunstiger dan bij de drie hiervoor toegelichte opleidingen. De inspectie heeft geen aanwijzingen dat het eindniveau in het geding is. Wel is de naleving van de Wet op het hoger onderwijs voor verbetering vatbaar.

Onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling voldoet niet en moet verbeteren. De onderwijs- en examenregeling geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat beoogt. De onderwijs- en examenregeling biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten. De inspectie is vooral kritisch over de formele documentatie van de deeltijdopleiding. De inhoud van de opleiding staat nergens goed beschreven en het is niet duidelijk hoe (en welke) competenties in de beroepspraktijk gerealiseerd dienen te worden.

Examencommissie

De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden. De toetscommissie en de expertisecommissie functioneren goed en vormen voldoende waarborg voor de kwaliteit van toetsing.

Examinatoren

De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Voor het overige zijn er voldoende waarborgen voor een deskundige beoordeling en naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing.

Getuigschriften

De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.

Interne regels; stage en afstuderen

De praktijk van de examinering blijkt grotendeels in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. De studentendossiers bevatten de informatie die de inspectie verwachtte aan te treffen en voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen worden aantoonbaar gehanteerd. De beoordeling van het afstuderen en de stage is transparant en verloopt volgens de afspraken die de opleiding daarover heeft gemaakt. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding op orde is en uit de bestudering van de gegevens uit de cijferregistratie zijn geen onregelmatigheden gebleken.

Vrijetijdsmanagement Diemen

Basisgegevens

De opleiding Vrijetijdsmanagement wordt aangeboden op één locatie: Amsterdam/Diemen. De opleiding wordt alleen in voltijd aangeboden. Er was sprake van een alternatief afstudeertraject dat inmiddels is stopgezet. In 2009/2010 bedroeg het aantal ingeschreven voltijdstudenten 1171. Het aantal (vaste) docenten in 2009/2010 bedroeg 52. Het aantal studenten dat het alternatieve afstudeertraject heeft gevolgd, is beperkt gebleven tot drie in 2009 en vier in 2010.

Algemeen beeld

De opleiding voldoet op een aantal punten niet aan de Wet op het hoger onderwijs. De inspectie constateert tekortkomingen die vragen oproepen omtrent de borging van het eindniveau van afgestudeerden, zowel in het reguliere traject als in het alternatieve traject. Er is een gemotiveerd team aan het werk, de onderlinge contacten zijn over het algemeen goed en men is op de hoogte van elkaars werkzaamheden. Er is een heldere analyse van de langstudeerdersproblematiek opgesteld en de verantwoordelijkheden van de stuwmeercoördinator en de examencommissie zijn duidelijk gescheiden. Rond het alternatieve afstudeertraject kon onder deze omstandigheden geen sfeer van geheimzinnigheid ontstaan, zoals elders het geval is geweest.

Onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat beoogt. De onderwijs- en examenregeling biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.

Examencommissie

De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.

Examinatoren

De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Voor het overige zijn er voldoende waarborgen voor een deskundige beoordeling en naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing.

Getuigschriften

De getuigschriften voldoen aan de WHW; de diplomasupplementen niet.

Interne regels; stage en afstuderen

De praktijk van de examinering blijkt grotendeels in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. Uit de cijferadministratie zijn geen onregelmatigheden gebleken. Uit analyse van de gegevens van de cijferregistratie kwam een beperkt aantal vragen naar voren die op een enkele uitzondering na beantwoord konden worden.

4 NIVEAU AFGESTUDEERDEN

De inspectie geeft onderstaand in eigen woorden de bevindingen en de conclusies van de commissie van de NVAO weer die het niveau van de afgestudeerden onderzocht, zoals werd toegelicht in § 2.5. Begonnen wordt met een algemeen beeld (in § 4.1). Vervolgens worden per opleiding de bevindingen weergegeven (§ 4.2-4.5). Voor meer gedetailleerde informatie over de situatie met betrekking tot het gerealiseerde eindniveau van studenten en het toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen per opleiding wordt verwezen naar de rapportage van de commissie van de NVAO die het eindniveau van afgestudeerden en de toetsing bij de opleidingen onderzocht: *Rapport van Bevindingen NVAO-Commissie Onderzoek Hogeschool Inholland*.

4.1 ALGEMEEN

Beschikbaarheid werkstukken

In het algemeen was buiten de scriptie en stage- en verantwoordingsverslagen per afgestudeerde weinig ander werk beschikbaar. Van volledige documentatie per student of een integraal portfolio was in bijna geen enkel geval sprake. De reden daarvoor is de beperkte bewaartermijn van drie maanden die de instelling voor andere werkstukken dan de scriptie aanhoudt.

Beleid langstudeerders

De commissie constateert dat van een eenduidig beleid voor langstudeerders in de afgelopen jaren binnen Hogeschool Inholland geen sprake was. Op hogeschoolniveau behelsde het rendementsbeleid aanvankelijk niet veel meer dan een aantal algemeen geformuleerde actiepunten van de *Bestuurlijke Agenda 2008-2010*, waaraan goeddeels nog invulling diende te worden gegeven. Op opleidingsniveau werd op de door het College van Bestuur geformuleerde doelstellingen om tot verbetering van het diplomarendement te komen vanaf 2008 hier en daar een voorschot genomen door middelen vrij te maken voor extra begeleiding en ondersteuning bij het afstuderen. De omvang en invulling verschilde aanzienlijk per opleiding.

4.2 BEELD PER OPLEIDING

Onderstaand wordt per opleiding de situatie samengevat.

Bedrijfseconomie Haarlem

Niveau regulier traject

De kwaliteit van de eindwerken van afgestudeerden bij de opleiding Bedrijfseconomie te Haarlem is bijzonder wisselend. Acht van de 25 beoordeelde eindwerken werden door de commissie van deskundigen als onvoldoende beoordeeld. De commissie heeft echter ook afstudeerwerken gezien die van hoge kwaliteit waren. Het grote contrast wordt deels verklaard door het feit dat de zeer goede werkstukken vaak door deeltijdstudenten zijn geschreven die in de dagelijkse praktijk met de beschreven materie werken.

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	-
Voldoende	17
Onvoldoende	8
Totaal	25

Tabel 16: Resultaat beoordeelde werken regulier traject BE Haarlem.

Toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen

De commissie heeft veel kritiek op de uitvoering van het toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen en de kwaliteitsbewaking van de toetsing en examinering. Er is onvoldoende documentatie en er worden geen gespreksverslagen gemaakt van het eindgesprek dat met afgestudeerden wordt gevoerd. De beoordeling van eindwerken, de wijze van examinering, de cijferwaardering en de korte informerende gesprekken met begeleiders, examinatoren en opleidingsmanagement leveren een difuus beeld van het toetsbeleid op. Er is geen vast stramien waaraan studenten zich

moeten houden bij het vervaardigen van het afstudeerwerk en de opleiding oordeelt niet scherp genoeg. In een aantal gevallen is de begeleiding vanuit de instelling onvoldoende geweest. Zo worden studenten onvoldoende gecorrigeerd als het werkstuk niet aan de eisen voldoet en spreken beoordelaars elkaar onvoldoende aan als het werk van de student niet voldoet. De commissie heeft zich door het ontbreken van documentatie geen beeld kunnen vormen van criteria die aan afstudeerwerken worden gesteld en de eisen waaraan de afstudeerders moeten voldoen willen zij voor een voldoende eindbeoordeling in aanmerking komen. Door gebrek aan documentatie is ook onduidelijk welke motieven ten grondslag liggen aan de waardering van werkstukken. Niet duidelijk is wanneer precies aan de student een aanvullende opdracht wordt gegeven, aan welke criteria deze moet voldoen, en of deze opdracht opnieuw moet worden verdedigd ten overstaan van de oorspronkelijke examinatoren. De minimalistische uitwerking van aanvullende opdrachten die de commissie heeft gezien getuigt niet van een serieus hersteltraject dat recht doet aan een onvoldoende scriptie en/of verdediging. Ook heeft de commissie sterke twijfels over de beoordeling van de aanvullende opdrachten.

Commerciële Economie Diemen

Kenmerken alternatief traject

Een groep van 123 studenten 'oude stijl' die nog één of meer opleidingsonderdelen moest afronden werd de mogelijkheid geboden dat via een vervangende opdracht te doen. Uiteindelijk bleven op basis van behaalde studieresultaten en een prognose voor het eindtraject zeventien studenten over. Studenten konden deelnemen aan een aantal bijeenkomsten waarvan het doel was hen te ondersteunen in de uitvoering van hun opdracht: het maken van een strategisch marketingplan. Per student werd bepaald welke vakken met behulp van het marketingplan konden worden behaald. Aan de vervangende opdracht kon in teams van twee tot soms vier of vijf studenten worden gewerkt. De vervangende opdracht heeft als gevolg van onduidelijke communicatie pas geleidelijk aan de status gekregen van 'afstudeerwerk'. Dat was niet de opzet: de opleiding achtte zich op zeker moment echter geroepen aan de gegroeide verwachtingen gevolg te geven. Van zestien deelnemers heeft de commissie materiaal ontvangen, van wie er veertien volgens het alternatieve afstudeertraject 'CE oude stijl' en twee volgens een meer recent alternatief traject zijn afgestudeerd. Het bleef onduidelijk hoe deze trajecten zich tot elkaar verhielden.

Besluitvorming over het traject

Het idee van een vervangende opdracht is ter beoordeling voorgelegd aan de examencommissie. Deze keurde het goed onder de voorwaarde dat een aanvullend assessment zou worden afgenomen. De voorzitter van de examencommissie heeft in februari 2009 aanvullende informatie gevraagd aan de stuwmeercordinator om te kunnen vaststellen of het strategisch marketingplan dekkend was voor de onderdelen die werden aangeboden. Daartoe heeft de coördinator een overzicht toegezonden van de betreffende vakken en de studiebelasting. Vervolgens heeft de examencommissie het voorstel goedgekeurd. Studenten moesten ieder afzonderlijk een assessmentgesprek ondergaan waarin hun competenties zouden worden beoordeeld. Deze assessments zijn volgens de opleiding in aanwezigheid van externe en onafhankelijke assessoren afgenomen. De commissie stelt vast dat dit in de praktijk lang niet altijd het geval is geweest.

Eindniveau alternatief traject

De commissie beoordeelt de kwaliteit van alle zestien eindwerken als onvoldoende, veelal zowel qua vorm als qua inhoud. De tekorten zijn vaak zodanig dat de commissie moeilijk kan begrijpen dat voorafgaand begeleiding is gegeven aan de studenten en dat zij tot het afsluitend assessment werden toegelaten. De commissie acht het onterecht dat de studenten werden toegelaten tot het afsluitende assessment en dat de competenties eenduidig als positief werden geëvalueerd. Daar komt nog bij dat tijdens het assessment verder ook niet werd ingegaan op de eigen, individuele bijdrage aan het afstudeerwerk.

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	-
Voldoende	-
Onvoldoende	16
Totaal	16

Tabel 17: Resultaat beoordeelde werken alternatief traject CE Diemen.

Daarnaast plaatst de commissie de volgende kritische kanttekeningen. Het was onvoldoende duidelijk wat precies de status en bedoeling was van het ter beoordeling aangeleverde materiaal. Veelal was onduidelijk welke opleidingsonderdelen werden gecompenseerd; van sommige langstudeerders werden twee werken toegezonden; van sommig werk is de bestaansreden een raadsel gebleven. Gesprekken met het opleidingsmanagement hebben geen volledige klaarheid kunnen brengen. Verscheidene werkstukken werden door meer dan een auteur ingediend c.q. geschreven. Dat is strijdig met de examenregeling zoals neergelegd in de onderwijs- en examenregeling. Probleem is ook dat niet identificeerbaar is wat de specifieke bijdrage was van elk van de auteurs. De beschikbare informatie laat de commissie verder ook in het ongewisse over de wijze waarop de toetsing van de kennis en bijdrage van individuele studenten heeft plaatsgevonden. De indruk van de commissie is dat dit laatste niet of onvoldoende is gebeurd.

Toetsbeleid in het alternatieve traject

De commissie constateert dat het uitgevoerde toetsbeleid aanzienlijke mankementen heeft vertoond. Een gedegen toetsing van ontbrekende en in te halen kennis van bepaalde opleidingsonderdelen heeft niet plaatsgevonden, in ieder geval zeker niet op HBO-bachelorniveau. Dat zelfde geldt voor de toetsing van de realisatie van de vereiste eindkwalificaties van de opleiding.

Eindniveau regulier traject

Het niveau van de beoordeelde eindwerken van reguliere studenten varieert. De meerderheid van de eindwerken is van aanvaardbaar of (zeer) goed niveau. Op een totaal van 24 reguliere werken zijn er zes onvoldoende. Deze werken voldeden niet aan het minimaal geëiste HBO-bachelorniveau. Van één van de afgestudeerden ontbrak het eindwerk. Het resultaat is weergegeven in onderstaande tabel.

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	1
Voldoende	18
Onvoldoende	6
Totaal	25

Tabel 18: Resultaat beoordeelde werken regulier traject CE Diemen.

De commissie plaatst verder nog de volgende kritische kanttekeningen:

- in de opzet van het programma schuilt het gevaar dat eindwerk en stage in vergaande mate overlap vertonen;
- de commissie twijfelt of de opleiding studenten voldoende duidelijk maakt wat wenselijk is als oriëntatie en keuzevrijheid van de eindwerken;
- de commissie twijfelt of voldoende begeleiding wordt geboden, zeker met het oog op het elimineren van onaanvaardbare tekorten voordat een werk kan worden ingediend;
- vraag is of en hoe beoordeeld wordt of niet te veel bestaande materialen en teksten worden gebruikt.

Toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen in het reguliere traject

Het toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen is in grote lijnen adequaat gedocumenteerd. Op een enkel punt is het beleid niet duidelijk geworden. Dit geldt voor de precieze relatie tussen de twee componenten van het afstudeertraject. Vraag blijft wat inhoudelijk bij elk van de afstudeercomponenten aan bod komt en in hoeverre daarbij sprake is van overlap. Een andere vraag is hoe de beide componenten procedureel op elkaar zijn afgestemd. De uitkomsten ten aanzien van het gerealiseerde niveau en het feit dat dossiers van afgestudeerden meestal onvolledig en inconsistent zijn, suggereert dat de praktijk van het toetsbeleid soms achter blijft bij het beleid.

Media & Entertainment Management Haarlem en Rotterdam

Achtergrond alternatief afstudeerproject Haarlem

De instroom in Haarlem heeft zich vanaf de start van het programma explosief ontwikkeld: van zestig studenten in de toenmalige afstudeervariant van de opleiding Commerciële Economie in 1997 tot 503 eerstejaars in 2005 en 773 in het studiejaar 2009-2010, toen besloten werd de numerus fixus voor de opleiding op te heffen. Het is mede aan deze explosieve groei van instromende studenten te wijten dat een stuwmeer aan langstudeerders heeft kunnen ontstaan in de opleiding MEM.

Eindniveau alternatief traject Haarlem

De dossiers van afgestudeerden in het alternatieve traject zijn vaak niet volledig; in veel gevallen ontbreken eindwerken of verantwoordingsverslagen. De helft van de beoordeelde eindwerken van het alternatieve afstudeertraject MEM Haarlem voldoet niet aan het HBO-bachelorniveau. Van 43 afgestudeerden in de pilot beoordeelde de commissie het eindwerk als onvoldoende. Van 48 studenten was het eindwerk van voldoende niveau. Tien maal konden werkstukken niet worden beoordeeld omdat ze niet beschikbaar waren of voor beoordeling ongeschikt. Het niveau is vaak laag, maar er zijn ook enkele zeer goede werken.

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	10
Voldoende	48
Onvoldoende	43
Totaal	101

Tabel 19: Resultaat beoordeelde werken alternatief traject MEM Haarlem.

Toetsbeleid alternatief traject Haarlem

De commissie geeft aan dat het management van de opleiding geen richtinggevende en controlerende betrokkenheid heeft getoond, en onvoldoende kader heeft gegeven voor de uitvoering van het alternatieve afstudeertraject. Dit is in overeenstemming met de conclusies van de inspectie in het tussenbericht van januari 2010. Ook heeft de commissie de indruk dat er te weinig begeleiding is geweest van studenten. De diversiteit aan onderwerpen van de eindwerkstukken was bijzonder groot en ging de binnen het team van begeleidende docenten aanwezige expertises te boven; in 37 gevallen was één docent (de enige) begeleider en beoordelaar, terwijl hij daarvoor in veel gevallen onvoldoende geëquipeerd mag worden geacht. Op de cijferlijst van afgestudeerden in het alternatieve traject wordt tien EC vermeld voor een afsluitend gesprek over behaalde competenties terwijl een dergelijk assessment in geen van die gevallen heeft plaatsgevonden. Studenten beschikten veelal over onvoldoende specialistische vakkennis; mogelijk was dat vaak ook voor de begeleidende docenten het geval. Onderwerpen vallen soms buiten het domein van MEM; de onderwerpen zijn heel divers, maar veel werken hebben exact dezelfde opzet. Reflectie, conceptualisering, onderzoek en ideevorming (creativiteit) zijn zwak; en het ontbreekt de studenten aan onderzoeksvaardigheden; studenten kunnen afstuderen op een projectplan zonder voorafgaand onderzoek. Stage en scriptie lopen in een aantal gevallen teveel in elkaar over, waardoor de scriptie niet voldoet aan de eisen die de opleiding zelf stelt en gereduceerd wordt tot een veredeld stageverslag.

Bronnen betreffen veelal basisliteratuur uit de opleiding of op het internet verzamelde informatie van Wikipedia of van commerciële herkomst. Veel werkstukken tonen onvoldoende vaardigheden in de behandeling van bronnen; er worden weinig of geen internationale bronnen gebruikt, terwijl het toch een internationaal vakgebied betreft. Veel studenten slagen er niet in om de theorie, als ze die al aanhalen, te vertalen naar de praktijk; de conclusies, aanbevelingen en adviezen bevatten veel platitudes en open deuren. De lat is voor het alternatieve traject beduidend lager gelegd. Enkele basisregels uit het reguliere traject zijn opzij geschoven, zoals een verbod op werken voor het eigen bedrijf, dat afstuderen in een werksetting alleen mag op een specifiek project/product, dat het onderwerp MEM-gerelateerd moet zijn en dat elk afstudeerproject in ieder geval een onderzoekselement dient te bevatten.

Daarnaast plaatst de commissie de volgende kanttekeningen:

- voor het afstuderen in een werksetting is in de brochure *Informatie over Pilot-Afstuderen 2008* letterlijk vermeld dat een 'relatief bescheiden' zelfstandige opdracht op HBO-niveau volstaat. De commissie ziet daarin onmiskenbaar een afwijking naar beneden toe van het niveau dat in algemene zin geldt voor het afstuderen in de opleiding;
- genoemde brochure is niet over de hele linie in gelijke zin gehanteerd. Er is geen (op de pilot betrokken) beoordelingsformulier gehanteerd. Vermeld wordt dat een verantwoordingsverslag moet worden gemaakt. Niet alle studenten hebben dat gedaan;
- het aantal mogelijke vormen van het eindwerk is te omvattend: onderzoeken, adviesprojecten, plannen (promotieplan, marketingplan, ondernemingsplan, projectplan, producties en afstuderen in werksetting);
- er is geen mondelinge presentatie voor een jury, zoals in de reguliere opleiding

wordt verlangd. Er wordt te veel verwacht van de meelezende medestudent, terwijl de rol van de externe expert doorgaans heel beperkt is.

Eindniveau regulier traject Haarlem

De meerderheid van de eindwerken uit de reguliere opleiding voldoet aan het vereiste HBO-bachelorniveau en wordt door de commissie als ruim voldoende tot goed gekwalificeerd. Toch voldoet ook hier een aanzienlijk deel niet aan het HBO-bachelorniveau. In Haarlem geldt dit voor vijf van de negentien regulier afgestudeerden. Voor de locatie Haarlem geldt al met al de volgende uitkomst voor het reguliere traject:

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	-
Voldoende	14
Onvoldoende	5
Totaal	19

Tabel 20: Resultaat beoordeelde werken regulier traject MEM Haarlem.

Eindniveau regulier traject Rotterdam

Op de locatie Rotterdam is het beeld rooskleuriger. Hier voldeden alle beoordeelde werken aan het eindniveau, zoals tabel 21 laat zien.

Oordeel	Totaal
Niet beschikbaar	1
Voldoende	14
Onvoldoende	-
Totaal	15

Tabel 21: Resultaat beoordeelde werken regulier traject MEM Rotterdam.

Toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen in het reguliere traject Haarlem

Er is een duidelijke en goed uitgewerkte afstudeerhandleiding. Er is geen uniform beoordelingsformulier waarvan in de opleiding gebruik wordt gemaakt. De informatie per student is niet altijd volledig: er is vaak geen eindwerk of verantwoordingsverslag. Binnen het reguliere traject is het afstuderen binnen de werkomgeving overgenomen uit het alternatieve afstudeertraject (pilot). Het schrijven van een scriptie en het doen van zelfstandig onderzoek komt hierdoor onder druk te staan.

Bij het toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen van de opleiding MEM Haarlem plaatst de commissie verder de volgende kanttekeningen:

- de commissie vraagt zich af de oriëntatie binnen de opleiding MEM niet te breed is; een duidelijker positionering en afbakening is wenselijk;
- meer aandacht voor de theoretische aspecten van het vak en voor beschouwing van sociaal-culturele contexten, ethische aspecten en maatschappelijke relevantie zou de opleiding ten goede komen
- studenten worden onvoldoende geïnstrueerd in en gecorrigeerd op het in acht nemen van elementaire uitgangspunten bij het doen van onderzoek, zoals het verifiëren of naar het door hen gekozen onderwerp al eerder onderzoek is gedaan en tot welke relevante analyses en beschouwingen dat heeft geleid, en het op correcte wijze verantwoorden van geraadpleegde bronnen.

Toetsbeleid in het reguliere traject Rotterdam

De commissie concludeert dat de opleiding MEM Rotterdam positief afsteekt tegen de andere onderzochte opleidingen. Dit uit zich ook in goede eindwerken van studenten.

Vrijtidsmanagement Diemen

Achtergrond alternatief traject

Zeven studenten van de opleiding hebben op alternatieve wijze het diploma behaald. Daarvoor hebben ze een portfolio moeten maken. Als dit als voldoende werd beoordeeld door begeleider en beoordelaar werd de student toegelaten tot het mondeling examen. Alle zeven studenten hebben een voldoende voor het portfolio gekregen en hebben daarna het mondeling examen ook met goed gevolg afgelegd. Voor de commissie was het alleen mogelijk om de portfolio's te toetsen en daar een oordeel over te geven.

Eindniveau alternatief traject

De commissie heeft aan twee van de zeven beoordeelde portfolio's de beoordeling goed toegekend. Eén portfolio is beoordeeld als voldoende. Vier portfolio's zijn met een onvoldoende beoordeeld, waarvan één als zeer onvoldoende. Daarmee komt de commissie bij drie kandidaten tot een overeenkomstig oordeel en bij vier kandidaten tot een ander oordeel over de kwaliteit van de portfolio's dan de beoordelaars van Inholland. Bij deze vier kandidaten is geconstateerd dat de student onvoldoende in staat is geweest om een goede beschrijving te geven van de verrichte werkzaamheden en het eigen functioneren daarin.

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	-
Voldoende	3
Onvoldoende	4
Totaal	7

Tabel 22: Resultaat beoordeelde werken alternatief traject VTM Diemen.

Toetsbeleid alternatief traject

De wijze van begeleiden en beoordelen in het kader van het alternatieve traject, waarbij de beoordeling van een portfolio van beroepsproducten centraal staat, vereist andere competenties van de medewerkers dan tijdens het reguliere afstudeertraject. In het kader van EVC (het erkennen van eerder of elders verworven competenties) worden gecertificeerde begeleiders en assessoren ingezet (ook bij het EVC-centrum van Inholland). Voor het vergelijkbare traject binnen de opleiding zou dit evenzeer hebben moeten gelden. Van de betrokken examinatoren was niemand betrokken bij het EVC-centrum van Inholland, ook is geen van hen opgeleid als gecertificeerd begeleider of assessor. De commissie veronderstelt dat dit ook een belangrijke reden is voor het verschil in beoordeling dat is ontstaan.

Tevens heeft de commissie de indruk dat er meer waarde is toegekend aan de kwantiteit van de bewijslast dan de kwaliteit van de bewijslast. Drie kandidaten voldeden niet aan de toelatingseis voor het mondeling eindgesprek, maar zijn wel toegelaten tot het gesprek. Het alternatieve traject werd aangeduid als een pilot-project. Dit ontslaat de opleiding echter niet van de verplichting om dit traject goed te borgen en te documenteren. De start van het traject en de kwaliteitsvoorwaarden zijn onvoldoende gedocumenteerd. Van vergaande betrokkenheid van het EVC-centrum bij deze pilot - wat vanzelfsprekend zou zijn geweest - was geen sprake.

Eindniveau regulier traject

Van de in totaal vierentwintig beoordeelde scripties zijn vier scripties door de commissie als (ruim) onvoldoende beoordeeld.

Oordeel	Aantal afgestudeerden
Niet beschikbaar	1
Voldoende	20
Onvoldoende	4
Totaal	25

Tabel 23: Resultaat beoordeelde werken regulier traject VTM Diemen.

Het panel plaatst verder de volgende kritische kanttekeningen bij de afstudeerwerken:

- de opbouw en indeling van de scripties is een aantal maal niet geheel logisch;
- de verantwoording van het primaire (empirische) onderzoeksdeel is vaak onder de maat en er is een grote bandbreedte inzake vormgeving, schrijfstijl, zinsbouw, gebruik van grammatica en juiste spelling;
- Onder de steekproefscripties zijn door de commissie twee mogelijke gevallen van ongeoorloofd citeren en plagiaat geconstateerd. Het is aan de opleiding en aan de hogeschool om de juiste en meest wijze actie ten aanzien van de betreffende studenten te ondernemen als gevolg van deze constatering van de commissie.

Toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen regulier traject

De uitvoering van het toetsbeleid ten aanzien van het afstuderen rond het reguliere afstuderen is voor verbetering vatbaar. De gedetailleerde beoordelingsformulieren verdienen revisie en vereenvoudiging. Ten aanzien van de toetsing binnen het reguliere traject plaatst de commissie verder de volgende kritische kanttekeningen:

- de beoordelingsformulieren voor de scriptie zijn niet altijd aanwezig of niet volledig ingevuld;
- de afstudeerprocedure is correct vervat in de studiegids (onderwijs- en examenregeling) en de afstudeerhandleiding, maar is in de praktijk complex en veeleisend;
- pas onlangs is een begin gemaakt met het gebruiken van plagiaatsoftware.

5 VERBETERBELEID

Dit hoofdstuk beschrijft het verbeterbeleid van de hogeschool. Begonnen wordt met een schets van wat er vooraf ging (§ 5.1). Daarna wordt achtereenvolgens de huidige situatie weergegeven voor de hogeschool als geheel (§ 5.2), de opleiding MEM (§ 5.3) en de opleidingen BE Haarlem, CE Diemen en VTM Diemen (§ 5.4).

5.1 WAT VOORAF GING

Achtergrond

Op 28 september 2010 heeft de inspectie voor het eerst met het voormalige College van Bestuur van Hogeschool Inholland gesproken over de bestuurlijke hantering van de uitkomsten van het rapport van de commissie Leers. In dat gesprek is het College van Bestuur geïnformeerd over de vervolgstappen van de inspectie en is om een verbeterplan gevraagd. In november 2010 heeft het toenmalige College van Bestuur dit verbeterplan vastgesteld. In januari 2011 concludeerde de inspectie in het tussenbericht over de situatie bij Hogeschool Inholland dat de instelling een breed terrein verbetermaatregelen treft. Het verbeterbeleid werd ambitieus geacht en de uitvoering werd in de verschillende lagen van de organisatie voortvarend opgepakt. De inspectie was op een aantal punten kritisch: enkele belangrijke doelen waren onvoldoende richtinggevend geformuleerd en de doelstellingen waren onvoldoende geprioriteerd. Met betrekking tot het domein waar de opleiding MEM toe behoort was de conclusie dat passende maatregelen werden getroffen om herhaling van de problemen te voorkomen.

Herziening verbeterplan

Het nieuwe College van Bestuur dat eind 2010 is aangetreden heeft aangegeven dat op basis van het voortschrijdend inzicht dat mede door de inspectieonderzoeken is ontstaan het verbeterplan zou worden bijgesteld. Dit is gebeurd en heeft geleid tot een nadere prioritering en concretisering van de activiteiten. Op de volgende aspecten is het verbeterbeleid bijgesteld:

- doelstellingen zijn geprioriteerd en aangescherpt;
- de naleving van de Wet op het hoger onderwijs heeft nadrukkelijker een plek gekregen in het verbeterbeleid; dit betreft onder meer het functioneren van examencommissies en de kwaliteit van de onderwijs- en examenregelingen;
- de toetsing en beoordeling van studenten is nadrukkelijker als verbeteractiviteit aangemerkt.

5.2 HOGESCHOOLBREED

Algemeen

Het verbeterbeleid van de hogeschool omvat de algemene planning & control, de juridische control, de kwaliteitszorg, de administratieve organisatie en de cultuur binnen de organisatie. Wat dit laatste betreft gaat het met name om het stimuleren van openheid, vertrouwen en handelen vanuit functionele verantwoordelijkheden. Alle aanbevelingen van de commissie Leers en van de inspectie worden op systematische wijze opgevolgd. De alternatieve afstudeertrajecten werden al eerder met onmiddellijke ingang stopgezet.

In het bijzonder de scholing van leden van examencommissies en leidinggevenden onderschrijft de inspectie als een belangrijke en noodzakelijke maatregel, evenals de aanscherping van de aandacht voor de toetsing en beoordeling van studenten.

De uitvoering van het verbeterbeleid vergt momenteel veel kracht van de organisatie. Hier speelt mee dat de domeinvorming (de omvorming van de zestien voormalige *Schools* tot zes domeinen per 1 september 2010) en het Instellingsplan 2010-2016 een grote inzet vergen. Dit instellingsplan is inmiddels geïntegreerd in de strategische aanpak en het verbeterbeleid van het huidige College van Bestuur. De domeinvorming draagt echter ook bij aan het verbeterproces omdat de organisatie hierdoor beter beheersbaar wordt.

Intern Toezicht en bestuur

De Raad van Toezicht is in januari 2011 teruggetreden. Twee leden van de Raad zijn

aangebleven om in samenspraak met het College van Bestuur zo spoedig mogelijk een nieuwe Raad van Toezicht te installeren. De instelling wil een Raad van Toezicht vormen die zich kenmerkt door een hoge mate van betrokkenheid en een goede inhoudelijke kennis van de instelling, haar maatschappelijke omgeving en het onderwijs. De Raad zal via het interne toezicht de instelling begeleiden in het bereiken van de doelstellingen die met het verbeterbeleid worden nagestreefd. Zodra een nieuwe voorzitter in functie is, wordt het governance-model van Inholland geëvalueerd en zo nodig herzien, en wordt een profiel opgesteld voor het toekomstige College van Bestuur. De leden van het huidige College van Bestuur hebben namelijk een afgebakende aanstellingsperiode.

Organisatie en beleid

De instelling heeft in 2010 een omslag gemaakt van een centraal ingestelde organisatie met tien centrale diensten en zestien onderwijsuitvoerende *Schools* naar een organisatie met zes integrale onderwijsdomeinen en drie ondersteunende diensten. Deze transformatie, die in 2011 wordt afgemaakt, moet leiden tot een beter bestuurbare hogeschool, omdat door de hergroepering van opleidingen de onderlinge verbinding en samenhang beter tot zijn recht komt.

Hiernaast heeft het College van Bestuur aangegeven de onderwijsprofilering van de zes hoofdlocaties van Inholland (Alkmaar, Haarlem, Amsterdam/Diemen, Den Haag, Delft en Rotterdam) te verscherpen om beter aan te kunnen sluiten bij behoeften in de regio's. Inholland is een instelling met relatief veel kleinere opleidingen. Opleidingen die op hogeschoolniveau veel studenten hebben, zijn door de verdeling over diverse locaties op lokaal niveau soms klein tot zeer klein, waardoor zowel de beheersbaarheid als de betaalbaarheid onder druk staan. De toekomstige organisatie zal meer focus en minder complexiteit kennen en daardoor beter in staat zijn de kwaliteit van het onderwijs op HBO-niveau over de gehele linie te waarborgen.

Deze keuzes heeft de organisatie in april 2011 reeds bekend gemaakt. Op 20 april 2011 heeft het College van Bestuur nieuwe criteria vastgesteld waaraan opleidingen minimaal moeten voldoen. Opleidingen die daar niet aan voldoen worden niet in de bestaande vorm gehandhaafd.

Inmiddels is besloten de opleiding Commerciële Economie op de locatie Diemen af te bouwen. Studenten krijgen de gelegenheid op de locatie hun studie af te maken. De overige door de inspectie onderzochte opleidingen worden gehandhaafd maar zijn onder bijzonder toezicht van het College van Bestuur gesteld.

Prioriteit bij het onderwijs

Het huidige College van Bestuur heeft een koerswijziging ingezet om in de voorheen sterk bedrijfsmatig aangestuurde hogeschool nu nadrukkelijker het onderwijs in het besturingsmodel centraal te stellen. De instelling heeft het accent verlegd van de bedrijfsvoering naar het onderwijs en het onderzoek. De oriëntatie op bedrijfsvoering heeft geleid tot verminderde aandacht voor en bewaking van kernprocessen in het onderwijs zelf. De stappen die nu gezet worden door het College van Bestuur maken duidelijk dat binnen Inholland een grondige verandering in denken plaatsvindt in de visie op onderwijs, die zich vertaalt in acties en programma's op uiteenlopende gebieden: onderwijsconcept, opleidingsportfolio, regionalisering, kwaliteitszorg en cultuur.

HBO-niveau

Via de planning- & controlcyclus stuurt het College van Bestuur vanaf dit jaar sterker dan voorheen op een betere kwaliteit van de basisprocessen. In de opbouw van het verbeterplan is 'het huis op orde brengen' het leidende thema. Het College van Bestuur heeft als doelstelling geformuleerd dat voor aanvang van het nieuwe collegejaar alle opleidingen het afstudeertraject en het niveau van de afstudeerwerken aantoonbaar op HBO-niveau hebben. De randvoorwaarden hiervoor worden nu gerealiseerd. Gelet op de aard en de omvang van de benodigde herstelwerkzaamheden komt deze doelstelling op de inspectie over als zeer ambitieus. Dat neemt niet weg dat het voor de huidige generatie studenten van het grootste belang is dat dit doel wordt gerealiseerd.

Naleving

De onderwijs- en examenregelingen worden verbeterd en de examen- en toetsingscommissies zijn formeel geïnstalleerd en worden getraind. Per 1 juli 2011 is het nieuwe jaarplan 2011-2012 gereed dat nader zal ingaan op de plannen die nodig

zijn om te waarborgen dat in de toekomst instellingsbreed de Wet op het hoger onderwijs wordt nageleefd.

Examencommissies

Inholland heeft 33 centrale en veertig decentrale examencommissies. Totaal maken hier 271 verschillende personen deel van uit. Per 1 april 2011 zijn alle leden minimaal één dagdeel op scholing geweest. Gemiddeld zullen voor 1 september 2011 nog twee dagdelen per persoon volgen. De inhoud bestaat uit de juridische kaders voor examencommissies uit de WHW, doel en inhoud van de onderwijs- en examenregeling en de gedragscode *Good Governance* van de HBO-raad. Tijdens de scholing wordt casuïstiek behandeld over de onderwerpen vrijstellingen, fraude, herkansing en samenwerking. Hoofdthema vormt het juridisch kader voor de examencommissies in de WHW. Per 1 april 2011 hadden ook 96 leidinggevendenden een scholing gevolgd. Doel hiervan is cluster- en opleidingsmanagers, directeuren en leden van het College van Bestuur bewust te maken van de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de WHW en de *Gedragscode Good Governance*. Tevens wordt stilgestaan bij een aantal specifieke onderwerpen ten aanzien van het onderwijs en de examinering, getuigschriften en graadverlening en het accreditatiestelsel.

Onderwijs- en examenregeling

Binnen Inholland werden voor het studiejaar 2010-2011 in totaal 174 studiegidsen gepubliceerd. Dit betreft de studiegidsen voor negentig bacheloropleidingen, aangevuld met de gidsen voor associate degrees, masters, Engelstalige opleidingen en - voor een aantal opleidingen- varianten van de studiegids per locatie. In dit proces vervullen diverse partijen een rol. Al met al is het totstandkomingsproces complex. Resultaten tot nu toe zijn:

- revisie van alle algemene teksten van de studiegids, waar de onderwijs- en examenregeling deel van uit maakt. Centraal hierbij staat dat er een transparante studiegids wordt gepubliceerd die voldoet aan de WHW en een overzichtelijk en correct beeld presenteert van het onderwijsprogramma;
- aanpassing van het totstandkomingsproces zodat alle onderwijs- en examenregelingen en studiegidsen tijdig voor aanvang van het studiejaar worden gepubliceerd en herformulering van verantwoordelijkheden tussen de betrokken partijen, waarbij de opleiding de eindverantwoordelijkheid krijgt;
- om te voorkomen dat er verschillen ontstaan tussen het gepubliceerde onderwijsprogramma in de studiegids en het administratieve systeem wordt er extra controle uitgevoerd op de afstemming voordat de onderwijs- en examenregelingen en studiegidsen worden gepubliceerd;
- opleidingen kunnen op afroep ondersteuning vragen om het proces in goede banen te leiden, met name op de plekken waar vertraging in het proces dreigt te ontstaan.

Het project bestaat uit twee fases. In fase 1 (aanloop naar studiejaar 2011-2012) wordt een nieuw format ingevoerd dat *WHW-proof* zal zijn. In fase 2 (aanloop naar studiejaar 2012-2013) wordt zowel het proces als het eindresultaat verfijnd. In fase 2 zal ook de evaluatie worden opgezet van het tijdsbeslag voor studenten dat voortvloeit uit het programma zoals dat in de onderwijs- en examenregeling is beschreven (vergelijk art. 7.13 lid 1 van de WHW).

Getuigschriften

Met ingang van de eerstvolgende diplomeringronde reikt Hogeschool Inholland vernieuwde getuigschriften uit. De fraudebestendigheid is sterk vergroot door het toepassen van dubbele pregen en UV-lak. Dit geldt ook voor de propedeutische getuigschriften en de cijferlijsten. Op centraal niveau wordt een procedure ontwikkeld waarin uitgifte van het waardepapier sluitend is geregeld. Specifiek aandacht hierbij krijgt de vernietigingsprocedure in geval van onjuist ingevulde getuigschriften. Met ingang van het nieuwe studiejaar worden getuigschriften doorlopend genummerd. De diplomasupplementen zijn herzien en voldoen aan de eisen van de wet. Bij de eerstvolgende diploma-uitreiking worden deze vernieuwde supplementen gebruikt.

Ongewenste druk

De docent en de opleiding worden in het centrum van de aandacht geplaatst. Om ongewenste druk op personeel vanuit de organisatie in de toekomst te voorkomen is het volgende in gang gezet:

- het aantal differentiëerminoren zal worden teruggebracht waardoor de complexiteit van het onderwijsaanbod wordt verminderd;
- het aantal projecten wordt gereduceerd en projecten worden nadrukkelijker ten

- dienste van het primaire proces gebracht;
- het aandeel van de beschikbare middelen dat aan het primaire proces wordt besteed wordt vergroot;
- waar dat nog van toepassing is worden negatieve en vermijdbare prikkels in de urenverdeling bijgesteld. Daarmee wordt de door docenten ervaren systeemdruk teruggedrongen.

Vertrouwensfunctie

De instelling heeft onderzocht of de positionering van de vertrouwenspersonen verbeterd kan worden. Een eerste analyse heeft uitgewezen dat medewerkers de vertrouwenspersonen met name benaderen bij (dreigende) arbeidsgeschillen en in veel mindere mate bij onderwijsgerelateerde aangelegenheden. Mogelijk komt dit doordat de vertrouwenspersoonfunctie vanuit HRM-perspectief werd gepresenteerd. In-holland gaat in de komende periode de bredere rol van de vertrouwenspersoonfunctie nader onder de aandacht brengen bij haar medewerkers en ook als zodanig profileren. Op basis van een voortzetting van de verslagleggingcyclus door de vertrouwenspersonen en bijbehorend overleg met het instellingsbestuur zal het interne toezicht op ongewenste druk op personeel worden geïntensiveerd.

Uit gesprekken van de inspectie met signaalgevers is gebleken dat de interne klokkenluidersregeling onzorgvuldig is uitgevoerd. De inspectie heeft het College van Bestuur naar aanleiding hiervan gevraagd de uitvoering van de regeling te evalueren en maatregelen te nemen die garanderen dat de regeling in de toekomst adequaat wordt uitgevoerd. Dit aspect komt terug in het vervolgtoezicht van de inspectie.

Rendementsafspraken

Het College van Bestuur heeft in de organisatie expliciet uitgesproken dat eenzijdige resultaats- of rendementsafspraken met personeelsleden niet acceptabel zijn.

Hogeschoolmedezeggenschapsraad

In de Hogeschoolmedezeggenschapsraad is sinds 1 september 2010 met docenten en studenten regelmatig gesproken over het verbeterbeleid. In de notulen is waar te nemen dat dit in een open en constructieve sfeer gebeurt en dat de HMR de hoofdlijnen van het beleid volledig onderschrijft. Dat is ook gebleken uit de gesprekken die de inspectie met vertegenwoordigers van de HMR voerde. Ook in de deelraden per domein is het verbeterbeleid een regelmatig terugkerend onderwerp.

5.3 OPLEIDING MEM HAARLEM

Algemeen

In december 2010 heeft de inspectie een onderzoek gedaan naar de mate waarin de opleiding MEM voldoet aan de eisen zoals gesteld in de WHW. Daartoe zijn gesprekken gevoerd met directie, management, docenten en ondersteunende medewerkers. Op basis van de bevindingen van de inspectie is het Domein *Communicatie, Media en Muziek* een intensief verbetertraject gestart. De nadruk ligt op de opleiding MEM, locatie Haarlem. Tegelijkertijd voert het domein ook verbeteringen door bij de opleidingen *Communicatie* en *Muziek*.

Op 2 maart heeft de inspectie met een vertegenwoordiging van het directieteam en opleidingsmanagement gesproken. In de periode voor 2 maart is veel gebeurd. Drie van de vier leden van het opleidingsmanagement MEM zijn uit hun functie gezet en vervangen door interim-management. De aansturing van het interne informatiepunt Diemen/Haarlem dat een belangrijke rol speelt in de kwaliteitszorg van stage en afstuderen is aangepast. Een nieuwe domeindirecteur van buiten In-holland is gestart en de opleidingsmanager in Den Haag is vervangen. Binnen het domein zijn zowel managers vervangen met inhoudelijke als procesmatige verantwoordelijkheid. Op 7 april 2011 heeft opnieuw een gesprek plaatsgevonden met het management van de opleiding.

Hierna wordt een toelichting gegeven op de stand van zaken met betrekking tot de belangrijkste afzonderlijke onderwerpen. Daarbij komt ook de naleving van wet- en regelgeving aan bod.

Niveaubewaking: algemeen

De volgende acties zijn ondernomen ter verbetering van de toetsing en de bewaking en verbetering van het eindniveau situatie bij de opleiding Media & Entertainment

Management te Haarlem.

- De interne controle op het afstudeerproces is inhoudelijk en procedureel verbeterd, onder andere door aanscherping van de procedure voor het toewijzen van afstudeerbegeleiders en de registratie van tussen- en eindresultaten.
- De opleiding MEM laat vanaf dit studiejaar de afstudeerwerkstukken mede beoordelen door een onafhankelijke, externe adviescommissie.
- Er is een curriculumcommissie geïnstalleerd die in afstemming met de examencommissie werkt aan:
 - betere formulering van de eindkwalificaties en verbetering van de wijze waarop deze in het programma zijn verwerkt;
 - verbetering van de kwaliteitszorg en met name de toetsing en beoordeling van studenten;
 - aanscherping van de beschrijvingen van de te realiseren eindkwalificaties;
 - de opbouw in het programma.
- Alle toetsen zijn beoordeeld op validiteit en betrouwbaarheid en de feedback is gebruikt door toetsontwikkelaars om verbeteringen aan te brengen. Voor het gehele docententeam zijn enkele toetsontwikkelingen georganiseerd met ondersteuning van twaalf toetsdeskundigen uit andere domeinen en centrale diensten om toetsen samen met ontwikkelaars te verbeteren. Er is een nieuwe werkwijze voor de toetscommissie beschreven en een nieuw toetshandboek gereed gemaakt.
- Cruciale onderdelen van het afstudeerproces zijn geëvalueerd en bijgesteld door een groep deskundigen uit verschillende domeinen. Een aantal uitgangspunten voor een scherpere beoordeling is beschreven. De afstudeercommissies zijn voorgelicht en afstudeerbegeleiders worden getraind. Daarnaast vindt scholing van docenten op het beoordelen van afstudeerwerkstukken plaats. De afstudeerhandleiding is inmiddels bijgesteld.
- De communicatie en samenwerking binnen de opleiding MEM is verbeterd, vooral ook tussen de locaties; via het leren van elkaars sterke punten stimuleert dit de motivatie en de kwaliteit.
- Er is een kwaliteitszorgplan op domeinniveau gemaakt, inclusief een handboek met de beschrijving van cruciale processen en producten en bijbehorende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden; de verbeterprioriteiten zijn geformuleerd in een samenhangend verbeterdossier dat aansluit op het hogeschoolbrede verbeterplan.

Onderwijs- en examenregeling

Het proces van ontwikkelen van de onderwijs- en examenregeling en de studiegids voor komend studiejaar is gestart en ligt op schema. Elke opleidingsvariant krijgt met ingang van 2011/12 een eigen studiegids. De inhoud wordt op diverse punten uitgebreid en aangescherpt, onder andere wat betreft competenties, niveaus, toetsvormen en aanwezigheidsplicht voor studenten. De gemaakte keuzes worden waar nodig gemotiveerd. De onderwijs- en examenregelingen (binnen het domein waaronder de opleiding valt tien in totaal) zijn inmiddels voorgelegd aan de decentrale medezeggenschapsraad en aan de centrale opleidingscommissie. De vaststelling geschiedt door de domeindirecteur. Dit vindt plaats na instemming van de medezeggenschapsraad.

De opleidingen binnen het domein bieden specifiek aandacht aan de beschrijving van de kwaliteiten die de student moet hebben op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden. Hiertoe is een aanvullende set aan competenties vastgesteld. In de loop van voorjaar 2011 komt het nieuwe, landelijk vastgesteld opleidingsprofiel beschikbaar voor de opleiding MEM. Deze vormt het startschot voor de herontwikkeling van de opleiding MEM, waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan de beschrijving van het te realiseren niveau. De afstudeerhandleidingen voor de afzonderlijke locaties zijn geüniformeerd. Voor de stagehandleidingen is dit bijna gereed.

Examencommissie

Met ingang van het studiejaar 2010/11 zijn de leden van de examencommissie formeel door de directeur aangesteld via een aanstellingsbrief. Alle leden van de examencommissie zijn ook belast met het verzorgen van onderwijs en vormen een representatieve vertegenwoordiging vanuit de opleiding. Beleid is ontwikkeld waarin is vastgelegd dat docenten die in commissies plaatsnemen per definitie voldoende ruimte in hun aanstelling over moeten hebben om ook onderwijs te verzorgen. Het aantal uren dat leden van de examencommissie voor hun taak beschikbaar hebben is aanzienlijk verhoogd. Daarnaast is het aantal ambtelijke secretarissen uitgebreid van één naar drie. In aanvulling op de opleidingscompetenties heeft de opleiding

een beschrijving gemaakt waarin opbouw en fasering van de competenties is uitgewerkt. Deze hanteert de examencommissie om te bepalen of de student het vereiste niveau heeft bereikt. Inmiddels hebben alle leden van zowel het management als de examencommissie een training gevolgd met betrekking tot de WHW. Vervolgtrainingen zijn gepland. Het doel van de trainingen is tweeledig. Enerzijds is er sprake van een verdieping op basis van casusgerichte training, anderzijds worden het belang en de positie van de examencommissie inzichtelijk gemaakt, waaronder de relatie met het management en overige commissies.

Examinatoren

De examencommissie heeft criteria opgesteld voor examinatoren. Deze worden vanaf nu door de examencommissie aangewezen op basis van specifieke deskundigheden. Met ingang van het komend studiejaar vindt ook aanwijzing van afstudeerbegeleiders plaats door de examencommissie. Toetsresultaten kunnen alleen nog ingeleverd worden door de aangewezen examinatoren. Van de aangewezen examinatoren komt een autorisatielijst beschikbaar voor medewerkers van de cijferregistratie. Alleen door de examinerator ondertekende cijferlijsten en beoordelingsformulieren worden geregistreerd. Het systeem genereert na invoer automatisch een mailbericht voor de student waarvan een resultaat is ingevoerd. De student heeft online inzage in zijn resultaten. De examencommissie heeft toetscommissies ingesteld die zorg dragen voor de kwaliteit van de toetsen, toepassing van cesuur en een juiste beoordeling. De toetscommissie legt hierover verantwoording af aan de examencommissie.

Regels examinering

De afbakening van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de centrale en decentrale examencommissies en de zogenaamde *Kamers* op de locaties is in een document vastgelegd. Geconstateerd is dat de beoordelingsformulieren met betrekking tot stage en afstuderen niet altijd in het dossier zijn opgenomen. Daar waar ze wel beschikbaar zijn laat in een aantal gevallen de invulling te wensen over. Inmiddels is een aanscherping doorgevoerd voor de archivering van documenten rond stage en afstuderen. Ook vindt scholing plaats van docenten waarin de beoordeling van stage en afstuderen aan de orde komt en met name de vastlegging van de beoordeling hiervan. Hierin krijgen speciaal aangewezen medewerkers van het zogenaamde *Praktijkbureau* een rol. Daarnaast vindt een harmonisatie en waar mogelijk uniformering plaats van de werkwijze voor alle vier de locaties waar het domein opleidingen heeft. Deze aanpassing heeft effect op een aantal cruciale momenten in stage- en afstudeerproces en betreft de indiening van stage- en afstudeerverzoeken door de student, het inleveren van startdocumenten en het indienen van aanvragen voor het afstuderen. Hiermee wordt gewaarborgd dat cijferinvoer op het juiste moment plaatsvindt en dat de student niet meer kan starten met de stage of het afstuderen als niet aan de toelatingsvoorwaarden is voldaan.

Studentendossiers

Binnenkort wordt de standaardinhoud van het studentendossier vastgesteld, in afstemming met andere domeinen. Dan wordt ook vastgesteld welke documentatie bewaard moet blijven om het gerealiseerde niveau van de opleiding aan te kunnen tonen. In de afstudeerhandleiding wordt duidelijk bepaald welke documenten de docent dan wel de student moet inleveren bij het Praktijkbureau na afronding van de afstudeerperiode. Het Praktijkbureau controleert of alles compleet en duidelijk is. Als aan alle voorwaarden is voldaan vindt invoer van het behaalde resultaat plaats.

Controle en evaluatie

Binnen de afdeling bedrijfsvoering is een aantal medewerkers belast met analyse en bijstelling van procedures. Bij de herinrichting van procedures worden criteria ontwikkeld die de stafafdeling audit en control gebruikt bij het beoordelen van een juiste toepassing van de procedures. Die beoordeling zal periodiek plaatsvinden.

Met de decentrale medezeggenschapsraad vindt sinds begin februari wekelijks overleg plaats. Het verbeterbeleid neemt op de agenda een voorname plaats in. Per onderwijsperiode vinden evaluaties plaats onder studenten. Op basis van de uitkomsten stelt de opleiding verbeterplannen op. De opleiding biedt evaluaties en verbeterplannen aan de relevante commissies aan. Op basis van de evaluaties stelt de opleiding een verbeterplan op voor het gehele cluster. De evaluaties zijn ook onderwerp van bespreking met de beroepenveldcommissie.

Studenten en medewerkers

Om te zorgen dat alle medewerkers betrokken zijn en blijven bij de veranderingen en daadwerkelijk participeren organiseert het domein bijeenkomsten. Ook wordt informatie verstrekt op intranet. Begin april vond een bijeenkomst plaats voor vertraagde studenten. Over de verschillende locaties heen vindt tussen docenten veel meer uitwisseling plaats dan voorheen, zodat van wederzijdse verworvenheden beter geprofiteerd kan worden. In samenwerking met enkele leden van de medezeggenschap is een traject ingezet om uniformering van de taaklast te realiseren daar waar deze nog verschillen vanuit de voormalige *Schools*. Ook brengt deze groep de uitgangspunten in kaart om te komen tot een juiste waardering voor diverse extra taken en werkzaamheden. Daarnaast doet de groep onderzoek naar de taaktoedeling. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat docenten de taakinvulling en de daarvoor toegekende uren als acceptabel ervaren en wordt voorkomen dat zij onevenredige druk ervaren, die tot kwaliteitsverlies zou kunnen leiden. Momenteel wordt een nieuwe taaklast- en toedelingsystematiek voorbereid.

5.4 OPLEIDINGEN BE, CE EN VTM

Algemeen

Mede op basis van het hogeschoolbrede verbeterplan van november 2010 hebben de opleidingen Bedrijfseconomie Haarlem, Commerciële Economie Diemen en Vrijetijdsmanagement Diemen in de periode januari-april 2011 inhoudelijke en organisatorische verbetermaatregelen getroffen. De maatregelen zijn gericht op de verbetering en de bewaking van het eindniveau en op de naleving van de WHW. Onderstaand volgt een kort overzicht van de belangrijkste maatregelen. Bij de opleidingen is nadat de bevindingen van de NVAO en de inspectie bekend werden een zwaar verbetertraject gestart zoals dat bij MEM Haarlem reeds loopt. Inmiddels is besloten de opleiding Commerciële Economie op de locatie Diemen af te bouwen. Studenten krijgen de gelegenheid op de locatie hun studie af te maken. De overige door de inspectie onderzochte opleidingen worden gehandhaafd maar zijn onder bijzonder toezicht van het College van Bestuur gesteld. Afgestudeerden van de vier als zeer zwak beoordeelde opleidingen ontvangen desgewenst aanvullende scholing. Aan afgestudeerden van de opleiding MEM wordt een *master class* aangeboden. Bij afronding ontvangen zij een certificaat dat als addendum bij het eerder verkregen getuigschrift kan worden gevoegd.

Procedure afstuderen

Essentieel zijn vier controlemomenten die in het afstudeerproces aantoonbaar - via ondertekende beoordelingsformulieren - moeten worden toegepast en vastgelegd:

- de toegang tot het afstuderen;
- de beoordeling van het plan van aanpak van de student;
- de toelatingsbeslissing voor het eindgesprek en de eindbeoordeling;
- beoordeling van het afstudeerwerkstuk en het eindgesprek.

Er is een duidelijk scheiding tussen begeleiding en beoordeling aangebracht. De opleidingen passen deze met ingang van studiejaar 2010-2011 strikt toe. De beoordeling wordt verricht door twee beoordelaars die worden aangewezen door de examencommissie. Met ingang van studiejaar 2011-2012 schrijft de onderwijs- en examenregeling voor dat het plan van aanpak van de afstudeerscriptie als voldoende moet worden beoordeeld (go/no go moment).

Kwaliteitscriteria afstuderen

Lectoren van de instelling hebben kwaliteitscriteria voor het afstudeeronderzoek ontwikkeld. Om de procedures van het afstudeerproces en de kwaliteitscriteria in het afstudeerproces te borgen zijn voorbeeldformulieren ontwikkeld. Deze stellen de opleidingen in staat de toegang tot het afstuderen, de beoordeling van het plan van aanpak en de beoordeling van de scriptie en het eindgesprek inzichtelijk te maken en vast te leggen. De mogelijkheid tot aanvullende opdrachten wordt geschrapt en de regels over het afstudeerbedrijf en de begeleiding van de student worden aangescherpt en beter beschreven.

Examinatoren

Alle examinatoren zijn op de hoogte gesteld van en getraind in de te volgen werkwijze, inclusief de administratieve en organisatorische afhandeling van de afstudeerfase. Op verschillende manieren werden en worden examinatoren inhoudelijk voorbereid, getraind en gecoacht. Dit is aanvullend op het leren gebruiken van de beoordelingsformulieren gericht op vergroting van de intersubjectiviteit binnen het team.

Ook het opleidingsmanagement van de domeinen heeft een training gevolgd> onderwerp was het afstudeerniveau en de begeleiding van afstudeerders op basis van de nieuwe kwaliteitscriteria.

Examencommissies

De domeinen hebben in maart 2011 de notitie *Examencommissie fase 2* vastgesteld. Op verschillende manieren zijn en worden leden van de examencommissie inhoudelijk voorbereid en getraind. Om de administratieve en organisatorische afhandeling van tentamens, de stagefase en de afstudeerfase overeenkomstig de WHW te laten verlopen, is archiveringsbeleid geformuleerd en voor de korte termijn zijn met docenten afspraken over archivering gemaakt. De afdeling *Audit & Control* van het domein controleert of de afspraken worden nagekomen.

Onderzoekslijn in het curriculum

Ter ondersteuning van de docenten en studenten zijn richtlijnen over het doen van onderzoek uitgebracht. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan probleemstelling, theoretisch kader, methoden & technieken van onderzoek, literatuuronderzoek en kwaliteitscriteria. Deze zijn ter beschikking gesteld van examinatoren en studenten.

Tot slot

De tekortkomingen bij de onderzochte opleidingen laten zich niet in een handomdraai herstellen. Wel is duidelijk dat er al het nodige is verbeterd. De stappen die nu gezet worden door het College van Bestuur maken duidelijk dat binnen Hogeschool Inholland een grondige verandering in denken plaatsvindt in de visie op onderwijs, die zich vertaalt in acties en programma's op uiteenlopende gebieden: onderwijsconcept, opleidingsportfolio, regionalisering, kwaliteitszorg en cultuur.

BIJLAGE 1 BEOORDELINGSKADER

Hoofdstuk 7 van de Wet op het hoger onderwijs bevat voorschriften voor de inrichting van het hoger onderwijs. De inspectie selecteerde uit hoofdstuk 7 van de wet de belangrijkste bepalingen die de toetsing en beoordeling van studenten betreffen en randvoorwaardelijk zijn voor de borging van het eindniveau. Deze zijn in het onderzoek als beoordelingskader gehanteerd. Hieronder is het totale beoordelingskader opgenomen. Eerst volgt een toelichting.

Indeling aspecten

De aspecten van het kader zijn naar de volgende onderwerpen gegroepeerd.

- **De onderwijs- en examenregeling.** Deze beschrijft per opleiding of groep van opleidingen de inhoud van het onderwijs, de tentaminering en de examinering en vormt het basisdocument voor studenten, docenten, examencommissies, examinatoren en leidinggevenden waarin de geldende procedures en de rechten en plichten van zowel de studenten als de opleiding zijn vastgelegd (art. 7.13 WHW).
- **De examencommissie.** De examencommissie bewaakt het niveau van de opleiding door intern toezicht te houden op de tentaminering en examinering qua inhoud, werkwijze en niveau. De examencommissie heeft de taak om vast te stellen of de afgestudeerde de in de onderwijs- en examenregeling beschreven eindkwalificaties gerealiseerd heeft (art. 7.12, 7.12a en 7.12b).
- **De examinatoren.** Examinatoren beoordelen studenten en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de borging en bevordering van het niveau van studenten (art. 7.12c).
- **Getuigschriften en diplomasupplementen.** Deze documenten samen dienen nationaal en internationaal de communicatie te bevorderen over de inhoud van de opleiding en de door de afgestudeerde behaalde resultaten en daarmee het civiel effect van de behaalde graad te stimuleren (art. 7.11).
- **Naleving interne regels en procedures.** Onderzocht is of de interne regels en procedures werden nageleefd voor zover deze relevant zijn voor de borging van het eindniveau.

De eerste vier onderwerpen betreffen wettelijke voorschriften. Bij het onderwerp examinatoren heeft de inspectie twee aspecten geformuleerd die een operationalisering betreffen van de wettelijke bepalingen. De eerste drie onderwerpen zijn randvoorwaardelijk voor de borging van het eindniveau; de vierde is relevant in verband met de (internationale) communicatieve waarde van het getuigschrift en het civiel effect ervan. Het vijfde onderwerp heeft de inspectie toegevoegd om zich een oordeel te kunnen vormen over de waarborgen van het eindniveau in de specifieke situatie van de betreffende opleiding. De onderliggende aspecten zijn hier per opleiding verschillend. In alle gevallen gaat het om zaken die op hoofdlijnen in de onderwijs- en examenregeling moeten zijn beschreven, zoals procedures rond de stage en het afstuderen en de beoordeling van studenten. De belangrijkste aspecten worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Belang onderwijs- en examenregeling

De onderwijs- en examenregeling is het document waar alle betrokkenen (management, docenten, examencommissie, examinatoren en studenten) in moeten kunnen lezen wat de inhoud van het onderwijs is, hoe het georganiseerd is, hoe er getoetst wordt en wat de geldende procedures en afspraken zijn. Transparantie en volledigheid staan bij de beoordeling van de onderwijs- en examenregeling voorop. De rechten en plichten van studenten zoals die gelden op moment van instroom en de eventuele wijzigingen daarna moeten eenduidig en volledig zijn beschreven. De formulering van het eerste en het tweede lid van art. 7.13 WHW is met het oog hierop per 1 september 2010 aangescherpt. Een goede onderwijs- en examenregeling is ook in het belang van de opleiding zelf. In geval van een meningsverschil over de rechten en plichten moet de onderwijs- en examenregeling uitsluitel kunnen geven, of in ieder geval als eenduidig vertrekpunt kunnen dienen voor een oplossing.

Het begrip onderwijs- en examenregeling is in de beoordeling ruim geïnterpreteerd.

Veel hogescholen kiezen er voor de informatie die op grond van art. 7.13 van de WHW in de onderwijs- en examenregeling dient te zijn opgenomen in de studie- of opleidingsgids op te nemen. De inspectie heeft daarom in alle gevallen ook de studiegids in de beoordeling betrokken. Op deze documenten samen is het beoordelingskader toegepast.

Welke bepalingen wel en welke niet tot de onderwijs- en examenregeling behoren moet uit oogpunt van de rechtszekerheid voor de student en de kwaliteitsborgende taak van de examencommissie volstrekt helder zijn. Deze bepalingen moeten ook breed toegankelijk zijn. Wat niet voldoet zijn verwijzingen naar cruciale informatie die opgenomen is in niet nader geduide documenten, verwijzingen naar documenten waarvan de formele status niet duidelijk is of die gewijzigd kunnen worden zonder dat het instellingsbestuur hiertoe formeel heeft besloten, en verwijzingen naar informatie die niet voor iedereen toegankelijk is (zoals voor aankomende studenten).

Belang examencommissie

Per 1 september 2010 is hoofdstuk 7 van de Wet op het hoger onderwijs op een aantal punten veranderd door de invoering van de Wet versterking besturing. Een belangrijke wijziging betreft de taak van de examencommissie. Met de wetwijziging krijgt de examencommissie tevens de taak om inhoudelijke richtlijnen op te stellen. Vanaf 1 september heeft de examencommissie op grond van artikel 7.12 tweede lid expliciet de taak om op objectieve en deskundige wijze vast te stellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van de kennis, het inzicht en de vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. Uit deze formulering blijkt opnieuw het belang van een goede onderwijs- en examenregeling waarin een relatie wordt gelegd tussen de te realiseren eindkwalificaties, de programmaonderdelen en de bijbehorende toetsing.

Een deel van het onderzoek van de inspectie heeft betrekking op de periode vóór de invoering van de Wet versterking besturing en een deel op de periode na de invoering daarvan. Voor studenten die voor 1 september 2010 zijn afgestudeerd is de Wet versterking besturing nog niet van toepassing. Het beoordelingskader bevat daarom uit beide periodes de voorschriften, en in de toepassing is rekening gehouden met het onderscheid.

Enkele aspecten nader toegelicht

Onderstaand wordt (de hantering van) een aantal aspecten apart toegelicht.

1. **OER: informatie over de te realiseren eindkwalificaties.** De wetgever verwacht op grond van art. 7.13 lid 2 onder c dat instellingen in de onderwijs- en examenregeling informatie verstrekken over de te realiseren opleidingsspecifieke eindkwalificaties. De inspectie verwacht dat de eindkwalificaties gerelateerd worden aan bijvoorbeeld de fasen in de opleiding en aan (clusters van) afzonderlijke programmaonderdelen. Een enkelvoudige lijst generieke (beroeps)rollen ('projectleider', 'ontwikkelaar', 'adviseur') of een opsomming van de zogenaamde Dublin-descriptoren, volstaat niet.
2. **OER: toetsing.** Uit artikel 7.13 lid 2 onder l van de WHW volgt dat de onderwijs- en examenregeling adequate informatie dient te bevatten over de toetsvormen die worden gehanteerd. Verwacht mag worden dat dit per programma-onderdeel wordt gepresenteerd en dat in de onderwijs- en examenregeling de algemene vormen van toetsing die worden toegepast beschrijft in relatie tot de inhoud en de doelen van de opleiding.
3. **OER: opleidingsvarianten.** De WHW vereist dat, indien van toepassing, de opleidingsvarianten voltijd, deeltijd en duaal worden beschreven (art. 7.13 lid 2 onder i). Voor de duale opleiding zijn er aparte wettelijke voorschriften over de schriftelijke afspraken die tussen instelling, bedrijf en student worden gemaakt over de rol van de werkplek in de opleiding en de rol van de werkplekbegeleider bij het onderwijs en de beoordeling (art. 7.7). Voor deeltijdopleidingen geldt dat ook eisen aan de werkplek kunnen worden gesteld. De wet bepaalt in dit geval dat informatie hierover in de onderwijs- en examenregeling is opgenomen (art. 7.27).
4. **OER: vrijstellingsgronden.** De WHW schrijft in art. 7.13 lid 2 onder r voor dat de opleiding de gronden waarop de examencommissie vrijstellingen verleent in de onderwijs- en examenregeling vermeldt. De inspectie verwacht hier informa-

tie over opleidingsspecifieke vrijstellingsgronden. Het kan bijvoorbeeld gaan om verwante MBO-opleidingen die recht (kunnen) geven op vrijstellingen, verkorte trajecten voor VWO-ers of samenwerkingsafspraken met individuele onderwijsinstellingen. Een algemene instellingsbrede tekst of een eenvoudige verwijzing naar het feit dat de examencommissie over vrijstellingen beslist is ontoereikend.

5. **OER: studielast.** Artikel 7.13 lid 2 onder e van de WHW schrijft voor dat de onderwijs- en examenregeling informatie bevat over de studielast van de opleiding en van elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden. Vaak wordt het onderwijs gepresenteerd in een optelling van EC die aansluit bij de wettelijke voorschriften (240 EC voor een bacheloropleiding in het HBO).¹² Artikel 7.14 van de WHW schrijft voor dat de onderwijs- en examenregeling regelmatig wordt beoordeeld en dat daarbij het tijdsbeslag dat uit het programma voortvloeit als aandachtspunt wordt meegenomen. Dit veronderstelt dat onderbouwd is op grond van welke normen programmaonderdelen een zeker aantal EC aan studiebelasting met zich meebrengen. De inspectie verwacht informatie hierover in de onderwijs- en examenregeling aan te treffen, bijvoorbeeld inzake het aantal te bestuderen pagina's per uur, het aantal voorbereidingsuren voor intensieve werkcolleges, etc.
6. **Duale opleidingen.** In de duale opleiding vervult het leren in de beroepspraktijk, op en rond de werkplek, een belangrijke rol. De Wet op het hoger onderwijs vereist dan ook dat belangrijke afspraken hieromtrent in een tripartiete overeenkomst tussen student, opleiding en werkgever worden vastgelegd. Dit betreft de omvang van de tijd en de perioden die in de beroepspraktijk worden doorgebracht, de begeleiding van de student, de eindkwalificaties die in de beroepspraktijk dienen te worden gerealiseerd en de beoordeling van de student.
7. **Examencommissie: onafhankelijkheid.** Art. 7.12a lid 2 schrijft voor dat voldoende gewaarborgd is dat de examencommissie onafhankelijk kan opereren. Anders kan zij haar kwaliteitsbewakende functie onvoldoende vervullen of heeft zij op zijn minst de schijn tegen deze adequaat te kunnen vervullen. Dat leidinggevenden deel uit maken van de examencommissie is daarom onwenselijk. De wetgever beoogt immers binnen de organisatie een scheiding aan te brengen tussen de borging van het eindniveau en de algehele verantwoordelijkheid van leidinggevenden voor het reilen en zeilen van de opleiding onder andere wat betreft de personele en financiële voorzieningen.
8. **Examinatoren: deskundigheid.** Met name examinatoren die studenten beoordelen in de eindfase van hun studie worden geacht over grondige kennis te beschikken op het gebied van de betreffende toets of scriptie. Dat elke docent alle onderdelen van de opleiding op afstudeerniveau kan beoordelen is niet waarschijnlijk. In situaties waarbij in de onderwijs- en examenregeling geregeld is dat elke docent examiner is zonder dat dit nader wordt gespecificeerd, mag verwacht worden dat aanvullende maatregelen worden getroffen om voldoende inhoudsdeskundigheid te garanderen. Met de invoering van de WvB maakt deze bepaling niet langer deel uit van de WHW. Vanwege het belang ervan uit oogpunt van de niveaubewaking en omdat deze bepaling nog steeds volledig in lijn is met de geest van de wet heeft de inspectie dit aspect opgenomen in het beoordelingskader dat na de invoering van de WvB van toepassing is.
9. **Examinatoren: aanwijzing.** Op eerste gezicht lijkt het niet meer dan een formaliteit dat de examencommissie examinatoren aanwijst. Het gaat hier echter om een belangrijke manier om te waarborgen dat elke examiner deskundig is op het specifieke terrein waarop hij tentamens en examens mag afnemen.
10. **Examinatoren: naleving interne afspraken.** Examinatoren vervullen een belangrijke rol in de niveaubewaking. Dat interne regels worden nageleefd is evenzeer van belang voor de niveaubewaking. Deze onderwerpen heeft de inspectie gecombineerd tot het aspect: 'Voorziet de interne kwaliteitszorg in waarborgen dat examinatoren de regels naleven ten aanzien van het ontwikkelen van toetsen, het toepassen van de beoordelingsnormen en het vaststellen en registreren van uitslagen van studenten?'. Dit staat niet in deze vorm in de WHW. Voor zover deze interne afspraken en procedures de richtlijnen van de examencommissie

¹² Een bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs omvat in totaal 240 studiepunten, ofwel 240 EC (European credit points).

sie betreffen moeten zij wel tot de wettelijke voorschriften worden gerekend. De toepassing ervan is in geen enkel geval doorslaggevend geweest voor het toelatingoordeel over de situatie van de opleiding voor zover dit de naleving van de WHW betreft.

Beoordeling per aspect

Per aspect werd één van de volgende oordelen gegeven.

- J = Ja, er wordt volledig aan het aspect voldaan,
- N = Nee, er wordt niet aan het aspect voldaan,
- D = Deels, er wordt niet volledig aan het aspect voldaan.

Als een onderdeel niet is beoordeeld is dat aangegeven met GO: geen oordeel.

Cesuur

De inspectie onderscheidt in haar beoordeling vier situaties: volledig in orde, voor verbetering vatbaar, zorgelijk en zeer zwak. Natuurlijk bepaalt de aard van de tekortkoming de ernst van de situatie. Hier is geen algemene rekenregel voor te geven omdat als gevolg van de grote mate van autonomie in het hoger onderwijs de onderliggende situaties sterk kunnen verschillen en ook deze verschillen in de beoordeling moeten worden betrokken. De volgende algemene cesuur is als richtlijn gehanteerd.

Volledig in orde: de wet wordt volledig nageleefd en de borging van het eindniveau van de opleiding staat niet ter discussie.
De inspectie beoordeelt de situatie als <i>volledig in orde</i> als aan alle aspecten van het beoordelingskader is voldaan - dat wil zeggen, als de WHW op alle onderdelen volledig wordt nageleefd en de interne afspraken en procedures worden nageleefd - en er geen aanwijzing is van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Voor verbetering vatbaar: er zijn aanpassingen nodig om volledig aan de wet te voldoen maar de borging van het eindniveau van de opleiding staat niet ter discussie.
De situatie is <i>voor verbetering vatbaar</i> als niet aan alle aspecten van het beoordelingskader is voldaan en/of interne afspraken en procedures niet volledig worden nageleefd, maar er geen aanwijzing is van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Zorgelijk: er zijn aanpassingen nodig en de borging van het eindniveau is niet boven alle twijfel verheven; het gerealiseerde eindniveau zal worden onderzocht.
De situatie is <i>zorgelijk</i> als het gebrek aan naleving op één onderwerp van het beoordelingskader ernstig is of op twee of meer onderwerpen aanzienlijk en/of als er andere aanwijzingen zijn van tekortkomingen in de borging van het eindniveau van afgestudeerden.
Zeer zwak: er zijn verreikende aanpassingen nodig; het eindniveau van afgestudeerden is in het geding.
Het oordeel luidt <i>zeer zwak</i> als de NVAO - al dan niet in aanvulling op het nalevingsonderzoek van de inspectie zoals onder <i>zorgelijk</i> is geformuleerd - vaststelt dat een aanzienlijk deel van de afgestudeerden niet het HBO-bachelorniveau bereikte. Met aanzienlijk wordt bedoeld: in meer dan een incidenteel geval.

Naar mate een opleiding een groter deel van de interne afspraken en procedures op het gebied van toetsing, examinering of niveaubewaking niet naleeft, wordt de situatie als zorgelijker beschouwd. De eindoordelen op dit aspect komen waar relevant terug in bijlagen waarin per opleiding de situatie wordt samengevat.

De aspecten van het beoordelingskader

Onderwijs- en examenregeling		WHW-artikel
1.	Is de datum vermeld waarop de OER is vastgesteld; is duidelijk door wie deze is vastgesteld en in welke periode en voor welke opleiding(en) de OER geldig is?	vgl. 7.13 lid 1
2.	Is de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk beschreven?	7.13 lid 2a
3.	Zijn de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die een student zich bij afronding van de opleiding moet hebben verworven duidelijk beschreven?	7.13 lid 2c
4.	Is de studielast van de opleiding en elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden duidelijk?	7.13 lid 2e
5.	Is de volgorde waarin en de tijdvakken waarbinnen tentamens/examens moeten worden afgelegd duidelijk en het aantal maal per jaar dat tentamens kunnen worden afgelegd?	7.13 lid 2j
6.	Is de inrichting van de verschillende opleidingsvarianten goed beschreven?	7.13 lid 2i
7.	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	7.13 lid 2k
8.	Is duidelijk of de tentamens/examens mondeling, schriftelijk of anderszins moeten worden afgelegd?	7.13 lid 2l

Onderwijs- en examenregeling		WHW-artikel
9.	Bevat de OER de gronden waarop de examencommissie voor eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden (EVC), vrijstelling kan verlenen van het afleggen van een of meer tentamens?	7.13 lid 2r
10.	Is duidelijk hoe de studievoortgang wordt bewaakt en de individuele studiebegeleiding plaatsvindt?	7.13 lid 2u

Examencommissie		WHW-artikel
1.	Is de examencommissie door het instellingsbestuur ingesteld?	7.12a lid 1
2.	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	7.12 lid 3

Voor invoering van de WvB per 1 september 2010		
3.	Zijn de leden van de examencommissie benoemd uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van onderwijs in die opleiding?	7.12 lid 2
4.	Heeft de examencommissie regels vastgesteld met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten?	7.12 lid 4

Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
5.	Stelt de examencommissie op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de OER stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad?	7.12 lid 2
6.	Draagt het instellingsbestuur er zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende is gewaarborgd?	7.12a lid 2
7.	Zijn richtlijnen en aanwijzingen vastgesteld om uitslagen van tentamens te beoordelen?	7.12b lid 1b
8.	Borgt de examencommissie de kwaliteit van de tentamens en examens?	7.12b lid 1a

Examinatoren		WHW-artikel
1.	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	7.12c lid 1
2.	Zijn alle examinatoren leden van het personeel van de instelling (daaronder mede begrepen externe deskundigen) die belast zijn met het verzorgen van onderwijs in het desbetreffende onderwijs?	7.12 lid 3
3.	Voorziet de interne kwaliteitszorg in waarborgen dat alleen bevoegde en deskundige examinatoren studenten beoordelen?	Operationalisatie inspectie
4.	Voorziet de interne kwaliteitszorg in waarborgen dat examinatoren de regels naleven ten aanzien van: <ul style="list-style-type: none"> a. het ontwikkelen van toetsen? b. het toepassen van beoordelingsaspecten? c. vaststellen en registreren van uitslagen? 	Operationalisatie inspectie

Getuigschrift en diplomasupplement		WHW-artikel
1.	Is het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	7.11 lid 2
2.	Zijn de opleidingsnaam, de onderdelen van het examen en de graad juist vermeld?	7.11 lid 2a en 2b
3.	Voldoet het diplomasupplement aan de voorschriften? (Vermelding naam van opleiding en instelling; of het een opleiding in het WO of HBO is; beschrijving van de inhoud van de opleiding; weergave studielast van de opleiding.)	7.11 lid 4

Duale opleidingen		WHW-artikel
1.	Is een getekende tripartiete overeenkomst aanwezig met informatie over de tijdsduur van de beroepsbeoefening, de begeleiding van de student, de te ontwikkelen competenties en de beoordeling?	7.7 lid 5
2.	Is in de OER adequate informatie opgenomen over de studielast van het onderwijsdeel en de tijdsduur/perioden en de studielast van het deel van de opleiding dat in de beroepsuitoefening wordt uitgevoerd?	7.7 lid 4

Beoordeling van interne regels en dossiers van afgestudeerden

Dossiers van afgestudeerden en de naleving van interne afspraken en procedures werden beoordeeld op een selectie van de volgende onderwerpen:

- getuigschriften, cijferlijsten en diplomasupplementen;
- vrijstellingsbeslissingen, indien van toepassing;
- afstudeerwerken, tussenproducten en de beoordeling daarvan;
- stageverslag, tussenproducten en de beoordeling daarvan.

Het betreft documenten die een belangrijke rol spelen in de toetsing en beoordeling

in de eindfase van de opleiding en met name ook in de kwaliteitszorg daaromtrent. Van de documenten is nagegaan of ze in het dossier van afgestudeerden aanwezig waren en of ze overeen komen met de interne afspraken voor wat betreft vorm, inhoud en ondertekening.

Onderstaand gaat het om een indicatie: per opleiding zijn de precieze processtappen en bijbehorende documenten, en daarmee ook de interne afspraken, verschillend.

Aspecten interne afspraken en dossiers afgestudeerden	
1.	Getuigschrift: (kopie) aanwezig?
2.	Cijferlijst: aanwezig en vakken vermeld conform de OER van het juiste jaar?
3.	Cijferlijst: vakken tellen op tot minimaal 240 EC?
4.	Diplomasupplement (kopie) aanwezig?
5.	Vrijstelling: beslissing aanwezig (indien van toepassing)?
6.	Afstudeerwerk aanwezig?
7.	Afstudeerstartdocument aanwezig?
8.	Afstudeerstartdocument ondertekend door alle betrokkenen?
9.	Afstudeerbegeleider deskundig op het betreffende terrein?
10.	Ingevuld proces-verbaal aanwezig?
11.	Ingevuld en getekend beoordelingsformulier afstudeerwerk aanwezig?
12.	Inhoud/vorm beoordelingsformulier afstudeerrapport conform afspraken?
13.	Verantwoordingsverslag aanwezig?
14.	Beoordelingsformulier verantwoordingsverslag aanwezig en conform afspraken?
15.	Ingevuld beoordelingsformulier scriptie aanwezig?
16.	Stage: verslag aanwezig?
17.	Stagebeoordeling aanwezig en ingevuld en getekend conform interne afspraken?
18.	Stageovereenkomst aanwezig?
19.	Stagebeoordeling ondertekend door begeleider opleiding en bedrijf?

BIJLAGE 2 BEVINDINGEN BE HAARLEM

Totaalbeeld	Zeer zwak
Aanleiding	Geen directe aanleiding; het betreft een verificatieopleiding.
Algemene conclusie	De inspectie constateert diverse tekortkomingen die aanzienlijke vragen oproepen over de borging van het eindniveau van afgestudeerden. De naleving van de Wet op het hoger onderwijs is onvoldoende. De NVAO constateert op basis van een steekproef dat acht van de 25 afgestudeerden niet het HBO-bachelorniveau hebben bereikt. Al met al schiet de kwaliteit te kort.
OER	De OER geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De OER biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.
Examencommissie	De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.
Examinatoren	De examinatoren functioneren niet volledig conform de WHW. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is onvoldoende gewaarborgd dat examinatoren de regelgeving op het gebied van toetsing en examinering naleven.
Getuigschriften	De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.
Interne afspraken	Interne procedures en afspraken met betrekking tot de examinering worden vaak niet nageleefd. De praktijk van de examinering is maar zeer ten dele in overeenstemming met de OER/eigen interne regels. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is.

Onderwijs- en examenregeling (art. 7.13 WHW)		Oordeel
1	Zijn de toepasselijke periode en opleiding(en), en de vaststelling duidelijk?	N
2	Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	N
3	Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	N
4	Is de studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	N
5	Volgorde/tijdvakken duidelijk van tentamens/examens?	D
6	Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven?	N
7	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	J
8	Is de toetsvorm van de tentamens en examens duidelijk?	D
9	Zijn de gronden voor het verlenen van vrijstellingen duidelijk?	N
10	Zijn studievoortgangsbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	J
Examencommissie (art. 7.12, 7.12a, 7.12b)		Oordeel
1	Is de examencommissie door instellingsbestuur ingesteld?	N
2	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	N
Voor invoering van de WvB per 1 september 2010		
3	Verzorgen de leden van de examencommissie onderwijs in de opleiding?	D
4	Zijn er regels voor het afnemen van tentamens en handelen bij fraude?	J
Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
5	Stelt de commissie vast of afgestudeerde de eindkwalificaties beheerst?	N
6	Waarborgt het instellingsbestuur onafhankelijk/deskundig functioneren?	D
7	Zijn er richtlijnen en aanwijzingen om tentamens te beoordelen?	N
8	Borgt de examencommissie de kwaliteit van tentamens en examens?	N
Examinatoren (art. 7.12c)		Oordeel
1	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	N
2	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijseenheid?	D
3	[Operationalisering] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	J
4	[Operationalisering] Naleving regels toetsontw./normering/registratie geborgd?	D
Getuigschrift en diplomasupplement (art. 7.11)		Oordeel
1	Wordt het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	J
2	Zijn opleidingsnaam, onderdelen examen en graad juist vermeld?	J
3	Voldoet het diplomasupplement aan de inhoudelijke voorschriften?	N

TOELICHTING

INLEIDING

De opleiding BE op de locatie Haarlem kent een voltijd, deeltijd en duale variant. De studenten van de drie varianten doorlopen hetzelfde studieprogramma. De deeltijdopleiding duurt vier jaar en deeltijdstudenten volgen twee avonden per week onderwijs. Studenten die duaal willen studeren, volgen de eerste twee jaar de voltijdopleiding en studeren vanaf het derde jaar duaal mits zij een overeenkomst met een werkgever hebben en voldoende EC hebben behaald. De duale vorm van de opleiding BE wordt dit studiejaar niet aangeboden, omdat er te weinig aanmeldingen waren. Binnenkort wordt de duale variant in het geheel niet meer aangeboden.

CONCLUSIE

De opleiding BE Haarlem voldoet op een aanzienlijk aantal punten niet aan de Wet op het hoger onderwijs. De inspectie constateert tekortkomingen in de naleving van bepalingen met betrekking tot de onderwijs- en examenregeling en het functioneren van de examencommissie. Hoewel de samenstelling van de examencommissie inmiddels voldoet, werkt zij nog niet overeenkomstig de Wet versterking besturing. Uit het onderzoek blijkt verder dat een groot deel van de interne regels voor examinering niet of alleen ten dele wordt nageleefd. Het afstudeerproces is erg uitvoerig met veel formele beslismomenten die vervolgens niet worden gehanteerd. De inspectie is van oordeel dat dit beter moet en dat er meer belang aan het naleven van interne afspraken moet worden gehecht om het afstudeerniveau te waarborgen. Het afstuderen zal op een aantal punten verder moeten worden gestroomlijnd met name als het gaat om belangrijke beslismomenten (accordering door de SLB-er en GO or NO GO). Het dossieronderzoek toont aan dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is en dat er veel informatie in de afstudeerdossiers ontbreekt.

Op grond van het voorgaande concludeert de inspectie dat er forse tekortkomingen zijn met betrekking tot de borging van het eindniveau.

BEVINDINGEN

Voldoet de OER aan de WHW?

[Uitgangspunt is de onderwijs- en examenregeling 2009/2010, tenzij anders vermeld]

Conclusie

De onderwijs- en examenregeling BE Haarlem geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De onderwijs- en examenregeling bevat kan-bepalingen op plaatsen waar een tekst nodig is die concreet aangeeft hoe het werkelijk geregeld is (in plaats van 'kan zijn'); immers, de student moet weten waar hij aan toe is. Daarmee biedt de onderwijs- en examenregeling onvoldoende informatie, houvast en rechtszekerheid aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding. De vaststelling van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.13 lid 1) vormt een probleem doordat een groot deel ervan is voorgeformatteerd, inclusief de vaststellingsdatum. Hierdoor kan het gebeuren dat concepten als officieel vastgestelde documenten worden gepresenteerd. De procedures voldoen op dit punt niet. Bij de evaluatie van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.14) wordt onvoldoende het tijdsbeslag voor studenten dat uit het programma voortvloeit meegewogen ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast. Daarnaast bevat de onderwijs- en examenregeling enkele bepalingen die strijdig zijn met de geest van de WHW. Dit betreft paragraaf 1.3.4. artikel 26 lid 3 (waarin bepaald wordt dat de directeur van de *School* voorzitter is van de examencommissie) en artikel 27. 2 (waarin bepaald is dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinator).

Toelichting

Vaststelling en beoordeling. Twee artikelen van de WHW betreffen rechtstreeks de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur, namelijk 7.13. lid 1: het instellingsbestuur stelt voor elke opleiding of groep van opleidingen een onderwijs- en examenregeling vast en artikel 7.14: het instellingsbestuur draagt zorg voor een regelmatige beoordeling van de onderwijs- en examenregeling. Uit het onderzoek is gebleken dat:

- ten aanzien van de vaststelling van de onderwijs- en examenregeling aan twee van de drie aspecten niet wordt voldaan. De datum waarop de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld is niet eenduidig. De reikwijdte van de onderwijs- en examenregeling is niet duidelijk: het opleidings specifieke deel heet onderwijs- en examenregeling terwijl het Inholland brede deel er ook deel van uit maakt.
- ten aanzien van de beoordeling van de onderwijs- en examenregeling is gedeeltelijk aan het aspect voldaan: er vindt geen regelmatige beoordeling, meting en weging plaats van de studielast en het tijdsbeslag van studenten dat daaruit voortvloeit.

Hieronder volgt een overzicht van de beoordeling van elf aspecten, afgeleid van artikel 7.13 lid 2 van de WHW. Dit lid beschrijft wat er ten minste vastgelegd moet zijn in de onderwijs- en examenregeling. Op een aanzienlijk aantal punten voldoet de onderwijs- en examenregeling van BE Haarlem niet aan deze bepalingen: van de elf getoetste subleden wordt aan drie voldaan, aan één deels voldaan en aan zeven niet voldaan.

Inhoud en studielast. De jaarprogrammaoverzichten en programmabeschrijvingen in de onderwijs- en examenregeling zijn niet duidelijk. Zij bevatten per onderwijsonderdeel onvoldoende informatie over de inhoud en toetsing. Cruciale informatie ontbreekt over bijvoorbeeld de inrichting van de deeltijd en de duale variant. Ook informatie m.b.t. vrijstellingen, de stage en het afstuderen en de inhoud en examinering van de diverse programmaonderdelen is niet in de onderwijs- en examenregeling opgenomen. Over de hier genoemde studieonderdelen bestaan weliswaar aparte documenten (o.a. afstudeerhandleiding, stagebrochure) maar systematische verwijzingen naar die documenten ontbreken in de onderwijs- en examenregeling. Het aantal EC wordt consequent per jaar en per onderdeel vermeld, maar informatie over hoe dit aantal EC tot stand is gekomen ontbreekt. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2a en lid 2e.

Eindkwalificaties en afstudeerrichtingen. Adequate informatie over de eindkwalificaties ontbreekt. Art 19 (blz. 133) zou de competenties moeten bevatten maar die zijn in de tabel van de onderwijs- en examenregeling versie 2009-2010 niet ingevuld. Het is opmerkelijk dat de onderwijs- en examenregeling (onduidelijke) informatie bevat over afstudeerrichtingen, terwijl is gebleken dat er geen afstudeerrichtingen zijn. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2c en lid 2b.

Inrichting en beoordeling praktische oefeningen. De inrichting van de praktische oefeningen staat summier beschreven in par. 4.3.3 van de onderwijs- en examenregeling (blz. 118). Er wordt verwezen naar een studiehandleiding en naar Blackboard. Daarnaast is er een stagehandleiding die jaarlijks wordt geactualiseerd. Er wordt niet vermeld dat de stagehandleiding onderdeel is van de onderwijs- en examenregeling en informatie uit de stagehandleiding is niet opgenomen in de onderwijs- en examenregeling. De beoordeling van de stage is in de onderwijs- en examenregeling nauwelijks beschreven. Met name het begrip 'andere wijze van toetsing' is hier niet toereikend (zie ook aspect 5). Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2d.

Opleidingsvarianten. Op blz. 125 van de onderwijs- en examenregeling 2009 / 2010 staat: 'De opleiding kan worden aangeboden in voltijdse, deeltijdse en/of duale vorm'. Een kan-bepaling voldoet op deze plaats niet. Informatie over de deeltijd en de duale opleiding ontbreekt nagenoeg geheel in de onderwijs- en examenregeling. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2i.

Tentamen/examens. In de onderwijs- en examenregeling zijn in enkele artikelen de in de WHW vereiste formele zaken ten aanzien van tentamens/examens duidelijk vastgelegd: de geldigheidsduur van tentamens/examens is vermeld en ook is vastgelegd hoe de diverse examens/tentamens afgenomen worden (schriftelijk, mondeling of anders). De informatie over de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen en het aantal tentamens/examens per jaar is echter ontoereikend. Daarmee is deels voldaan aan WHW 7.13 lid 2j en 2k en 2l.

Vrijstellingen. De onderwijs- en examenregeling bevat wel een standaardtekst over vrijstellingen, maar nergens wordt specifiek melding gemaakt van gebruikelijke c.q. veel voorkomende vrijstellingen. Er is een afspraak met het Nova College, waarbij studenten die voor een economische opleiding op MBO 4-niveau geslaagd zijn en het doorstroomprogramma hebben gevolgd vrijstelling kunnen aanvragen voor dertig

EC. Informatie hierover ontbreekt echter in de onderwijs- en examenregeling. Daarnaast heeft de inspectie het 'Regionaal convenant Economie' ontvangen waarin veel meer ROC's worden genoemd dan alleen het NOVA College. Het zou logisch zijn als de onderwijs- en examenregeling op zijn minst zou verwijzen naar dit convenant. In de onderwijs- en examenregeling staat een algemene bepaling over vrijstellingen op basis van een door de examencommissie erkend intake-assessment of EVC-procedure. Het is gebleken dat de opleiding geen EVC-regeling kent. Al met al is niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2r.

Studievoortgang en studiebegeleiding. In de onderwijs- en examenregeling is het beleid ten aanzien van het bindend studieadvies uitgebreid uitgewerkt. Ook opgenomen is een artikel over de registratie van studieresultaten, dit studievolsysteem kan door studenten worden geraadpleegd. Ook is in de onderwijs- en examenregeling het systeem van individuele studieloopbaanbegeleiding beschreven. Daarmee is voldaan aan WHW 7.13 lid 2u.

Zijn samenstelling en werkwijze van de examencommissie conform WHW?

Toelichting: voldoet de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie in onderzochte studie jaren 2009/10, 2008/09 en 2007/08 aan de wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB per 1 september 2010? Voldoet de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie op dit moment aan de wettelijke eisen zoals die gelden na invoering van de WvB per 1 september 2010?

Conclusies

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

Samenstelling en werkwijze van de examencommissie voldeden niet aan vier van de zes aspecten ontleend aan de wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB per 1 september 2010. De examencommissie was niet door het instellingsbestuur ingesteld. De directeur van de *School* was voorzitter van de commissie; dit was in strijd met de geest van de WHW, die de examencommissie als onafhankelijk orgaan positioneert. Eveneens in strijd met de WHW was het feit dat ingevolge de instellingsbrede onderwijs- en examenregeling alle docenten geacht werden examinator te zijn. Artikel 7.12, lid 3 WHW bepaalt dat de examencommissie de examinatoren benoemt. Dat was niet het geval. Ook aan het zesde aspect werd niet voldaan, want bij gebrek aan een duidelijke onderwijs- en examenregeling kon de examencommissie beslissingen over vrijstellingen niet baseren op in de onderwijs- en examenregeling genoemde gronden.

Aan het vierde aspect - het stellen van regels met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten - werd wel voldaan. Aan artikel 7.11, lid 2 (aspect 5, getuigschriften) werd ook voldaan.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

Per november 2010 is een nieuwe examencommissie benoemd. De samenstelling voldoet sindsdien aan de nieuwe wettelijke eisen; de directeur is geen voorzitter of lid meer en de leden zijn docenten met diverse deskundigheden op het terrein van de opleiding. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moet grotendeels nog plaatsvinden en voldoet op dit moment niet aan de eisen van de WvB.

Toelichting

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zes aspecten. Aan vier van de zes aspecten werd niet voldaan, aan de overige twee aspecten werd voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Instelling en samenstelling. Tot september 2010 had Inholland een examencommissie per *School*. De opleiding BE viel onder de examencommissie van de *School of Economics*. Er zijn geen documenten over de periode vóór 1 september waaruit blijkt dat de betreffende examencommissie was ingesteld door het College van Bestuur. Daarmee is niet voldaan aan WHW 7.12 lid 1. Tot 1 september 2010 was de

directeur van de *School* voorzitter van de examencommissie. Het functioneren van een directeur als voorzitter van de examencommissie is in strijd met de geest van de WHW (7.12 lid 2) waar deze de examencommissie als onafhankelijk orgaan positioneert, benoemd uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van onderwijs in die opleiding.

Benoeming examinatoren. In de onderwijs- en examenregeling (onderwijs- en examenregeling 2009-2010, art 27.2) is opgenomen dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinator. De examencommissie wijst de examinatoren niet aan en voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 3.

Goede gang van zaken tijdens tentamens. Naast de algemene richtlijnen in de onderwijs- en examenregeling met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten, heeft de opleiding richtlijnen voor de regels bij de tentamenzittingen. Daarmee is voldaan aan WHW 7.12 lid 4.

Uitreiken getuigschriften. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat alle getuigschriften zijn uitgereikt en ondertekend door de examencommissie. Daarmee is voldaan aan WHW 7.11 lid 2 (1^e zin).

Beslissingen vrijstellingen. Zoals geconstateerd bij de analyse van de onderwijs- en examenregeling biedt deze de examencommissie nauwelijks houvast bij het beoordelen van aanvragen voor vrijstellingen of bepaalde afwijkende programma's. De besluiten van de examencommissie over (aanvragen van) individuele studenten voor vrijstellingen zijn niet goed gedocumenteerd terug te vinden in de verslagen van de examencommissie. Slechts van een aantal overleggen zijn korte verslagen gemaakt; bijna alle besluiten werden gecommuniceerd via de mail. Formulieren met aanvragen voor vrijstellingen (voor zover aanwezig in de dossiers) waren doorgaans alleen voorzien van een handtekening zonder verdere toelichting of onderbouwing. De examencommissie voldoet hiermee niet aan WHW 7.13 lid 2r.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

De wettelijke eisen zoals die gelden vanaf de invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zeven aspecten. Aan vier van de zeven aspecten wordt niet voldaan, aan één aspect wordt deels voldaan en aan twee aspecten wordt voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Vaststellen of student voldoet aan eindkwalificaties. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moet nog plaatsvinden. Uit het gesprek met de examencommissie blijkt dat de zwaardere verantwoordelijkheid die de WvB de examencommissie geeft bij de bewaking van het niveau van afgestudeerden nog niet aan de orde is. De examencommissie heeft hier tot op heden vooral reactief (reageren op individuele verzoeken van studenten) in gehandeld in plaats van proactief. Zij voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 2

Borging kwaliteit tentamens en examens. Aan artikel 7.12b, lid 1a (borging van de kwaliteit van tentamens en examens) voldoet de examencommissie niet. De borging vindt volgens de examencommissie plaats door de toetscommissie onder mandaat van de examencommissie. In de toetscommissie zitten twee leden van de decentrale examencommissie (waarvan één uit Haarlem). De inspectie heeft het vastgestelde document 'Toetscommissies Domein MFR' ontvangen waarin is vastgelegd dat de examencommissie deze taak (bewaken van de kwaliteit van de af te nemen en afgenomen toetsen) heeft gedelegeerd aan de toetscommissie. Aangezien het domein MFR pas sinds 1 september 2010 bestaat is men momenteel nog druk bezig de beleidsstukken te actualiseren voor het domein en de opleidingen. In het bovengenoemde document wordt aangegeven dat het vastgestelde beleid op enkele onderwerpen pas vanaf maart 2011 geïmplementeerd wordt. De toetscommissie zal zijn werking dus nog in de praktijk moeten bewijzen.

Richtlijnen ter beoordeling en vaststelling van tentamenuitslagen Uit het gesprek met de leden van de examencommissie is geen bemoeienis van de examencommissie gebleken met het tot stand komen en/of toepassen van de richtlijnen om de uit-

slag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen. Daarmee voldoet de examencommissie niet aan de WHW artikel 7.12b, lid 1b.

Samenstelling en borging onafhankelijk en deskundig functioneren. De huidige de-centrale examencommissie BE bestaat uit twee vakdocenten uit Haarlem en twee vakdocenten uit Alkmaar die deskundig zijn op het terrein van BE. Het gegeven dat niet langer een leidinggevende voorzitter is van de commissie of in de commissie zitting heeft, schept een belangrijke voorwaarde voor onafhankelijk en deskundig functioneren. Ook is in het kader van het verbeterplan voorzien dat (leden van) examencommissies meer scholing zullen krijgen; hiermee is inmiddels een begin gemaakt. De omvorming van de examencommissie tot een orgaan dat onafhankelijk van het opleidingsmanagement uitspraken doet en zo nodig tegenwicht biedt aan beslissingen van het management is nog niet volledig tot stand gekomen. Het werk heeft tot nu toe vooral bestaan uit het behandelen van individuele zaken van studenten. Al met al is voldaan aan WHW 7.12a, lid 1 (uitgewerkt in twee aspecten) en gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.12a, lid 2.

Functioneren de examinatoren conform de WHW?

Conclusie

De examinatoren functioneren niet volledig conform de WHW. Een belangrijk hiaat werd eerder genoemd bij het onderdeel over de examencommissie, namelijk dat de examinatoren niet worden aangewezen door de examencommissie.

Toelichting

De wettelijke eisen zijn getoetst aan de hand van vijf aspecten. Drie aspecten zijn rechtstreeks eisen die de WHW stelt. Omdat niet voldaan wordt aan één van deze aspecten (WHW 7.12 lid 3), namelijk dat de examinatoren worden aangewezen door de examencommissie, heeft de inspectie twee aspecten toegevoegd. Deze aspecten betreffen waarborgen ten aanzien van de kwaliteit van examinering. In totaal is aan drie van de vijf aspecten voldaan. Hieronder volgt het overzicht.

Aanwijzing en functie examinatoren. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. In de praktijk bleek dat alle examinatoren leden zijn van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende onderwijs-eenheid zijn belast. Aan WHW 7.12 lid 3 wordt niet voldaan aan het punt van de aanwijzing door de examencommissie, er wordt gedeeltelijk voldaan aan het punt dat de examinatoren belast zijn met en deskundig zijn in het verzorgen van onderwijs in de desbetreffende onderwijseenheid.

Uitreiking bewijsstuk. De docent mailt cijfers voor toetsen naar de cijferadministratie en naar de student. De docent ontvangt via de mail een 'gestempelde' kopie van de cijferadministratie voor zijn eigen administratie. De student krijgt het cijfer ook van de cijferadministratie, zodat hij dit kan checken en eventuele fouten kan herstellen. Daarmee wordt voldaan aan WHW 7.11 lid 1.

Kwaliteitsborging deskundige beoordeling. De interne kwaliteitszorg voorziet in scholing en deskundigheidsbevordering voor alle examinatoren. Voorbeelden van activiteiten die bij BE Haarlem worden georganiseerd of waaraan wordt deelgenomen om de deskundigheid te borgen die de wet stelt aan examinatoren zijn domeindagen, studiedagen over ontwikkelingen in het beroepenveld of in het vakgebied van een docent en de mogelijkheid om een abonnement te krijgen op vakliteratuur.

De opleiding beschikt over een scholingsplan, gebaseerd op de scholingwens van de docenten zoals zij in de IPOP gesprekken aangeven. Het scholingsaanbod van Inhol-land is gebaseerd op actuele onderwerpen zoals ICT in het onderwijs, internationali-sering en het ontwikkelen van toetsen en tenslotte afgeleid van de behoefte tot scholing vanuit het aangeboden curriculum. De opleiding voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de kwaliteit van de beoordeling.

Kwaliteitsborging naleving regelgeving toetsing en examinering.

Toetsontwikkeling. De toetscommissie vervult een belangrijke rol in het proces van toetsontwikkeling. De toetscommissie beoordeelt steekproefsgewijs of toetsen aan alle procedurele en communicatieve eisen voldoen en bekijkt soms de vakinhoudelij-ke kant. Zoals eerder al aangegeven wordt het instellen van een toetscommissie momenteel binnen het domein gestroomlijnd. De toetscommissie zal zijn werking dus nog in de praktijk moeten bewijzen.

Beoordeling. In het gesprek van de inspectie met de drie examinatoren bleek dat er veel belang wordt gehecht aan een zorgvuldige toepassing van de beoordelingsnormen. De examinerator beoordeelt de toets aan de hand van tevoren schriftelijk vastgelegde en ook aan de student bekend gemaakte beoordelingsnormen. Om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten zijn er minimaal twee en soms meerdere beoordelaars betrokken bij het examen. De examinerator verzamelt de verschillende beoordelingen en komt dan tot het vaststellen van het resultaat. Een eindoordeel wordt volgens de examinatoren nooit op basis van één waarneming of observatie vastgesteld. De inspectie heeft een praktijkvoorbeeld gezien waarbij het eindrapport voor de minor van de voltijdopleiding werd beoordeeld door vijf docenten uit verschillende vakgebieden om de beoordeling zo objectief mogelijk te houden. Docenten beoordelen op het eigen vakgebied en ze geven een algemene beoordeling; hiervan wordt een verslag gemaakt. Er wordt net zo lang overlegd tot alle docenten het eens zijn met de becijfering.

Registratie. De examinerator stelt de uitslag van de toets vast en is verantwoordelijk voor het tijdig registreren van de uitslagen van de toets. Als basis voor deze registratie dient de schriftelijke, gedateerde en van zijn handtekening voorziene opgave van de uitslag of uitslagen van de toets. De daadwerkelijke registratie gebeurt door het cijferregistratiebureau. Docenten kunnen evenals studenten het systeem wel raadplegen, maar zij kunnen niet zelf cijfers invoeren of wijzigen.

De opleiding voldoet gedeeltelijk aan de norm dat examinatoren de regels naleven.

Is de praktijk van de examinering in overeenstemming met de OER?

Conclusie

De praktijk van de examinering is maar zeer ten dele in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling/eigen interne regels. Aan twee van de tien aspecten afgeleid uit de interne regels voor examinering wordt voldaan, aan vijf aspecten wordt deels voldaan en aan drie aspecten wordt niet voldaan.

Toelichting

Van het *algemene gedeelte van de onderwijs- en examenregeling* is de uitvoering van vier artikelen geverifieerd, namelijk of de taak- en bevoegdheidsverdeling van de centrale en deel-examencommissie in een apart besluit zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27, lid 1), of de examencommissie examinatoren van buiten aanwijst voor maximaal een jaar (onderwijs- en examenregeling 27, lid 2), of alle besluiten van de examencommissie schriftelijk zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27, lid 5) en of de *School* de uitslagen in het studievolsysteem registreert zodat studenten dit kunnen raadplegen (onderwijs- en examenregeling art 10). Bij verificatie bleek:

- dat er geen document is waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deel-examencommissies is vastgelegd (niet aan dit aspect voldaan);
- dat er bij de opleiding BE geen examinatoren van buiten tentamens of examens afnemen;
- dat de besluiten van de examencommissie niet zorgvuldig zijn vastgelegd in verslagen. Slechts van een aantal overleggen zijn korte verslagen gemaakt; bijna alle besluiten werden gecommuniceerd via de mail. De inspectie constateert dat wat er aan verslaglegging is niet transparant is (niet aan dit aspect voldaan).
- dat de voorwaarden om de studievoortgang naar behoren te bewaken op orde zijn. Uit de dossierstudie is echter gebleken dat er in het verleden op het gebied van de cijferregistratie zaken zijn misgegaan. Analyse van de data van toetsresultaten over de afgelopen jaren laat zien dat het regelmatig voorkomt dat studieonderdelen die behaald behoren te zijn voordat aan stage of afstuderen wordt begonnen niet tijdig in het systeem geregistreerd zijn. Dat komt onder andere doordat docenten toetsresultaten niet (tijdig) in leveren (deels aan dit aspect voldaan).

Uit het *opleidings specifieke gedeelte van de onderwijs- en examenregeling/interne regels* is de uitvoering van de volgende zes artikelen geverifieerd. Het bleek dat slechts twee van deze zes bepalingen in de onderwijs- en examenregeling/interne regels worden nageleefd.

Registratie van toetsuitslagen door secretariaat van examencommissie. Het secretariaat van de examencommissie is onder deze naam niet bekend. Het cijferregistra-

tiebureau heeft de taak cijfers van studenten te registreren. De onderwijs- en examenregeling zou hierop moeten worden aangepast.

Bewaartermijnen. In de onderwijs- en examenregeling (art 33 lid 4) is vastgelegd dat afstudeerverslagen minimaal zeven jaar worden bewaard en het overige werk ten minste drie maanden. Bij de dossierstudie heeft de inspectie in 34 van de 41 bestudeerde dossiers het afstudeerwerk aangetroffen (83%). Conclusie is dat de opleiding zich niet volledig gehouden heeft aan de bewaartermijn.

Beoordeling. In onderwijs- en examenregeling art 31, lid 1 is vastgelegd dat de wijze van beoordeling zo is dat de student kan nagaan hoe de uitslag van de toets tot stand is gekomen. Ten aanzien van de beoordeling van de stage en het afstuderen heeft de inspectie geconstateerd dat de formulieren op zich wel inzichtelijk maken welke beoordelaar (1^e en 2^e, praktijkdocent) welk cijfer heeft gegeven en op grond van welke criteria dit is gebeurd. Uit het dossieronderzoek blijkt echter dat het beoordelingsformulier voor het afstuderen vaak incompleet is. Bijlagen ontbreken en er valt niet uit op te maken welke resultaten zijn behaald voor elk van de drie onderdelen van het afstuderen. Bij de deeltijdossiers ontbraken alle beoordelingsformulieren.

Voor schriftelijke tentamens is geregeld dat de student binnen de eerste vier weken na bekendmaking van de uitslag recht heeft op inzage van zijn beoordeeld werk. De inzage geschiedt in overleg met de examinerator. Als de toetsvorm inzage niet mogelijk maakt, wordt voorzien in een andere mogelijkheid om inzicht te krijgen. De betreffende norm in de onderwijs- en examenregeling wordt deels nageleefd.

Voorwaarden tot deelname afstuderen. In de afstudeerhandleiding staat dat de afstudeercoördinator zorg draagt voor een goed verloop van het totale afstudeerproces en controleert of de student aan de voorwaarden heeft voldaan voordat met de afstudeerfase kan worden gestart. De voorwaarden zijn dat de student de propedeuse en alle curriculumonderdelen van het tweede jaar behaald moet hebben, de stage moet met goed gevolg afgerond zijn en van de differentiatie-minoren in jaar 3 en 4 moet dertig EC behaald zijn (tezamen 180 EC). Tijdens het gesprek met de afstudeercoördinator bleek dat hij pas sinds vorig jaar hier strikt op toeziet. In de jaren daarvoor werd soepeler omgegaan met het hanteren van de voorwaarden voor deelname aan het afstuderen. Overigens verwijst de afstudeercoördinator altijd door naar de examencommissie indien de student niet aan de ingangseis van 180 EC voldoet en er mogelijk wordt afgeweken van de procedure. De examencommissie neemt hierover dan een besluit. De betreffende norm in de onderwijs- en examenregeling/interne regels wordt daarmee deels nageleefd.

Beoordelingscriteria afstuderen

De beoordelingscriteria voor het afstuderen staan vermeld op de afzonderlijke beoordelingsformulieren. Over de scriptie wordt een oordeel uitgesproken door twee examineratoren. Zij leggen dit vast op beoordelingsformulier 1a (schriftelijke uitwerking adviesrapport en theoretische onderbouwing). De bedrijfscoach doet hetzelfde op formulier 2 en vult tevens formulier 3 in m.b.t. het beroepsmatig handelen. De verdediging/presentatie wordt beoordeeld door twee examineratoren waarbij de 1^e examinerator de afstudeerbegeleider is en de 2^e examinerator een extern deskundige. Uit de dossiers kon de inspectie niet opmaken dat het proces daadwerkelijk op deze manier verloopt.

Voorwaarden deelname stage

De voorwaarden voor deelname aan de stage zijn vastgelegd in de stagebrochure. De inspectie heeft bij de stagecoördinator en het stagebureau geverifieerd of deze voorwaarden in de praktijk gehanteerd zijn. Dat bleek het geval. De betreffende norm wordt daarmee nageleefd.

Voldoen de dossiers van afgestudeerden aan de WHW en de onderwijs- en examenregeling?

De WHW definieert niet wat onder een dossier van een afgestudeerde moet worden verstaan. Evenmin specificiert de WHW welke documenten het dossier van een afgestudeerde moet bevatten. In het kader van dit onderzoek heeft de inspectie het dossier van een afgestudeerde als volgt gedefinieerd: 'het dossier dient aan te tonen dat het getuigschrift terecht is verstrekt'. Welke documenten het dossier dient te bevatten, leidt de inspectie af uit a) de artikelen uit de WHW die betrekking hebben op toetsing en examinering (7.10 t/m 7.13) en b) de bepalingen ten aanzien van

toetsing en examinering in de OER van de desbetreffende opleiding. Onder dossier wordt ook begrepen alles wat digitaal geregistreerd is.

Conclusie

Voor de in totaal twintig beoordeelde wettelijke voorschriften en interne regels ten aanzien van de studentendossiers geldt dat aan vier wordt voldaan, aan drie deels wordt voldaan en aan dertien niet wordt voldaan. In algemene zin geldt dat de studentendossiers onvolledig zijn en dat interne regels niet altijd worden nageleefd. Geen enkel dossier uit de steekproef van duale dossiers voldoet aan de eisen van artikel 7.7 van de WHW. De interne voorschriften met betrekking tot de archivering zijn te soepel, in de zin dat bewaartermijn voor cruciale documenten te kort zijn gesteld, waardoor belangrijke documentatie ontbreekt en deels niet kan worden nagegaan of de interne regels worden nageleefd.

Toelichting

De dossierstudie van de inspectie laat zien dat het juridisch-administratief proces binnen de opleiding niet op orde is. De conclusie van de inspectie wordt bevestigd door de opleiding die zelf ook een overzicht heeft aangeleverd van wat wel en niet aanwezig is in de dossiers. Volgens de eigen gegevens is in 112 afstudeerdossiers aanwezig:

- 97 (90%) van de afstudeerwerken;
- 52 (46%) van de aanvragen afstuderen;
- 45 (40%) van de beoordelingen 1 en 2 (eindwerk en presentatie);
- 97 (90%) van de processen verbaal;

Onderstaand volgen de bevindingen uit een steekproef van 41 dossiers.

Vrijstellingen. In een aantal dossiers was een vrijstellingsaanvraag en beslissing bijgevoegd. Dit betrof de vrijstelling op basis van een vooropleiding bij het Nova College waarmee vaste afspraken zijn over de doorstroom. Specifieke vrijstellingsbeslissingen waren niet bijgevoegd.

Afstudeerwerk en beoordeling. In 34 van de 41 bestudeerde dossiers was het eindwerk aanwezig (83%). Bij de afgestudeerden in de voltijdse variant was in vijftien van de 21 gevallen (71%) het afstudeerwerk aanwezig, bij de deeltijdse variant in negen van de tien gevallen (90%) en bij de duale variant was in alle gevallen het afstudeerwerk aanwezig (100%).

23 van de 41 dossiers (56 %) bevatten beide beoordelingsformulieren (afstuderen 1a en 1b). Opnieuw ontbraken ze bij de deeltijdssiders allemaal. Tevens viel op dat de formulieren zelden getekend/geparafeerd en gedateerd zijn.

In de dossiers trof de inspectie ook een proces-verbaal (PV) aan. Desgevraagd gaf men aan dat het PV een oplegger is op de beoordelingsformulieren van het afstudeerwerk en de presentatie. Het formulier moet ondertekend worden door de begeleider vanuit de opleiding en de medebeoordelaar. Het PV was in 36 van de 41 (88%) dossiers aanwezig en ontbrak alleen bij vijf van de 21 voltijdssiders (aanwezig 76%).

In twintig (51%) van de 41 beoordeelde dossiers trof de inspectie het aanmeldingsformulier afstuderen aan. dertien (62%) maal in de dossiers van de 21 bekeken voltijdstudenten en zeven (70%) maal in de tien dossiers van duale studenten. In de dossiers van deeltijdstudenten werd dit formulier niet aangetroffen.

In drie (7%) van de 41 beoordeelde dossiers trof de inspectie een afstudeerovereenkomst aan, 1 maal in een van de tien dossier van een duale studenten en twee maal in de 21 dossiers van voltijdstudenten.

In zes (15%) van de 41 dossiers trof de inspectie een go/no go aan als onderdeel van het formulier waarop het onderzoeksplan wordt beoordeeld. Het werd aangetroffen in vier (19%) van de 21 dossiers van voltijdstudenten in twee (20%) van de tien duale dossiers. In de dossiers van deeltijdstudenten werd de go/no go niet aangetroffen.

Wat de inspectie in de dossiers van studenten kan zien is dat het afstudeerproces erg uitvoerig is met veel formele beslismomenten die vervolgens niet worden gehanteerd. Daarnaast signaleert de inspectie een dubbelrol voor een aantal personen in het afstudeerproces, bijvoorbeeld voor de SLB- er annex afstudeerbegeleider. Dit zie

je in de dossiers terug in het feit dat handtekeningen niet geplaatst worden door de personen die de inspectie op basis van de beschrijving van het afstudeerproces verwacht.

Stage en beoordeling. In zeventien (56%) van de 31 beoordeelde dossiers waar een stageverslag in zou moeten zitten - deeltijdstudenten lopen geen stage - heeft de inspectie een stageverslag aangetroffen. Deze werden alleen aangetroffen in de voltijdossiers: 81 procent en voor de duale studenten in geen van de dossiers.

In één (5%) van de 21 beoordeelde dossiers van voltijdstudenten trof de inspectie een stageovereenkomst. Desgevraagd geeft de opleiding aan dat deze bewaard worden op het stagebureau.

In zestien (76%) van de 21 dossiers van voltijdstudenten heeft de inspectie een stagebeoordeling aangetroffen.

Duaal. Bij de dossiers van de afgestudeerden was geen tripartiete overeenkomst meer aanwezig. Daarop heeft de inspectie van drie duale studenten materiaal gekregen en bekeken. De inspectie heeft naar de tripartiete overeenkomst gekeken omdat dit document de rechten en verplichtingen regelt van de betrokken partijen. Na bestudering bleek geen van de drie overeenkomsten te voldoen aan de wettelijke bepalingen zoals genoemd in artikel 7.7 van de WHW.

Voldoen de getuigschriften aan de WHW?

Conclusie

De getuigschriften voldoen aan de WHW. Hierbij past wel de kanttekening dat getuigschriften voorzien behoren te zijn van een adequaat supplement. De diploma-supplementen voldoen niet aan de eisen van de WHW (artikel 7.11, lid 4).

Toelichting

- Alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften zijn uitgereikt door de examencommissie.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is de opleidingsnaam conform CROHO vermeld.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is vermeld welke onderdelen het examen bevatte.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is de graad juist vermeld.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is vermeld wanneer de opleiding voor het laatst is geaccrediteerd.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften wordt vermeld dat de graad is verleend door het instellingsbestuur.
- Geen enkel dossier bevatte een diplomasupplement. Bij navraag door de inspectie bleek dat afgestudeerden van de opleiding BE wel een diplomasupplement ontvangen. De inspectie heeft een exemplaar ontvangen en dit beoordeeld aan de hand van de eisen die geformuleerd staan in de WHW. Het diplomasupplement blijkt niet aan deze eisen te voldoen.

KWANTITATIEF OVERZICHT

BASISGEGEVENS OPLEIDING				
Opleiding	Bedrijfseconomie			
Locatie	Haarlem			
Variant(en)	Voltijd, deeltijd en duaal			
BASISGEGEVENS AFGESTUDEERDEN	Totaal	2009/10	2008/9	2007/8
1. Aantal afgestudeerden totaal	111	40	31	40
Voltijd	64	22	19	23
Deeltijd	26	7	8	11
Duaal	21	11	4	6
2. Steekproef dossiers	41			
Totaal	41	18	13	10
Voltijd	21	8	8	5
Deeltijd	10	4	3	3
Duaal	10	6	2	2
3. Steekproef Afstudeerwerk	41			
a. Afstudeerwerk				
Aanwezig, alle dossiers	34	15	9	10
Aanwezig, voltijd	15	6	4	5
Aanwezig, deeltijd	9	3	3	3
Aanwezig, duaal	10	6	2	2
b. Beoordelingsformulier				
Aanwezig, alle dossiers	23	9	7	7
Aanwezig, voltijd	14	4	5	5
Aanwezig, deeltijd	0	0	0	0
Aanwezig, duaal	9	2	2	5
4. Steekproef Stage	41			
a. Stageverslag				
Aanwezig, alle dossiers	17	4	7	6
Aanwezig, voltijd	17	4	7	6
Aanwezig, deeltijd	0	0	0	0
Aanwezig, duaal	nvt	nvt	nvt	nvt
b. Beoordeling stage				
Aanwezig, alle dossiers	17	4	7	6
Aanwezig, voltijd	17	4	7	6
Aanwezig, deeltijd	0	0	0	0
Aanwezig, duaal	nvt	nvt	nvt	nvt
5. Steekproef getuigschriften	10			
Getuigschrift aanwezig	10			

Toelichting

1. De inspectie heeft een steekproef genomen die een totaalbeeld geeft van de afgestudeerden over de periode 2007/08 tot en met 2009/10. Het betrof 45 procent van de afgestudeerden in 2009/2010, 42 procent van de afgestudeerden in 2008/2009 en 25 procent van de afgestudeerden in 2007/2008.
2. Om te zorgen dat de beoordeling niet uitsluitend gebaseerd is op de afstudeerfase van de opleiding, heeft de inspectie van de afgestudeerden in de steekproef ook de stagedossiers bestudeerd.
3. Het duale onderwijs is een combinatie van studeren en werken. Stage lopen is daarom niet van toepassing: je doet werkervaring op in het bedrijf waar je werkt. De deeltijdstudent heeft doorgaans een relevante werkplek en krijgt der tijd EC vrijstelling voor de stage.
4. Na beoordeling van tien voltijddossiers en een check bij beide andere varianten was duidelijk dat alle dossiers een getuigschrift bevatten en dat dit volgens een vast format is opgesteld. Daarom is de steekproef voor dit onderdeel tot tien beperkt gebleven.

BIJLAGE 3 BEVINDINGEN CE DIEMEN

Totaalbeeld	Zeer zwak
Aanleiding	Alternatief afstudeertraject
Algemene conclusie	De inspectie constateert diverse tekortkomingen die aanzienlijke vragen oproepen omtrent de borging van het eindniveau van afgestudeerden, zowel in het reguliere traject als in het alternatieve traject. De naleving van de Wet op het hoger onderwijs is onvoldoende. De NVAO constateert op basis van een steekproef dat zes van de 24 regulier afgestudeerden het HBO-bachelorniveau niet hebben bereikt en dat geen van de 16 afgestudeerden in het (eenmalige) alternatieve traject het HBO-niveau bereikte. Al met al schiet de kwaliteit tekort.
OER	De OER geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De OER biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.
Examencommissie	De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.
Examinatoren	De examinatoren functioneren ten dele conform de WHW. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is onvoldoende gewaarborgd dat examinatoren de regelgeving op het gebied van toetsing en examinering naleven.
Getuigschriften	De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.
Interne afspraken	Interne procedures en afspraken met betrekking tot de examinering worden vaak niet nageleefd. Op papier is het nodige geregeld, maar de praktijk van de examinering is maar zeer ten dele in overeenstemming met de OER/eigen interne regels. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is en uit de bestudering van de gegevens uit Peoplesoft en Volgplus zijn onregelmatigheden gebleken.

Onderwijs- en examenregeling (art. 7.13 WHW)		Oordeel
1	Zijn de toepasselijke periode en opleiding(en), en de vaststelling duidelijk?	N
2	Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	D
3	Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	J
4	Is de studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	N
5	Volgorde/tijdvakken duidelijk van tentamens/examens?	D
6	Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven?	N
7	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	J
8	Is de toetsvorm van de tentamens en examens duidelijk?	D
9	Zijn de gronden voor het verlenen van vrijstellingen duidelijk?	N
10	Zijn studievoortgangsbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	J
Examencommissie (art. 7.12, 7.12a, 7.12b)		Oordeel
1	Is de examencommissie door instellingsbestuur ingesteld?	N
2	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	N
Voor invoering van de WvB per 1 september 2010		
3	Verzorgen de leden van de examencommissie onderwijs in de opleiding?	D
4	Zijn er regels voor het afnemen van tentamens en handelen bij fraude?	J
Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
5	Stelt de commissie vast of afgestudeerde de eindkwalificaties beheerst?	N
6	Waarborgt het instellingsbestuur onafhankelijk/deskundig functioneren?	N
7	Zijn er richtlijnen en aanwijzingen om tentamens te beoordelen?	N
8	Borgt de examencommissie de kwaliteit van tentamens en examens?	D
Examinatoren (art. 7.12c)		Oordeel
1	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	N
2	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijseenheid?	J
3	[Operationalisering] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	N
4	[Operationalisering] Naleving regels toetsontw./normering/registratie geborgd?	D
Getuigschrift en diplomasupplement (art. 7.11)		Oordeel
1	Wordt het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	J
2	Zijn opleidingsnaam, onderdelen examen en graad juist vermeld?	D
3	Voldoet het diplomasupplement aan de inhoudelijke voorschriften?	N

TOELICHTING

INLEIDING

De opleiding Commerciële Economie op de locatie Diemen kent drie opleidingsvarianten: een voltijd-, deeltijd- en duale variant.

CONCLUSIE

De opleiding voldoet op een aantal punten niet aan de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). De onderwijs- en examenregeling voldoet niet en moet verbeteren. De samenstelling en de werkwijze van de examencommissie voldoen niet aan de WHW. De examinatoren werken deels conform de WHW. De beoordeling van het afstuderen en de stage is niet transparant en verloopt niet volgens de afspraken die de opleiding daarover heeft gemaakt. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is en uit de bestudering van de gegevens uit Peoplesoft en Volgplus zijn onregelmatigheden gebleken.

BEVINDINGEN

Voldoet de onderwijs- en examenregeling aan de WHW?

Uitgangspunt is de onderwijs- en examenregeling 2009/2010, tenzij anders vermeld.

Conclusie

De onderwijs- en examenregeling 2009/2010 geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De onderwijs- en examenregeling bevat kan-bepalingen op plaatsen waar een tekst nodig is die concreet aangeeft hoe het werkelijk geregeld is (in plaats van 'kan zijn'); immers, de student moet weten waar hij aan toe is. Daarmee biedt de onderwijs- en examenregeling onvoldoende informatie, houvast en rechtszekerheid aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding. De vaststelling van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.13 lid 1) vormt een probleem doordat een groot deel ervan is vorgeformatteerd, inclusief de vaststellingsdatum. Hierdoor kan het gebeuren dat concepten als officieel vastgestelde documenten worden gepresenteerd. Anders dan elders binnen Inholland heeft dit probleem zich bij CE Diemen niet voorgedaan. De procedures voldoen op dit punt niet. Daarnaast bevat de onderwijs- en examenregeling enkele bepalingen die strijdig zijn met de geest van de WHW. Dit betreft paragraaf 1.3.4. artikel 26 lid 3 (waarin bepaald wordt dat de directeur van de *School* voorzitter is van de examencommissie) en artikel 27 lid 2 (waarin bepaald is dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinator).

Toelichting

Vaststelling en beoordeling. Twee artikelen van de WHW betreffen rechtstreeks de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur, namelijk 7.13. lid 1: het instellingsbestuur stelt voor elke opleiding of groep van opleidingen een onderwijs- en examenregeling vast en artikel 7.14: het instellingsbestuur draagt zorg voor een regelmatige beoordeling van de onderwijs- en examenregeling. Uit het onderzoek is gebleken dat:

- ten aanzien van de *vaststelling* van de onderwijs- en examenregeling aan twee van de drie aspecten niet wordt voldaan. Allereerst is de datum waarop de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld niet eenduidig en ten tweede is de reikwijdte van de onderwijs- en examenregeling niet duidelijk: het opleidings-specifieke deel heet onderwijs- en examenregeling terwijl het Inholland brede deel er ook deel van uit maakt. Ook worden er diverse andere opleidingen dan Commerciële Economie in het opleidings-specifieke deel van de onderwijs- en examenregeling genoemd. Het is wel duidelijk door wie de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld.
- ten aanzien van de *beoordeling* van de onderwijs- en examenregeling is gedeeltelijk aan het aspect voldaan: er is jaarlijks een actualiseringsronde, maar deze is vrij oppervlakkig. Niet alle adviezen van de opleidingscommissie worden overgenomen.

Hieronder volgt een overzicht van de beoordeling van elf aspecten, afgeleid van artikel 7.13 lid 2 van de WHW. Dit lid beschrijft wat er ten minste vastgelegd moet zijn in de onderwijs- en examenregeling. Op een aanzienlijk aantal punten voldoet de onderwijs- en examenregeling van Commerciële Economie niet aan deze bepalingen: van de elf getoetste subleden wordt aan vijf niet voldaan, aan drie deels voldaan en aan drie aspecten wordt voldaan.

Inhoud en studielast. De jaarprogrammaoverzichten en programmabeschrijvingen in de onderwijs- en examenregeling zijn onoverzichtelijk en ontoegankelijk. Zij bevatten per onderwijsonderdeel in veel gevallen geen informatie over de inhoud en toetsing. Tevens wordt verwezen naar diverse handleidingen (afstuderen, stage, projecten). De handleidingen geven meer inzicht in de inhoud en toetsing van betreffende onderwijseenheden. Informatie over de minoren is niet ingevuld. Ook is specifieke informatie over de wijze van beoordelen niet altijd in de onderwijs- en examenregeling opgenomen. Het aantal EC wordt per onderdeel vermeld, maar onderdelen tellen niet altijd op tot 60 EC per jaar. Daarnaast ontbreekt informatie over hoe dit aantal EC tot stand is gekomen. Daarmee wordt gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.13 lid 2a en lid 2e.

Eindkwalificaties en afstudeerrichtingen. Informatie over de eindkwalificaties is adequaat. In de onderwijs- en examenregeling zijn eindkwalificaties uitgebreid beschreven in termen van opleidingscompetenties, welke zijn uitgewerkt naar bekwaamheidsniveaus. De onderwijs- en examenregeling bevat geen informatie over afstudeerrichtingen of differentiatieminoren. Daarmee wordt wel voldaan aan WHW 7.13 lid 2c en niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2b.

Inrichting en beoordeling praktische oefeningen. De informatie in de onderwijs- en examenregeling over de stage is summier. Daarentegen is in de stagehandleiding doel, inhoud en beoordeling van de stage duidelijk vermeld. Daarmee wordt gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.13 lid 2d.

Opleidingsvarianten. In de onderwijs- en examenregeling is de informatie over de deeltijd- en duale variant ontoereikend. Voor de deeltijdvariant is niet uit de onderwijs- en examenregeling op te maken of en hoe de werkkring een rol speelt. De duale variant wordt in de lopende tekst van de onderwijs- en examenregeling in het geheel niet genoemd. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2i.

Tentamen/examens. In de onderwijs- en examenregeling zijn in enkele artikelen de in de WHW vereiste formele zaken ten aanzien van tentamens/examens vastgelegd: de tijdvakken waarbinnen, het aantal tentamens/examens per jaar en de geldigheidsduur van tentamens/examens zijn vermeld. Ook is vastgelegd is hoe de diverse examens/tentamens afgenomen worden (schriftelijk, mondeling of anders). Er wordt veel gebruik gemaakt van de tentamenvorm 'anders', waarmee nog niet duidelijk is hoe de tentamens moeten worden afgelegd. De volgorde waarin tentamens/examens moeten worden afgelegd is niet vastgelegd in de onderwijs- en examenregeling, behalve voor de onderwijseenheden 'Stage' en 'Afstuderen'. Daarmee is deels voldaan aan WHW 7.13 lid 2j, 2k en 2l.

Vrijstellingen. De onderwijs- en examenregeling bevat wel een standaardtekst over vrijstellingen, maar nergens wordt specifiek melding gemaakt van gebruikelijke c.q. veel voorkomende vrijstellingen. In de onderwijs- en examenregeling staat een algemene bepaling over vrijstellingen op basis van een door de examencommissie erkend intake-assessment of EVC-procedure. Het is gebleken dat de opleiding geen EVC-regeling kent. Al met al is niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2r.

Studievoortgang en studiebegeleiding. In de onderwijs- en examenregeling is het beleid ten aanzien van het bindend studieadvies uitgebreid uitgewerkt. Ook opgenomen is een artikel over de registratie van studieresultaten; dit studievolsysteem kan door studenten worden geraadpleegd. Ook is in de onderwijs- en examenregeling het systeem van individuele studieloopbaanbegeleiding beschreven. Daarmee is voldaan aan WHW 7.13 lid.

Zijn samenstelling en werkwijze van de examencommissie conform WHW?

Onderzoeksvragen: voldoet de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie in onderzochte studie jaren 2009/10, 2008/09 en 2007/08 aan de wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB per 1 september 2010? Voldoet de

samenstelling en de werkwijze van de examencommissie op dit moment aan de wettelijke eisen zoals die gelden na invoering van de WvB per 1 september 2010?

Conclusies

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De examencommissie voldeed gedeeltelijk aan de wettelijke eisen. Zo was de examencommissie niet door het instellingsbestuur ingesteld, was een lid van het managementteam van de opleiding voorzitter van de examencommissie en werden de examinatoren niet benoemd door de examencommissie. De examencommissie heeft zich op adequate wijze beziggehouden met kwesties van individuele studenten als verzoeken om vrijstellingen, extra herkansingen, fraude en mogelijk foutieve toetsuitslagen. Deze beslissingen heeft de examencommissie ten dele in haar verslagen, voorzien van de benodigde documentatie, vastgelegd.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

Ook na invoering van de WvB per 1 september 2010 is het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie onvoldoende gewaarborgd. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moet grotendeels nog plaatsvinden en daarmee voldoet de examencommissie op dit moment niet aan de eisen van de WvB.

Toelichting

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zes aspecten. Aan twee van de zes aspecten werd niet voldaan, aan twee aspecten werd deels voldaan en aan twee aspecten werd voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Instelling en samenstelling. Tot september 2010 had Inholland een examencommissie per *School*. De opleiding Commerciële Economie viel onder de examencommissie van de School of Economics Amsterdam/Diemen. Er zijn geen documenten over de periode vóór 1 september waaruit blijkt dat de betreffende examencommissie was ingesteld door het College van Bestuur of door de opleidingsdirecteur, zoals de onderwijs- en examenregeling voorschrijft. Daarmee is niet voldaan aan WHW 7.12 lid 1. Een lid van het managementteam van de opleiding was voorzitter van de examencommissie. Het functioneren van een lid van het managementteam als voorzitter van de examencommissie is in strijd met de geest van de WHW (7.12 lid 2) waar deze de examencommissie als onafhankelijk orgaan positioneert, benoemd uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van onderwijs in die opleiding.

Benoeming examinatoren. In de studiegids (hoofdstuk 1.3; art 27, tweede lid) is opgenomen dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht zijn te zijn aangewezen als examinator. De examencommissie wijst de examinatoren niet aan en voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 3.

Goede gang van zaken tijdens tentamens. Naast de algemene richtlijnen in de onderwijs- en examenregeling met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten, heeft de opleiding richtlijnen vastgelegd voor de regels bij de tentamenzittingen. Uit vergaderverslagen van de examencommissie en de papieren dossiers van (afgestudeerde) studenten blijkt dat de examencommissie de regels rondom fraude ook hanteert. Daarmee is voldaan aan WHW 7.12 lid 4.

Uitreiken getuigschriften. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat alle 54 onderzochte getuigschriften zijn ondertekend door de examencommissie. Daarmee is voldaan aan WHW 7.11 lid 2 (1^e zin).

Beslissingen vrijstellingen. Zoals geconstateerd bij de analyse van de onderwijs- en examenregeling biedt deze de examencommissie nauwelijks houvast bij het beoordelen van aanvragen voor vrijstellingen of bepaalde afwijkende programma's. De examencommissie hanteert wel vaste procedures bij individuele verzoeken van stu-

denten, maar documenteert de beslissingen hieromtrent niet adequaat. De examencommissie voldoet hiermee deels aan WHW 7.13 lid 2r

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

De wettelijke eisen zoals die gelden vanaf de invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zeven aspecten. Aan vier van de zeven aspecten wordt niet voldaan, aan een aspect wordt deels voldaan en aan twee aspecten wordt voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Vaststellen of student voldoet aan eindkwalificaties. De examencommissie controleert niet structureel noch steekproefsgewijs of studenten aan alle voorwaarden hebben voldaan alvorens de graad wordt verleend. Het is niet gebleken dat de examencommissie op structurele wijze haar verantwoordelijkheid ten aanzien van het vaststellen van het niveau van afgestudeerden vormgeeft. Zij voldoet daarmee niet aan WHW-artikel 7.12 lid 2

Borging kwaliteit tentamens en examens. Aan artikel 7.12b, lid 1a (borging van de kwaliteit van tentamens en examens) voldoet de examencommissie ten dele. De toetscommissie vervult deze taak en communiceert haar bevindingen door een e-mail te sturen naar de betreffende docent. Het is niet gebleken dat de examencommissie grip houdt op de werkzaamheden van de toetscommissie.

Richtlijnen ter beoordeling en vaststelling van tentamenuitslagen. De examencommissie heeft niet zelf richtlijnen vastgesteld voor de beoordeling van tentamens. Er zijn wel richtlijnen. Deze zijn gemaakt door de docenten in modulebeschrijvingen. Er is geen bemoeienis van de examencommissie gebleken met het tot stand komen van deze richtlijnen. In de verslagen van de examencommissie zijn wel voorbeelden gevonden van bemoeienis van de examencommissie met de evaluatie van deze richtlijnen, wanneer bleek dat een toets slecht gemaakt was. Daarmee voldoet de examencommissie niet aan de WHW artikel 7.12b, lid 1b.

Samenstelling en borging onafhankelijk en deskundig functioneren. De huidige voorzitter en leden van de examencommissie zijn alle drie docenten aan de opleiding Commerciële Economie. De voorzitter en een lid van de examencommissie zijn daarnaast teamcoördinator van de opleiding. De opleiding geeft aan de rol van teamcoördinator niet als een managementfunctie te zien. De leden hebben inmiddels een scholing gevolgd om hun deskundigheid te verbeteren en zij zullen zich nog verder scholen. De omvorming van de examencommissie tot een orgaan dat onafhankelijk van het opleidingsmanagement uitspraken doet en zo nodig tegenwicht biedt tegen beslissingen van het management is nog niet volledig tot stand gekomen. Het werk heeft tot nu toe vooral bestaan uit het behandelen van individuele zaken van studenten. Al met al is gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.12a, lid 1 (uitgevoerd in twee aspecten) en niet voldaan aan WHW 7.12a, lid 2.

Functioneren de examinatoren conform de WHW?

Conclusie

De examinatoren functioneren ten dele conform de WHW. Een belangrijk hiaat werd genoemd bij het onderdeel over de examencommissie, namelijk dat de examinatoren niet worden aangewezen door de examencommissie. Dit hiaat wordt nauwelijks gedekt door waarborgen in de interne kwaliteitszorg. Er zijn geen waarborgen voor een deskundige beoordeling van examinatoren en ook niet voor de naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing en examinering (door examinatoren).

Toelichting

De wettelijke eisen zijn getoetst aan de hand van vijf aspecten. Drie aspecten zijn rechtstreeks eisen die de WHW stelt. Omdat niet voldaan wordt aan één van deze aspecten (WHW 7.12 lid 3), namelijk dat de examinatoren worden aangewezen door de examencommissie, heeft de inspectie twee aspecten toegevoegd. Deze aspecten betreffen waarborgen ten aanzien van de kwaliteit van examinering. In totaal is aan één van de vijf aspecten voldaan en aan twee deels voldaan. Hieronder volgt het overzicht.

Aanwijzing en functie examinatoren. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. In de praktijk bleek dat alle examinatoren leden zijn van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende onderwijs-eenheid zijn belast. De afstudeeronderwerpen, invalshoeken en werkterreinen van

de opleiding Commerciële Economie zijn zeer divers. Uit nader onderzoek naar de expertise van de afstudeerbegeleiders bleek dat de afstudeerbegeleiders deskundig zijn op de betreffende afstudeergebieden en dat de eerste en tweede examinator elkaar meestal inhoudelijk aanvullen. Aan WHW 7.12 lid 3 wordt niet voldaan aan het punt van de aanwijzing door de examencommissie, er wordt wel voldaan aan het punt dat de examinatoren belast zijn met en deskundig zijn in het verzorgen van onderwijs in de desbetreffende onderwijseenheid.

Uitreiking bewijsstuk. Examinatoren leveren, nadat ze een tentamen hebben nagekeken, de lijst met cijfers schriftelijk in bij het cijferregistratiebureau. Het cijferbureau zet in het bijzijn van de examinator een paraaf op de lijst en voert de cijfers in. In enkele gevallen bleek uit de studentenadministratie dat een docent zelf cijfers had ingevoerd in het volgsysteem. Bij controle van dossiers bleek bovendien dat niet in alle gevallen de betreffende examinator het bewijsstuk had uitgereikt; docenten hadden vakken becijferd en afgetekend die zij niet gaven. Daarmee wordt deels voldaan aan WHW 7.11 lid 1.

Kwaliteitsborging deskundige beoordeling Doordat alle docenten volgens de onderwijs- en examenregeling in principe bevoegd zijn voor elk vak binnen de opleiding examens af te nemen, bestaat het risico dat docenten examens afnemen in vakgebieden die niet tot hun deskundigheid behoren. In principe zijn toetsen en docenten aan elkaar gekoppeld, waarmee is voorzien in enige waarborg. De interne procedures bevatten voor het overige geen waarborg om te voorkomen dat docenten tentamens en examens afnemen in vakgebieden die niet tot hun deskundigheid behoren, anders dan de professionele inschatting en integriteit van de betrokken docent die kunnen voorkomen dat dit gebeurt. De inspectie is in het dossieronderzoek verscheidene gevallen tegengekomen waarbij een docent meerdere vakken had ingevuld op een cijferlijst, waaronder vakken waarvoor de betreffende docent niet deskundig was.

Kwaliteitsborging naleving regelgeving toetsing en examinering.

Toetsontwikkeling. De toetscommissie heeft een centrale rol in het waarborgen van het naleven van regels voor het ontwikkelen van toetsen. Deze regels zijn echter niet vastgelegd.

De taak van toetsontwikkeling wordt als strategisch uitgangspunt aan seniordocenten toegewezen. Tussen docenten onderling vindt informeel overleg plaats over toetsing en normering. De toetscommissie beoordeelt alle toetsen. Kennistoetsen worden opgenomen in een centrale toetsbank. Docenten kunnen uit deze toetsbak putten bij het samenstellen van toetsen. Afstudeercoördinatoren van de verschillende Inholland-locaties komen met regelmaat bij elkaar en beoordelen 'elkaars' afstudeerwerken. De examinatoren krijgen voor het overige geen scholing in of ondersteuning bij het ontwikkelen van toetsen.

Beoordeling. Enkele van de studiehandleidingen bevatten uitgewerkte beoordelingscriteria en wegingsnormen. Naar aanleiding van klachten van studenten is er soms onenigheid tussen docenten onderling of tussen docent en examencommissie over de cesuur van toetsen, met name voor 'struikelvakken'. Docenten willen dan toch vasthouden aan de strenge normering. Eén docent herinnert zich dat er een normering voor het vak was aangepast na goedkeuring door de examencommissie.

Registratie. Examinatoren leveren schriftelijk een lijst van de cijfers aan. De ingeleverde lijsten moeten (onder meer) voorzien zijn van de naam en handtekening van de examinator. Het cijferbureau zet er een paraaf op en voert de cijfers in. In enkele gevallen bleek uit de studentenadministratie dat een docent zelf cijfers had ingevoerd in het volgsysteem, ook al is zoiets niet de bedoeling.

De opleiding voldoet niet aan de norm dat examinatoren de regels naleven.

Is de praktijk van de examinering in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling?

Conclusie

De praktijk van de examinering blijkt grotendeels niet in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. Op een aantal onderdelen wordt de onderwijs- en examenregeling niet nageleefd: er is geen document waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deexamencommissies is vastgelegd en voor de duale variant van de opleiding bestaan geen tripartiete over-

eenkomsten. Cruciale bepalingen ten aanzien van registratie, beoordeling en hantering van voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen worden niet nageleefd. Ook is er sprake van rechtsongelijkheid in de begeleiding en beoordeling van langstudeerders ten opzichte van reguliere studenten.

Toelichting

Van het *algemene gedeelte van de onderwijs- en examenregeling* is de uitvoering van drie artikelen geverifieerd, namelijk of de taak- en bevoegdheidsverdeling van de centrale en deel-examencommissie in een apart besluit zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27, lid 1), of de examencommissie examinatoren van buiten aanwijst voor maximaal een jaar (onderwijs- en examenregeling 27, lid 2) en of alle besluiten van de examencommissie schriftelijk zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27.5). Bij verificatie bleek:

- dat er geen document is waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deel-examencommissies is vastgelegd (niet aan dit aspect voldaan);
- dat er geen examinatoren van buiten tentamens of examens afnemen (aspect niet van toepassing);
- Dat de examencommissie in haar verslagen de besluiten deels vastgelegd heeft (deels aan dit aspect voldaan).

Uit het *opleidings specifieke gedeelte* van de onderwijs- en examenregeling en uit ter beschikking gestelde handleidingen is de uitvoering van de volgende artikelen geverifieerd.

Registratie van toetsuitslagen. Het betreft twee artikelen, namelijk art 30.5 lid 5 (examinatoren zijn verantwoordelijk voor tijdig registreren van toetsuitslagen) en art 10 lid 1 (opleiding registreert resultaten in een studievolsysteem dat door de student kan worden geraadpleegd). De opleidingsadministratie voert de door de examinator aangeleverde cijfers in het studievolsysteem in. Niet van alle toetsuitslagen wordt ook een kopie bewaard in het studentdossier. Als archief dient louter het studievolsysteem. Docenten bewaren de uitslagen en gemaakte opgaven zelf. Studenten hebben toegang tot het systeem en kunnen hun cijfers inzien. De inspectie heeft geconstateerd dat de registratie van cijfers onvoldoende transparant is. Omdat er sprake is van vele verschillende studieprogramma's, met bijbehorende vakken en vakcodes, is het voor administratie en examinatoren lastig te cijfers juist te registreren. Dit heeft tot gevolg dat er veel gewerkt wordt met cijfercorrectieformulieren.

Bewaartermijnen. In de onderwijs- en examenregeling (art 33.4) is vastgelegd dat afstudeerverslagen minimaal zeven jaar worden bewaard en het overige werk ten minste drie maanden. Bij verificatie bleek dat de opleiding zich niet gehouden heeft aan de bewaartermijn voor afstudeerwerk; de inspectie heeft in de steekproef in 45 procent van de gevallen het afstudeerwerk aangetroffen.

Beoordeling. In onderwijs- en examenregeling art 31, lid 1 is vastgelegd dat de wijze van beoordeling zo is dat de student kan nagaan hoe de uitslag van de toets tot stand is gekomen. Uit de studentenevaluaties over de verschillende varianten en de verschillende periodes van het jaar 2009/2010 blijkt dat voltijdstudenten gemiddeld gematigd positief zijn over het vooraf op de hoogte zijn van beoordelingscriteria van een toets. Duale studenten zijn hierover iets negatiever. De inspectie heeft geconstateerd dat de beoordelingsformulieren van het afstuderen vaak in het geheel ontbreken (18 procent was aanwezig) en indien wel aanwezig, soms ten dele zijn ingevuld. De betreffende norm uit de onderwijs- en examenregeling wordt deels nageleefd.

Voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen. In de studiegids wordt bij de onderwijsonderdelen 'Stage' en 'Afstuderen' een aantal voorwaarden tot deelname vermeld. De inspectie heeft geverifieerd of deze voorwaarden in de praktijk gehanteerd zijn. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat de voorwaarden voor het afstuderen en de verdediging niet strikt gehanteerd zijn, en ook dat er in geen van de gevallen is voldaan aan de voorwaarden voor deelname aan de stage; in geen van de gevallen was een goedkeuring van de stagecoördinator aanwezig. De betreffende normen in de studiegids worden daarmee niet nageleefd.

Deeltijdopleiding. In de onderwijs- en examenregeling is nauwelijks iets vastgelegd over de deeltijdopleiding. Uit het gesprek met het opleidingsmanagement blijkt dat

de deeltijdvariant qua competenties en vakken in de praktijk overeen komt met de voltijd variant. Veel is nog in ontwikkeling. Sommige studenten staan als deeltijdstudent geregistreerd en krijgen een voltijd diploma en andersom. Daarmee is de beoordeling van deeltijdstudenten door de opleiding niet goed vastgelegd.

Duale opleiding. De beoordeling van duale studenten is nog in ontwikkeling. De opleiding heeft de inspectie geen tripartiete overeenkomsten overhandigd. De afstudeerhandleiding is nog in ontwikkeling. Volgens de onderwijs- en examenregeling is er geen enkel verplicht onderwijsdeel in de duale variant. Daarmee is de beoordeling van duaalstudenten door de opleiding niet goed vastgelegd.

Langstudeerders. Voor langstudeerders heeft CE Diemen eenmalig een alternatief afstudeertraject georganiseerd. In twee interne notities ('overzicht verkort traject 2008/2009' en 'Voorstel opdracht stuwmeer studenten CE', beiden ongedateerd) is beschreven welke vakken in aanmerking komen om door een vervangende opdracht, in de vorm van een strategisch marketingplan, te worden vervangen. In het oorspronkelijke stuk, alsmede in een presentatie was er sprake van dat ook het afstuderen zelf door de vervangende opdracht vervuld kon worden. De examencommissie heeft besloten dat het afstuderen wordt vervangen door een proeve van bekwaamheid, die tijdens een afsluitend assessment beoordeeld zou worden. De beoordeling vond plaats tegen de algemene vraag: is de student startbekwaam op HBO4 niveau en levert hij daarvoor voldoende bewijs? Volgens de opleiding zijn in totaal 14 studenten volgens het alternatieve afstudeertraject afgestudeerd. Blijkens de cijferadministratie zijn in veel gevallen meer vakken dan de genoemde op of rond de datum van het afstuderen behaald. Het is niet met zekerheid vast te stellen dat deze vakken allemaal middels de vervangende opdracht zijn behaald. Het tegendeel is echter ook niet gebleken en het is gezien de daarmee gemoeide studie-last onwaarschijnlijk dat een dergelijke grote hoeveelheid vakken in een korte periode via de gebruikelijke toetsvorm behaald zijn. Daarmee voldoet het traject voor langstudeerders niet aan de beschrijvingen en normen die genoemd worden in de interne notities.

Voldoen de dossiers van afgestudeerden aan de WHW en de onderwijs- en examenregeling?

De WHW definieert niet wat onder een dossier van een afgestudeerde moet worden verstaan. Evenmin specificiert de WHW welke documenten het dossier van een afgestudeerde moet bevatten. In het kader van dit onderzoek heeft de inspectie het dossier van een afgestudeerde als volgt gedefinieerd: 'het dossier dient aan te tonen dat het getuigschrift terecht is verstrekt'. Welke documenten het dossier dient te bevatten, leidt de inspectie af uit a) de artikelen uit de WHW die betrekking hebben op toetsing en examinering (7.10 t/m 7.13) en b) de bepalingen ten aanzien van toetsing en examinering in de onderwijs- en examenregeling van de desbetreffende opleiding. Onder dossier wordt ook begrepen alles wat digitaal geregistreerd is.

Conclusie

Van de in totaal 18 beoordeelde aspecten ten aanzien van de studentendossiers wordt grotendeels niet voldaan: aan twee van de achttien aspecten wordt voldaan, aan één aspect deels voldaan en aan vijftien aspecten wordt niet voldaan. De belangrijkste zijn dat afstudeerwerken een beoordelingsformulieren niet aanwezig zijn en dat het diplomasupplement niet aan de wettelijk gestelde eisen voldoet. De beoordeling van de afstudeer- en stageproducten verloopt niet volgens de regels die de opleiding daartoe heeft opgesteld.

Het valt op dat de interne regels met betrekking tot de archivering erg soepel zijn; bewaartermijnen voor cruciale documenten als beoordelingen ontbreken en bewaartermijnen voor bijvoorbeeld stagedocumenten zijn erg kort (drie maanden).

Toelichting

Onderstaand volgen de bevindingen uit een steekproef van 81 dossiers.

Vrijstellingen en onvoldoendes. Van geen van de studenten is een recente beslissing van de examencommissie over vrijstellingen teruggevonden. In 21 dossiers waren vakken met een onvoldoende afgesloten terwijl volgens de onderwijs- en examenregeling van het betreffende jaar het niet meer was toegestaan onvoldoendes te compenseren.

Tripartiete overeenkomst. In geen van de dossiers is een tripartiete overeenkomst aangetroffen. De opleiding stelt dat deze op een andere plaats bewaard worden. De overeenkomsten zijn tijdens het onderzoek niet aan de inspectie ter beschikking gesteld.

Afstudeerwerk en beoordeling. In 36 dossiers (45%) was het afstudeerrapport van de student aanwezig. In veertien van de 81 dossiers (18%) was een ingevuld beoordelingsformulier voor het afstudeerrapport aanwezig. De ingevulde beoordeling bleek gedeeltelijk aan de eisen te voldoen:

- De onderdelen van het beoordelingsformulier voor het afstudeerrapport waren niet volledig ingevuld.
- Het beoordelingsformulier voor het afstudeerrapport was in acht van de veertien gevallen getekend door een bevoegde en deskundige examinator.

Stage en beoordeling. In vijf van 73 dossiers (7%) zijn gegevens over de stage aangetroffen. In de overige gevallen zijn geen stagegegevens in de dossiers aangetroffen. Uit de aanwezige vijf dossiers bleek het volgende:

- In vijf van de 73 dossiers (7%) was een stageverslag aanwezig.
- In vier van de 73 dossiers (5%) was een ingevuld beoordelingsformulier aanwezig.
- Geen van de vier aangetroffen beoordelingsformulieren waren conform interne afspraken.
- In geen van de 73 gevallen was de stageovereenkomst aanwezig. De opleiding stelt dat deze op een andere plaats bewaard worden. De overeenkomsten zijn tijdens het onderzoek niet aan de inspectie ter beschikking gesteld.

Getuigschrift en cijferlijst. Van het getuigschrift heeft de inspectie bij dit onderdeel alleen onderzocht of het aanwezig was. De inhoudelijke eisen die de WHW aan het getuigschrift stelt worden bij het onderwerp *getuigschriften* beoordeeld. Bij 54 dossiers zijn de gegevens beoordeeld. Het bleek dat;

- in twee gevallen er geen kopie van het getuigschrift aanwezig was.
- in twee dossiers er geen kopie van de cijferlijst aanwezig was.
- in vijftig gevallen de vakken van de hoofdfase optelden tot 180 EC. In vier gevallen viel in het geheel niet vast te stellen hoe veel EC de student behaald had.

Diplomasupplement. In vier van de 54 dossiers was een diplomasupplement aanwezig. Het diplomasupplement bleek niet aan de eisen van de WHW te voldoen; Zo staan de naam van de opleiding en instelling niet vermeld en ontbreekt een beschrijving van de inhoud van de opleiding volledig.

De inspectie heeft 81 dossiers in Peoplesoft en Volgplus bestudeerd. De volgende resultaten zijn opgetekend: in dertig gevallen bleken er geen bijzonderheden te zijn. In 51 gevallen, waaronder alle stuwmeestudenten, bleken er bijzonderheden te bestaan rondom de datering van cijfers (veel cijfers op dezelfde datum, cijfers in onlogische volgorde). Zo werden in 27 gevallen nog toetsresultaten behaald op de datum van het afstuderen. In enkele gevallen werden tot aan 32 toetsresultaten nog op of rond de datum van het afstuderen geregistreerd. De verschillende gesprekspartners konden als enige verklaring voor deze bijzonderheden aandragen dat er wellicht iets fout was gegaan in de overgang van het ene cijferregistratiesysteem naar het andere. Volgens de administratie kon dit echter niet het geval zijn.

Voldoen de getuigschriften aan de WHW?

Conclusie

De getuigschriften voldoen aan zes van de zeven beoordeelde aspecten geheel, aan één deels. Daarmee voldoen de getuigschriften aan de WHW.

Toelichting

Alle beoordeelde getuigschriften hebben eenzelfde format, waarin de volgende gegevens standaard opgenomen zijn: datum getuigschrift, datum laatste accreditatie, verklaring College van Bestuur over graadverlening, naam opleiding conform CRO-HO.

- In alle gevallen was het getuigschrift ondertekend door de voorzitter van de examencommissie.
- In twee gevallen was het getuigschrift niet ondertekend door de geëxamineerde.
- In zeven gevallen was er geen bijlage bij het getuigschrift, waarin studieonderdelen/vakken genoemd worden.

- In alle gevallen was een kopie van de cijferlijst aanwezig.

KWANTITATIEF OVERZICHT

	Alternatief traject	Regulier		
		2009/10	2008/9	2007/8
Steekproef dossiers	16	31	18	16
VT	12	27	16	13
DT	3	3	1	1
DU	1	1	1	2
Steekproef Afstuderen	16	31	18	15
Eindwerk aanwezig: afstudeerrapport	2	17	12	5
Eindwerk aanwezig: reflectiever- slag	0	4	0	1
Eindbeoordeling afstuderen aan- wezig	0	10	0	4
Steekproef Stage	16	25	17	15
Stageplan aanwezig	0	0	1	1
Stageovereenkomst aanwezig	0	0	0	0
Stageverslag aanwezig	0	3	1	1
Eindbeoordeling aanwezig	0	2	1	1
Steekproef getuigschriften	16	25	7	6
Getuigschrift aanwezig	16	24	6	6
Cijferlijst aanwezig	16	24	6	6

Toelichting

1. De inspectie heeft een steekproef heeft genomen die een totaalbeeld geeft van de afgestudeerden over de periode 2007 t/m 2010.
2. Om te zorgen dat de beoordeling niet uitsluitend gebaseerd werd op de afstudeerfase van de opleiding, heeft de inspectie van de afgestudeerden in de steekproef ook de stagedossiers (indien beschikbaar) bestudeerd.
3. Nadere informatie over de uitkomsten van het dossieronderzoek is opgenomen in de toelichtingen bij het blok 'Voldoen de dossiers van afgestudeerden aan de WHW en de onderwijs- en examenregeling?'
4. Aangezien veel van de documenten die beschreven staan in de diverse handelingen van de opleiding niet in de dossiers van de steekproef aanwezig waren, is de opleiding gevraagd enkele aanvullende dossiers te leveren van nog studerende studenten in hun afstudeerfase. Van de zes nageleverde dossiers is met name gekeken welke documenten aangaande de stage en het afstuderen voor nog ingeschreven studenten bewaard worden. Deze documenten vormen geen onderdeel van de bovenstaande steekproef.

BIJLAGE 4 BEVINDINGEN MEM HAARLEM

Totaalbeeld	Zeer zwak
Aanleiding	Alternatief afstudeertraject; signalen
Algemene conclusie	De inspectie constateert diverse tekortkomingen die aanzienlijke vragen oproepen omtrent de borging van het eindniveau van afgestudeerden, zowel in het reguliere traject als in het alternatieve traject. De naleving van de Wet op het hoger onderwijs is onvoldoende. De NVAO constateert op basis van een steekproef dat vijf van de negentien regulier afgestudeerden en 43 van de 91 afgestudeerden in het alternatieve traject niet het HBO-bachelorniveau hebben bereikt. Al met al schiet de kwaliteit te kort.
OER	De OER geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De OER biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.
Examencommissie	De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.
Examinatoren	De examinatoren functioneren niet conform de WHW. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is onvoldoende gewaarborgd dat examinatoren de regelgeving op het gebied van toetsing en examinering naleven.
Getuigschriften	De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.
Interne afspraken	De praktijk van de examinering blijkt op een aanzienlijk aantal punten niet in overeenstemming met de OER en de interne regels. Cruciale bepalingen ten aanzien van registratie, beoordeling en hantering van voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen worden niet of gedeeltelijk nageleefd. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding niet op orde is.

Onderwijs- en examenregeling (art. 7.13 WHW)		Oordeel
1	Zijn de toepasselijke periode en opleiding(en), en de vaststelling duidelijk?	N
2	Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	N
3	Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	N
4	Is de studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	D
5	Volgorde/tijdvakken duidelijk van tentamens/examens?	D
6	Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven?	N
7	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	J
8	Is de toetsvorm van de tentamens en examens duidelijk?	D
9	Zijn de gronden voor het verlenen van vrijstellingen duidelijk?	N
10	Zijn studievoortgangsbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	J
Examencommissie (art. 7.12, 7.12a, 7.12b)		Oordeel
1	Is de examencommissie door instellingsbestuur ingesteld?	N
2	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	N
Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
3	Verzorgen de leden van de examencommissie onderwijs in de opleiding?	D
4	Zijn er regels voor het afnemen van tentamens en handelen bij fraude?	J
Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
5	Stelt de commissie vast of afgestudeerde de eindkwalificaties beheerst?	D
6	Waarborgt het instellingsbestuur onafhankelijk/deskundig functioneren?	D
7	Zijn er richtlijnen en aanwijzingen om tentamens te beoordelen?	D
8	Borgt de examencommissie de kwaliteit van tentamens en examens?	D
Examinatoren (art. 7.12c)		Oordeel
1	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	N
2	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijseenheid?	D
3	[Operationalisering] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	N
4	[Operationalisering] Naleving regels toetsontw./normering/registratie geborgd?	D
Getuigschrift en diplomasupplement (art. 7.11)		Oordeel
1	Wordt het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	J
2	Zijn opleidingsnaam, onderdelen examen en graad juist vermeld?	J
3	Voldoet het diplomasupplement aan de inhoudelijke voorschriften?	N

TOELICHTING

INLEIDING

De opleiding MEM Haarlem op de locatie Haarlem kent een voltijd en een duale opleidingsvariant. De duale variant is in afbouw.

CONCLUSIE

De opleiding voldoet op een aanzienlijk aantal punten niet aan de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Het dossieronderzoek van de inspectie bevestigt de conclusie van de commissie Leers dat het juridisch-administratief proces binnen de opleiding niet op orde was. Het onderzoek van de inspectie wijst uit dat dit niet uitsluitend voor de pilot gold, maar voor de gehele opleiding. De onderwijs- en examenregeling voldoet niet en moet verbeteren. Hoewel de samenstelling van de examencommissie inmiddels voldoet, werkt zij nog niet volgens de WvB. De examinatoren werken niet volledig conform de WHW. De beoordeling van het afstuderen en de stage is niet transparant en verloopt niet volgens de afspraken die de opleiding daarover heeft gemaakt. In het studievoortgangsregistratiesysteem zijn onregelmatigheden geconstateerd. De duale variant van de opleiding is niet duidelijk beschreven in de onderwijs- en examenregeling en een goede afbouwregeling van deze variant ontbreekt.

BEVINDINGEN

Voldoet de onderwijs- en examenregeling aan de WHW?

[Uitgangspunt is de onderwijs- en examenregeling 2009/2010, tenzij anders vermeld]

Conclusie

De onderwijs- en examenregeling geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De onderwijs- en examenregeling bevat kan-bepalingen op plaatsen waar een tekst nodig is die concreet aangeeft hoe het werkelijk geregeld is (in plaats van 'kan zijn'); immers, de student moet weten waar hij aan toe is. Daarmee biedt de onderwijs- en examenregeling onvoldoende informatie, houvast en rechtszekerheid aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding. De vaststelling van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.13 lid 1) vormt een probleem doordat een groot deel ervan is voorgeformatteerd, inclusief de vaststellingsdatum. Hierdoor kan het gebeuren dat concepten als officieel vastgestelde documenten worden gepresenteerd. De procedures voldoen op dit punt niet. Bij de evaluatie van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.14) wordt onvoldoende het tijdsbeslag voor studenten dat uit het programma voortvloeit meegewogen ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast. Daarnaast bevat de onderwijs- en examenregeling enkele bepalingen die strijdig zijn met de geest van de WHW. Dit betreft paragraaf 1.3.4. artikel 26 lid 3 (waarin bepaald wordt dat de directeur van de *School* voorzitter is van de examencommissie) en artikel 27 lid 2 (waarin bepaald is dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezenen als examinator).

Toelichting

Vaststelling en beoordeling. Twee artikelen van de WHW betreffen rechtstreeks de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur, namelijk 7.13. lid 1: het instellingsbestuur stelt voor elke opleiding of groep van opleidingen een onderwijs- en examenregeling vast en artikel 7.14: het instellingsbestuur draagt zorg voor een regelmatige beoordeling van de onderwijs- en examenregeling. Uit het onderzoek is gebleken dat:

- ten aanzien van de *vaststelling* van de onderwijs- en examenregeling aan twee van de drie aspecten niet wordt voldaan. De datum waarop de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld is niet eenduidig en de reikwijdte van de onderwijs- en examenregeling is niet helder. Duidelijk is wel dat de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld door het instellingsbestuur.
- ten aanzien van de *beoordeling* van de onderwijs- en examenregeling is gedeeltelijk aan dit aspect voldaan. Er is jaarlijks een actualiseringsronde, maar deze is vrij oppervlakkig en een terugkoppeling naar de opleidingscommissie ontbreekt. Ook vindt er geen regelmatige beoordeling meting en weging plaats van de stu-

dielast en het tijdsbeslag van studenten dat daaruit voortvloeit. Uit de verslagen van de examencommissie van MEM Haarlem blijkt dat de examencommissie diverse keren verbetervoorstellen heeft ingediend, maar dat het management daarop niet heeft gereageerd.

Hieronder volgt een overzicht van de beoordeling van elf aspecten, afgeleid uit artikel 7.13 lid 2 van de WHW. Dit lid beschrijft wat er ten minste vastgelegd moet zijn in de onderwijs- en examenregeling. Op een aanzienlijk aantal punten voldoet de onderwijs- en examenregeling niet aan deze bepalingen: van de elf getoetste subleden wordt aan zes niet voldaan, aan twee deels voldaan en aan drie aspecten wordt voldaan.

Inhoud en studielast. De jaarprogrammaoverzichten en programmabeschrijvingen in de onderwijs- en examenregeling zijn duidelijk. Er ontbreekt echter veel: er is geen lijst met minoren (dit betekent dat een kwart van de opleiding niet beschreven wordt), stage en afstuderen zijn niet beschreven, en er is geen tekst over de overige programmaonderdelen. Over de hier genoemde studieonderdelen bestaan weliswaar aparte documenten (afstudeerhandleiding, power point presentatie over de stage) maar systematische verwijzingen naar die documenten ontbreken. Ook is specifieke informatie over de wijze van beoordelen niet altijd in de onderwijs- en examenregeling opgenomen. Het aantal EC wordt consequent per jaar en per onderdeel vermeld, maar informatie over hoe dit aantal EC tot stand is gekomen ontbreekt. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2a en gedeeltelijk voldaan aan lid 2e.

Eindkwalificaties en afstudeerrichtingen. Adequate informatie over de eindkwalificaties ontbreekt. In de onderwijs- en examenregeling zijn eindkwalificaties beschreven in termen van algemene beroepsrollen, waarbij een nadere invulling in bijvoorbeeld niveau of fase-indeling niet is beschreven. Uit de gesprekken is gebleken dat de opleiding geen afstudeerrichtingen kent. Op verschillende plaatsen in de onderwijs- en examenregeling is desalniettemin sprake van afstudeerrichtingen. De onderwijs- en examenregeling geeft niet aan hoe de begrippen specialisatieminor en differentiatiminor zich verhouden tot elkaar en tot het begrip afstudeerrichting. Al met al wordt uit de onderwijs- en examenregeling niet duidelijk dat er geen afstudeerrichtingen zijn. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2c en lid 2b.

Inrichting en beoordeling praktische oefeningen. De informatie in de onderwijs- en examenregeling over de stage roept vragen op: 'werkvormen en onderwijsactiviteiten kunnen per locatie verschillen'. In de onderwijs- en examenregeling wordt verwezen naar handleidingen. De stagehandleiding bestaat slechts uit een presentatie die jaarlijks wordt geactualiseerd. Er wordt niet vermeld dat de stagepresentatie onderdeel is van de onderwijs- en examenregeling en informatie uit de stagehandleiding is niet opgenomen in de onderwijs- en examenregeling. De beoordeling van de stage is in de onderwijs- en examenregeling summier beschreven. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2d.

Opleidingsvarianten. In de onderwijs- en examenregeling staat 'De opleiding kan worden aangeboden in voltijdse, deeltijdse en/of duale vorm', terwijl MEM Haarlem geen deeltijdvariant kent. Een kan-bepaling voldoet op deze plaats sowieso niet. De informatie over duaal is ontoereikend. Onduidelijk is op welke locatie welke voorwaarden gelden. Blz. 26: 'de opleiding Media & Entertainment Management kent twee vormen: voltijd en duaal (duale vorm in afbouw: alleen het tweede, derde en vierde studiejaar wordt aangeboden in studiejaar 2009-2010.)' De duale variant blijkt dus in afbouw te zijn, maar een overzichtelijke heksluitregeling ontbreekt. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2i.

Tentamens/examens. Vrijwel alle formele zaken ten aanzien van tentamens en examens zijn vastgelegd, maar er is wel het nodige zoekwerk vereist. Artikel 26 bevat een onduidelijke tekst die ontoereikende informatie geeft. Per programmaonderdeel komt het onderwerp soms terug. De voorwaarden tot deelname, de tijdvakken waarbinnen, het aantal tentamens / examens per jaar en de geldigheidsduur van tentamens / examens zijn vastgelegd. Ook is beschreven hoe de diverse examens/tentamens afgenomen worden (schriftelijk, mondeling of anders). Daarmee is deels voldaan aan WHW 7.13 lid 2j en helemaal voldaan aan 2k en 2l.

Vrijstellingen. De onderwijs- en examenregeling bevat wel een standaardtekst over vrijstellingen, maar nergens wordt specifiek melding gemaakt van gebruikelijke c.q.

veel voorkomende vrijstellingen, bijvoorbeeld voor al dan niet verwante MBO-instream of propedeuse elders. Gelet op de identieke propedeuse met de opleiding Communicatie is het vreemd dat de overstapmogelijkheden niet worden vermeld. ScMM / het domein heeft een convenant afgesloten met het nabijgelegen Nova-College. Dit convenant is een (ongedateerde) intentieverklaring van de beide Colleges van Bestuur over verbetering van de doorstroom. Het bevat geen informatie over de inhoudelijke gronden op basis waarvan een instromende student van het Nova-College vrijstellingen zou kunnen krijgen bij de MEM-opleiding (of enige andere opleiding). In de onderwijs- en examenregeling staat een algemene bepaling over vrijstellingen op basis van een door de examencommissie erkend intake-assessment of EVC-procedure. Het is gebleken dat de opleiding geen EVC-regeling kent. Al met al is niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2r.

Studievoortgang en studiebegeleiding. Het beleid ten aanzien van het bindend studieadvies is duidelijk uitgewerkt, inclusief specifieke aanvullende eisen. Ook de studievoortgangsregistratie en de individuele studieloopbaanbegeleiding zijn beschreven. Daarmee is voldaan aan WHW 7.13 lid 2u.

Zijn samenstelling en werkwijze van de examencommissie conform WHW?

Voldoen de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie in de onderzochte studiejaren aan de wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB per 1 september 2010? Voldoen de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie op dit moment aan de wettelijke eisen zoals die gelden na invoering van de WvB per 1 september 2010?

Conclusies

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De examencommissie voldeed op veel punten niet aan de wettelijke eisen. Zo was de examencommissie niet door het instellingsbestuur ingesteld, was de directeur van de School tot 1 september 2010 voorzitter en werden de examinatoren niet benoemd door de examencommissie. Bij gebrek aan een duidelijke onderwijs- en examenregeling kon de examencommissie beslissingen over vrijstellingen niet baseren op in de onderwijs- en examenregeling genoemde gronden. De getuigschriften zijn allemaal ondertekend door de examencommissie, inclusief de getuigschriften van de pilotstudenten. Dit laatste is opvallend, aangezien de examencommissie naar eigen zeggen niet op de hoogte was van het bestaan van de pilot.

Aan de eis dat de examencommissie geacht wordt regels te stellen met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten is wel voldaan.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

Per november 2010 is een nieuwe examencommissie benoemd. De samenstelling voldoet sindsdien aan de nieuwe wettelijke eisen; de directeur is geen voorzitter of lid meer en de leden zijn docenten met diverse deskundigheden op het terrein van de opleiding. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moet grotendeels nog plaatsvinden. Samenstelling en werkwijze van de commissie voldoen op dit moment dus gedeeltelijk aan de eisen van de WvB.

Toelichting

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zes aspecten. Aan vier van de zes aspecten werd niet voldaan, aan één aspect werd deels voldaan en aan één aspect werd geheel voldaan.

Instelling en samenstelling. Tot september 2010 had Inholland een examencommissie per School. De opleiding MEM Haarlem viel onder de examencommissie van de School of Communication, Media and Music te Haarlem. Uit een memo d.d. 24 juni 2009 van de Dienst bestuurszaken aan de HMR blijkt dat zowel de Dienst bestuurszaken als de HMR zich al langere tijd zorgen maakten over het functioneren van examencommissies binnen de hogeschool. Men vroeg zich af hoe de organisatie en het functioneren van de examencommissies verbeterd konden worden, mede gezien de op handen zijnde wijziging van de WHW. Er zijn geen documenten over de perio-

de vóór 1 september 2010 waaruit blijkt dat de betreffende examencommissie was ingesteld door het College van Bestuur. Daarmee is niet voldaan aan WHW 7.12 lid 1.

Tot 1 september 2010 was de directeur van de *School* voorzitter van de examencommissie. De overige leden van de examencommissie waren wel onderwijsgeven-den. Het management heeft het onafhankelijk functioneren van de kamer Haarlem ernstig bemoeilijkt door de situatie te laten ontstaan waarin een rendementscoördinator tegelijkertijd lid was van de examencommissie. De rendementscoördinator had als opdracht langstudeerders alsnog af te laten studeren, terwijl de kamer Haarlem geacht werd de kwaliteit van toetsing en examinering te bewaken. Deze doelstellingen kunnen op gespannen voet met elkaar staan.

Het functioneren van een directeur als voorzitter van de examencommissie is in strijd met de geest van de WHW (7.12 lid 2) waar deze de examencommissie als onafhankelijk orgaan positioneert, benoemd uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van onderwijs in die opleiding.

Benoeming examinatoren. In de onderwijs- en examenregeling (art 27.2) is opgenomen dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examiner. De examencommissie wijst de examinatoren niet aan en voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 3.

Goede gang van zaken tijdens tentamens. Naast de algemene richtlijnen in de onderwijs- en examenregeling met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten, heeft de opleiding richtlijnen voor de regels bij de tentamenzittingen, een hand-leiding voor surveillanten en presentaties voor training van surveillanten. Uit jaar- en perioderapportages van de kamer Haarlem blijkt dat de examencommissie regelmatig aandacht vraagt voor de gang van zaken tijdens tentamens. De kamer heeft het nodige aan te merken op de gang van zaken en maakt het management opmerkzaam op het stijgende aantal fraudegevallen. De examencommissie voldoet aan WHW 7.12 lid 4.

Uitreken getuigschriften. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat alle getuigschriften zijn ondertekend door de examencommissie. Dat geldt ook voor de 68 getuigschriften die werden uitgereikt aan studenten die onder de pilotregeling zijn afgestudeerd, terwijl de commissie naar eigen zeggen niet op de hoogte was van de alternatieve afstudeerregeling. Hieruit blijkt dat de examencommissie onvoldoende greep had op het afstudeerproces. Er is daarom slechts gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.11 lid 2 (1e zin).

Beslissingen vrijstellingen. Zoals geconstateerd bij de analyse van de onderwijs- en examenregeling biedt deze de examencommissie nauwelijks houvast bij het beoordelen van aanvragen voor vrijstellingen of bepaalde afwijkende programma's. De examencommissie volgt over het algemeen het advies van de vakdocent of de moduleleider. De besluiten van de examencommissie over (aanvragen van) individuele studenten voor vrijstellingen zijn goed gedocumenteerd, zowel in de vorm van afschriften van alle beslissingen en de correspondentie daarover als in de jaar- en perioderapportages. Of ze zijn vastgesteld door de volledige commissie is niet op te maken uit de verslagen. Wel is ten aanzien van de rapportage over periode 4 (10 april – 16 juli 2010) van het studiejaar 2009 / 2010 duidelijk dat het geen vastgesteld verslag betreft. De voorzitter van de kamer Haarlem heeft het aangeleverd op 3 december 2010, met grote vertraging als gevolg van de commotie rond de pilot. Uit een memorandum van de domeindirecteur en bijgevoegde reacties van de schooldirecteur en de rendementscoördinator blijkt dat het verslag niet door alle betrokken onderschreven wordt. Op 13 januari 2011 ontving de inspectie van de plv. voorzitter van de kamer Haarlem de jaarrapportage over 2010/2011. Uit dit verslag blijkt niet of het door de gehele commissie onderschreven wordt. De examencommissie voldoet hiermee niet aan WHW 7.13 lid 2r.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

De wettelijke eisen zoals die gelden vanaf de invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zes aspecten. Aan vrijwel alle aspecten (vijf) wordt gedeeltelijk voldaan, aan één aspect wordt voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Vaststellen of student voldoet aan eindkwalificaties. De grip van de examencommissie op het afstudeerproces is onvoldoende geweest. Dit blijkt onder meer uit het ge-

geven dat de kamer Haarlem tot begin 2010 (toen de problemen rond de pilot duidelijk werden) nooit vragen heeft gesteld over de problemen rond het afstudeerproces. Dat dit proces stagneerde, was sinds 2007 algemeen bekend. Er waren geen duidelijke criteria voor het beoordelen van afstudeerstartdocumenten en van afstudeerwerk. Over het stagneren van het afstudeerproces heeft de kamer Haarlem - voor zover de inspectie kan beoordelen op grond van documenten en zoals blijkt uit een gesprek met de plaatsvervangend voorzitter - nooit vragen gesteld, totdat de problemen rond de pilot duidelijk werden. De werkwijze van de examencommissie voldeed op dit punt ten hoogste gedeeltelijk deel aan WHW 7.12 lid 2.

Borging kwaliteit tentamens en examens. Aan artikel 7.12b, lid 1a (borging van de kwaliteit van tentamens en examens) voldoet de examencommissie gedeeltelijk. De jaar- en perioderapportages van de kamer Haarlem tonen aan dat de kamer regelmatig aandacht vroeg voor diverse aspecten van kwaliteitsbewaking van toetsing en beoordeling. Onderwerpen die de kamer aan de orde stelt zijn: aanvang van de stage zonder goedgekeurd stagestartdocument, de kwaliteit van toetsen, toenemend aantal fraudegevallen, te laat komen bij toetsen. Ook heeft de plv. voorzitter naar eigen zeggen getuigschriften die ter ondertekening gereed lagen, moeten onderscheppen omdat er op vermeld stond dat een zekere hoeveelheid EC door middel van EVC verkregen was, terwijl de opleiding niet over een EVC traject beschikte. In 2007 heeft de programmadirecteur bij MEM Haarlem het initiatief genomen een toetscommissie in te stellen. De plv. voorzitter van de kamer Haarlem van de examencommissie werd voorzitter van de toetscommissie. De toetscommissie heeft een aanzienlijk aantal toetsen beoordeeld. In de rapportages van de kamer Haarlem laat deze weten van mening te zijn dat er met de uitkomsten van de beoordelingen door de toetscommissie onvoldoende is gedaan.

Richtlijnen ter beoordeling en vaststelling van tentamenuitslagen. Op opleidingsniveau is er de afgelopen jaren onvoldoende aandacht geweest voor de kwaliteit van toetsing en beoordeling in het algemeen en daarmee ook voor richtlijnen / aanwijzingen om te uitslagen van tentamens en andere vormen van toetsing te beoordelen. De examencommissie heeft regelmatig kenbaar gemaakt dat er binnen de opleiding onvoldoende aandacht was voor de kwaliteit van toetsing en beoordeling. In gesprekken van de inspectie met docenten is eveneens gebleken dat dit een probleem was. De gang van zaken binnen het leerbedrijf *Rookie* is een duidelijk voorbeeld hiervan. Meeliftgedrag en onvoldoende inzet van studenten vormen hier een probleem. Docenten hebben het management hierop gewezen, maar dit heeft niet tot verbetering geleid. Daarmee voldoet de examencommissie gedeeltelijk aan de WHW artikel 7.12b, lid 1b.

Samenstelling examencommissie en borging onafhankelijk en deskundig functioneren. In de huidige situatie benoemt de domeindirecteur drie medewerkers die belast zijn met het geven van onderwijs tot leden van de kamer Haarlem. Het gegeven dat niet langer een leidinggevende voorzitter is van de commissie of in de commissie zitting heeft, scheidt een belangrijke voorwaarde voor onafhankelijk en deskundig functioneren. Ook is in het kader van het verbeterplan voorzien dat (leden van) examencommissies meer scholing zullen krijgen; hiermee is inmiddels een begin gemaakt. Belangrijke voorwaarden voor onafhankelijk functioneren van de commissie zijn aanwezig. De drie leden van de kamer Haarlem van de examencommissie die tot mei 2010 in functie was, waren allen docenten die al jaren aan de opleiding verbonden waren. De inhoudelijke deskundigheid van twee van de drie lag op het juridische vlak. Hoewel juridische expertise binnen een examencommissie zeker relevant is, is de inspectie van mening dat er binnen de kamer Haarlem gedurende verscheidene jaren sprake is geweest van een eenzijdige samenstelling en onvoldoende vertegenwoordiging van vakgebieden die voor de opleiding relevant zijn. Al met al is gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.12a, lid 1 (uitgewerkt in twee aspecten, waarbij aan één aspect voldaan wordt en aan één aspect gedeeltelijk voldaan wordt) en gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.12a, lid 2.

Functioneren de examinatoren conform de WHW?

Conclusie

De examinatoren functioneren niet conform de WHW. Een belangrijk hiaat werd genoemd bij het onderdeel over de examencommissie, namelijk dat de examinatoren niet worden aangewezen door de examencommissie. Ook zijn er onvoldoende waarborgen in de interne kwaliteitszorg dat alleen deskundige examinatoren studenten beoordelen en is slechts gedeeltelijk gewaarborgd dat examinatoren de regelgeving

op het gebied van toetsing en examinering naleven.

Toelichting

De wettelijke eisen zijn getoetst aan de hand van vijf aspecten. Drie aspecten zijn rechtstreeks eisen die de WHW stelt. Omdat niet voldaan wordt aan één van deze aspecten (WHW 7.12 lid 3), namelijk dat de examinatoren worden aangewezen door de examencommissie, heeft de inspectie twee aspecten toegevoegd. Deze aspecten betreffen waarborgen ten aanzien van de kwaliteit van examinering. In totaal is aan twee aspecten niet voldaan en aan de andere drie aspecten is gedeeltelijk voldaan. Hieronder volgt het overzicht.

Aanwijzing en functie examinatoren. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Alle examinatoren zijn leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende onderwijseenheid zijn belast. Uit de dossierstudie is echter gebleken dat het kan gebeuren dat examens worden afgenomen door docenten die niet deskundig zijn op het betreffende vakgebied. Aan WHW 7.12 lid 3 wordt dus niet voldaan aan het punt van de aanwijzing door de examencommissie en er wordt gedeeltelijk voldaan aan het punt dat de examinatoren belast zijn met en deskundig zijn in het verzorgen van onderwijs in de desbetreffende onderwijseenheid.

Uitreiking bewijsstuk. Studenten ontvangen van de examinerer niet altijd een bewijsstuk van toetsresultaten. Examinatoren overhandigen de toetsresultaten aan de moduleleider, die de cijfers aanlevert bij het Informatiepunt. Het Informatiepunt moet de resultaten binnen vijftien dagen registreren in het studievoortgangstelsel. De student kan als bewijsstuk een uitdraai uit het studievoortgangstelsel gebruiken. Daarmee wordt gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.11 lid 1.

Kwaliteitsborging deskundige beoordeling. Doordat alle docenten volgens de onderwijs- en examenregeling in principe bevoegd zijn voor elk vak binnen de opleiding examens af te nemen, bestaat het risico dat docenten examens afnemen in vakgebieden die niet tot hun deskundigheid behoren. De interne kwaliteitszorg bevat geen mechanismen die kunnen voorkomen dat dit gebeurt. De opleiding voldoet daarmee niet aan de norm ten aanzien van de kwaliteit van de beoordeling.

Kwaliteitsborging naleving regelgeving toetsing en examinering.

Toetsontwikkeling en beoordeling. De opleiding heeft in 2007 een toetscommissie ingesteld. De plv. voorzitter van de kamer Haarlem van de examencommissie was voorzitter van de toetscommissie. De toetscommissie heeft een aanzienlijk aantal toetsen beoordeeld en verbetervoorstellen gedaan. Uit verslaglegging door de voorzitter van de commissie blijkt dat met de resultaten van de beoordeling van de toetsen door de toetscommissie veel te weinig gebeurde. De examinatoren met wie de inspectie heeft gesproken tonen als modulecoördinatoren zeker voldoende bewustzijn van de noodzaak om voor hun eigen vakgebied kwalitatief goede toetsen te ontwikkelen en te werken aan interbeoordelaarsbetrouwbaarheid binnen hun vakgebied. Het zijn professionele medewerkers, maar de opleidingsbrede kaders waarbinnen zij moeten werken, laten te wensen over. Een gedegen opleidingsbreed toetsingsbeleid ontbreekt en de toetscommissie heeft tot dusver nauwelijks invloed kunnen uitoefenen.

Registratie. Ten aanzien van het vaststellen en registreren van uitslagen constateert de inspectie dat de informele cultuur (bv paraferen in plaats van werkelijk ondertekenen, vaak zonder dat naam en functie vermeld zijn) in combinatie met het risico dat examinatoren examens afnemen in vakgebieden waarop zij niet deskundig zijn onwenselijke situaties oplevert (zie verder blok 5 – dossier afgestudeerden).

De opleiding voldoet gedeeltelijk aan de norm dat examinatoren de regels naleven.

Is de praktijk van de examinering in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling?

Conclusie

De inspectie heeft van enkele cruciale bepalingen uit de onderwijs- en examenregeling ten aanzien van niveaubewaking en interne kwaliteitszorg rond examinering geverifieerd of de opleiding zich er in de praktijk aan houdt. De praktijk van de examinering blijkt op een aanzienlijk aantal punten niet in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. Op vijf onderdelen wordt de on-

derwijs- en examenregeling niet nageleefd en op vier onderdelen gedeeltelijk. Cruciale bepalingen ten aanzien van registratie, beoordeling en hantering van voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen worden niet of gedeeltelijk nageleefd.

Toelichting

Van het *algemene gedeelte van de onderwijs- en examenregeling* is de uitvoering van drie artikelen geverifieerd, namelijk of de taak- en bevoegdheidsverdeling van de centrale en deexamencommissie in een apart besluit zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27, lid 1), of de examencommissie examinatoren van buiten aanwijst voor maximaal een jaar (onderwijs- en examenregeling 27, lid 2) en of alle besluiten van de examencommissie schriftelijk zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27.5). Bij verificatie bleek:

- dat er geen document is waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deexamencommissies is vastgelegd (niet aan dit aspect voldaan);
- dat examinatoren van buiten niet door de examencommissie aangewezen werden en dat de examencommissie geen zicht had op wie er van buiten werden aangetrokken en op welke vakgebieden zij al dan niet als examinator optraden (niet aan dit aspect voldaan);
- dat de examencommissie in haar verslagen de besluiten zorgvuldig heeft vastgelegd (aan dit aspect voldaan).

Uit het *opleidings specifieke gedeelte van de onderwijs- en examenregeling* is de uitvoering van de volgende acht artikelen geverifieerd. Het bleek dat drie van deze bepalingen in de onderwijs- en examenregeling niet worden nageleefd en vier gedeeltelijk worden nageleefd. Eén bepaling wordt wel nageleefd.

Registratie van toetsuitslagen. Het betreft artikel 30.5, lid 5: de examinator registreert de uitslag en schriftelijk met datum en handtekening en alle uitslagen worden door het secretariaat van de examencommissie geregistreerd (uitgewerkt in twee aspecten). Daarnaast gaat het om artikel 10, lid 1: de opleiding registreert resultaten in een studievolsysteem dat door de student kan worden geraadpleegd. Tijdens het locatiebezoek heeft de inspectie een demonstratie gekregen van de werking van het studievolsysteem Peoplesoft. Daaruit kwam naar voren dat de voorwaarden om de studievoortgang naar behoren te bewaken op orde zijn. De examencommissie krijgt secretariële ondersteuning van het Informatiepunt. Dit registreert en archiveert alle uitslagen. Uit de dossierstudie is echter gebleken dat er in het verleden op het gebied van de cijferregistratie zaken zijn misgegaan. Analyse van de data van toetsresultaten over de afgelopen jaren laat zien dat het regelmatig voorkomt dat studieonderdelen die verplicht behaald behoren te zijn voordat aan stage of afstuderen wordt begonnen niet tijdig in het systeem geregistreerd zijn. Uit een steekproef van acht van deze voorbeelden die de inspectie bij de dossierstudie tegenkwam, is gebleken dat dit diverse oorzaken kan hebben. Hoewel het Informatiepunt toetsresultaten binnen vijftien dagen geregistreerd behoort te hebben, kan er vertraging zijn opgetreden. Ook komt het voor dat moduleleiders toetsresultaten niet (tijdig) in leveren. Verder kent het registratiesysteem beperkingen die ertoe leiden dat de geregistreerde datum soms niet overeenkomt met de datum waarop de toets werkelijk is behaald (als eenmaal voor één student een toetsresultaat voor een bepaalde onderwijseenheid is geregistreerd, kan het systeem geen andere datum voor die onderwijseenheid meer registreren). Analyse van de gegevens over langstudeerders in het studievoortgangregistratiesysteem is lastig omdat er nu nog twee systemen naast elkaar bestaan: SIS (het oude systeem, dat in afbouw is) en Peoplesoft.

Ten aanzien van de ondertekening door de examinator bij de registratie is uit de gesprekken gebleken dat niet de examinator zelf, maar de moduleleider de uitslagen schriftelijk registreert met datum en handtekening, en deze aanlevert bij het Informatiepunt.

Al met al wordt op het punt van registratie deels voldaan aan de drie aspecten afgeleid uit de eigen onderwijs- en examenregeling.

Bewaartermijnen. In de onderwijs- en examenregeling (art 33 lid 4) is vastgelegd dat afstudeerverslagen minimaal zeven jaar worden bewaard en het overige werk ten minste drie maanden. Bij verificatie bleek dat de opleiding zich gehouden heeft aan de bewaartermijn voor afstudeerwerk, de inspectie heeft in de steekproef in 93 procent van de gevallen het afstudeerwerk aangetroffen. Bij de afgestudeerden van het reguliere traject was in 58 van de 62 gevallen (94%) het afstudeerwerk aanwezig, bij de pilot-afgestudeerden in 29 van de 32 gevallen (91%) en bij de duale stu-

denten in vijf gevallen (100%).

Wijze van beoordeling. In de onderwijs- en examenregeling art 31, lid 1 is vastgelegd dat de wijze van beoordeling zo is dat de student kan nagaan hoe de uitslag van de toets tot stand is gekomen. Gezien de tekortkomingen van de onderwijs- en examenregeling, het gedurende lange tijd ontbreken van duidelijke beoordelingscriteria voor het afstuderen, en de gang van zaken rond de toetscommissie moet het regelmatig zijn voorgekomen dat studenten niet konden nagaan hoe de uitslag van hun toets tot stand was gekomen. Het is de inspectie opgevallen dat het beoordelingsformulier voor het afstuderen (het proces verbaal) vaak incompleet is. Bijlagen ontbreken en er valt niet uit op te maken welke resultaten zijn behaald voor elk van de drie onderdelen van het afstuderen. De betreffende norm uit de onderwijs- en examenregeling wordt dus slechts gedeeltelijk nageleefd.

Voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen. In de studiegids worden bij de onderwijsonderdelen 'Stage' en 'Afstuderen' voorwaarden tot deelname vermeld. De inspectie heeft geverifieerd of deze voorwaarden in de praktijk gehanteerd zijn. Uit analyse van het studieregistratiesysteem, uit gesprekken en uit de dossierstudie is gebleken dat het regelmatig voorkomt dat op of kort voor de dag dat studenten hun afstudeerwerk verdedigen nog toetsresultaten worden geregistreerd. Of de betreffende student inderdaad pas op de registratiedatum het toetsresultaat heeft behaald of dat er sprake is van vertraagde registratie (zie ook aspect 4) zou per geval uitgezocht moeten worden. Bij een steekproef van acht bijzondere gevallen uit het dossieronderzoek is de inspectie gebleken dat er vaak wel een verklaring was voor een opvallende datum. Met name rond de stage bleek dat echter niet altijd het geval. De inspectie heeft bovendien uit twee bronnen informatie gekregen dat er afgestudeerden van MEM-Haarlem gesignaleerd waren die van hun stagebegeleiders geen voldoende voor hun stage zouden hebben gekregen. Daarom heeft de inspectie de opleiding gevraagd een overzicht aan te leveren van alle afgestudeerden (2007/8, 2009/10 en 2010/11) bij wie de beoordeling van de stage korter dan vijf maanden voor het afstuderen werd geregistreerd. Het bleek om 133 studenten te gaan. Van al deze studenten heeft de inspectie het cijferbriefje opgevraagd. Daarvan heeft de inspectie er 44 doorgenomen. In zes gevallen toonde het cijferbriefje niet aan dat de betreffende stagedocent de stage met een voldoende had beoordeeld. Wel was het geparafeerd door de stagecoördinator, in één geval met de vermelding 'in opdracht van [naam stagedocent]', in een ander geval met de vermelding 'stagedocent was [naam stagedocent]'. Verder kwam de inspectie één geval tegen van een afgestudeerde die in feite volgens een laatste vak-regeling was afgestudeerd, maar daarvoor geen toestemming had gevraagd bij de examencommissie. Het betrof een pilotstudent. De betreffende norm in de onderwijs- en examenregeling wordt daarmee niet nageleefd.

Besluiten examencommissie inzake toegangseisen. Uit analyse van het studieregistratiesysteem, uit gesprekken en uit de dossierstudie is gebleken dat het regelmatig voorkomt dat studenten aan het afstudeertraject beginnen voordat zij volgens het registratiesysteem aan alle drempelseisen hebben voldaan. De inspectie was verbaasd te zien dat studenten zelf op hun afstudeerstartdocument aangeven of zij aan de drempelseisen hebben voldaan en dat hierop geen check bleek te worden uitgevoerd. Er zijn geen besluiten van de examencommissie over uitzonderingen op de toegangseisen. De betreffende norm in de onderwijs- en examenregeling wordt niet nageleefd.

Beoordeling stage. In de power point presentatie over de stage staan de beoordelingscriteria voor de stage. De genoemde beoordelingscriteria zijn echter onvoldoende gespecificeerd. Dat hangt samen met het ontbreken van een goede uitwerking van de competenties. Aan de norm ten aanzien van een duidelijke stagebeoordeling wordt slechts deels voldaan.

Voldoen de dossiers van afgestudeerden aan de WHW en de onderwijs- en examenregeling?

De WHW definieert niet wat onder een dossier van een afgestudeerde moet worden verstaan. Evenmin specificeert de WHW welke documenten het dossier van een afgestudeerde moet bevatten. In het kader van dit onderzoek heeft de inspectie het dossier van een afgestudeerde als volgt gedefinieerd: 'het dossier dient aan te tonen dat het getuigschrift terecht is verstrekt'. Welke documenten het dossier dient te

bevatten, leidt de inspectie af uit a) de artikelen uit de WHW die betrekking hebben op toetsing en examinering (7.10 t/m 7.13) en b) de bepalingen ten aanzien van toetsing en examinering in de onderwijs- en examenregeling van de desbetreffende opleiding. Onder dossier wordt ook begrepen alles wat digitaal geregistreerd is.

Conclusie

Van de in totaal 27 beoordeelde aspecten ten aanzien van de studentendossiers wordt grotendeels niet of gedeeltelijk voldaan: aan acht van de 27 aspecten wordt niet voldaan en aan veertien van de 27 aspecten wordt gedeeltelijk voldaan. De belangrijkste aspecten waar niet aan voldaan wordt betreffen het diplomasupplement dat niet voldoet aan de wettelijke eisen en de dossiers van de afgestudeerden van de duale opleiding die aan geen van de WHW-vereisten voor een duale opleiding voldoen. In algemene zin geldt dat de studentendossiers onvolledig zijn en dat interne regels niet altijd worden nageleefd.

Het valt op dat de interne regels met betrekking tot de archivering erg soepel zijn. Bewaartermijnen voor cruciale documenten als beoordelingen ontbreken en de bewaartermijn voor bijvoorbeeld stagedocumenten is erg kort (drie maanden).

Toelichting

Onderstaand volgen de bevindingen uit een steekproef van 99 dossiers. Het betreft 62 dossiers van regulier afgestudeerden en 32 pilot-afgestudeerden.

Vrijstellingen. Bij zes van de 99 afgestudeerde studenten was sprake van vrijstellingen in de eindfase van de studie. Van vier van de zes gevallen is geen besluit van de examencommissie teruggevonden. In één geval betrof het een pilotstudent.

Afstudeerwerk en aantal pagina's. In 92 van de 99 dossiers was het eindwerk aanwezig (93%). Bij de afgestudeerden van het reguliere traject was in 58 van de 62 gevallen (94%) het afstudeerwerk aanwezig, bij de pilot-afgestudeerden in 29 van de 32 gevallen (91%) en bij de duale studenten in vijf gevallen (100%). Volgens de afstudeerhandleiding is 25 pagina's de norm voor het aantal pagina's van het afstudeerwerk. Van de aanwezige afstudeerwerken telden er 35 (38%) minder dan 25 pagina's. Bij de pilot waren dit er acht (27%). Een aantal afstudeerwerken telde minder dan vijftien pagina's. Dit gold voor acht dossiers, waarvan twee dossiers van pilotstudenten.

In het afstudeerproces van MEM Haarlem is het *afstudeerstartdocument* een cruciaal document. Gebleken is dat in 58 van de 99 beoordeelde dossiers (59%) het afstudeerstartdocument aanwezig was. Voor de pilotstudenten lag dit aantal op elf (34%). De aanwezige afstudeerstartdocumenten roepen veel vragen op over de administratieve afhandeling. Volgens de oplegger behoren ze ondertekend te zijn door de afstudeerbegeleider en de afstudeercoördinator. Van de 58 afstudeerstartdocumenten waren drie exemplaren ondertekend door beiden. 31 exemplaren waren alleen ondertekend door de begeleider. Overigens houdt 'ondertekenen' vrijwel altijd in dat er een paraaf wordt gezet, meestal zonder dat de naam en functie van de ondertekenaar erbij vermeld staan. Ook is vaak onduidelijk of er toestemming is verleend om te starten of niet.

Proces Verbaal en beoordelingsformulier. Het proces-verbaal (PV) is een A4 oplegger op de beoordeling van het afstudeerwerk. Het formulier moet ondertekend worden door de begeleider vanuit de opleiding, de medebeoordelaar en de praktijkbegeleider. Het PV was in 98 van de 99 dossiers aanwezig. Alle 32 dossiers van de pilot bevatten een ingevuld PV. Het PV bleek slechts gedeeltelijk aan de eisen te voldoen:

- Alle 98 aangetroffen PV's waren geparafeerd door de begeleider.
- 66 van de 98 aangetroffen PV's (67%) waren geparafeerd door een begeleider met expertise op het betreffende vakgebied. Bij 27 (28%) van de 98 was het twijfelachtig of de begeleider over de juiste expertise beschikte. Bij de afgestudeerden van de pilot was dat voor 19 dossiers (59%) het geval. In de vijf resterende dossiers was de expertise op het betreffende vakgebied aangevuld door de tweede beoordelaar.
- 97 van de 98 PV's (99%) waren geparafeerd door een medebeoordelaar. Bij de duale dossiers en bij de pilot lag dit percentage op 100%.
- 50 van de 98 PV's (51%) waren geparafeerd door de praktijkbegeleider. Van de duale dossiers was tachtig procent ondertekend door de praktijkbegeleider. Bij de pilot lag dit percentage op 12%.

Het beoordelingsformulier is de onderliggende informatie die bij het PV hoort. Vol-

gens de hogeschoolbrede bewaartermijnen hoeft het beoordelingsformulier niet langer dan driemaanden bewaard te blijven. 46 dossiers (46%) bevatten een beoordelingsformulier; de duale dossiers bevatten alle vijf een beoordelingsformulier. Bij de pilot gold dit voor zeven van de 32 dossiers (22%).

Naast het afstudeerrapport is de student verplicht een *verantwoordingsverslag* op te stellen. Volgens de hogeschoolbrede bewaartermijnen hoefde het verantwoordingsverslag niet langer dan drie maanden bewaard te blijven. In 38 (38%) van de bestudeerde dossiers werd een verantwoordingsverslag aangetroffen. Voor de pilot lag dit percentage op 37%; bij de duale dossiers op 0%. In 56 (57%) dossiers vond de inspectie geen verantwoordingsverslag. In enkele gevallen was niet duidelijk of er sprake was van een verantwoordingsverslag; dit verslag mocht ook onderdeel zijn van het eindwerk en de grens tussen beide documenten was soms niet duidelijk.

Stage en beoordeling. In totaal zijn zeventien stagedossiers aangetroffen. Uit de aanwezige dossiers bleek het volgende:

- In veertien dossiers (82%) was een stageverslag aanwezig. Voor de reguliere studenten (twaalf dossiers bestudeerd) lag dit percentage op 75%; voor de pilotstudenten (vijf dossiers) op 100%.
- In vijftien (88%) dossiers is een stagebeoordeling aangetroffen. Voor de reguliere studenten lag dit percentage op 83%; voor de pilotstudenten op 100%.
- In veertien (82%) dossiers was de beoordeling ondertekend door de begeleider vanuit de opleiding. Voor de reguliere studenten lag dit percentage op 83%; voor de pilotstudenten op 80%.
- In vijf (29%) dossiers was de beoordeling ondertekend door de praktijkbegeleider. Voor de reguliere studenten lag dit percentage op 33%; voor de pilotstudenten op 20%.

Getuigschrift en cijferlijst. Van het getuigschrift heeft de inspectie bij dit onderdeel alleen onderzocht of het aanwezig was. De inhoudelijke eisen die de WHW aan het getuigschrift stelt worden bij het volgende blok beoordeeld. Bij 39 dossiers zijn de gegevens beoordeeld. Het bleek dat in alle 39 dossiers een kopie van het getuigschrift en van de cijferlijst aanwezig waren. Op alle getuigschriften stonden de vakken conform de onderwijs- en examenregeling vermeld. De studielast van de vakken telde steeds op tot 240 EC.

Diplomasupplement. In geen van de 39 dossiers was een diplomasupplement aanwezig. Het bleek dat afgestudeerden van de MEM wel een diplomasupplement ontvingen. Het diplomasupplement bleek echter niet aan de eisen van de WHW te voldoen; zo staan de naam van de opleiding en instelling niet vermeld en ontbreekt een beschrijving van de inhoud volledig.

Duaal. In totaal zijn vijf dossiers van duaal afgestudeerden bestudeerd. Op grond van WHW artikel 7.7 zijn zes aspecten beoordeeld. Aan geen van deze zes aspecten wordt voldaan. Zo is in geen enkel dossier:

- een door drie partijen getekende tripartiete overeenkomst instelling-student-bedrijf aanwezig;
- de informatie over de tijdsduur periode(n) van de beroepsuitoefening helder;
- duidelijk hoe de begeleiding van de student geregeld is;
- duidelijk welke kwaliteiten student tijdens beroepsuitoefening realiseert;
- duidelijk hoe en door wie dit wordt beoordeeld;
- duidelijk hoe en wanneer de overeenkomst kan worden ontbonden.

Voldoen de getuigschriften aan de WHW?

Conclusie

De getuigschriften voldoen aan de WHW.

Toelichting

Na de beoordeling van de eerste 39 dossiers (zowel van reguliere als van pilotstudenten) was duidelijk dat alle getuigschriften aan de aspecten voldeden. Daarom is besloten dit onderdeel voor het resterende deel van de steekproef niet meer apart te beoordelen. De bevindingen zijn als volgt.

- Alle getuigschriften zijn uitgereikt door de examencommissie.
- Op alle getuigschriften is de opleidingsnaam conform CROHO vermeld.
- Op alle getuigschriften is vermeld welke onderdelen het examen bevatte.
- Op alle getuigschriften is de graad juist vermeld.

- Op alle getuigschriften is vermeld wanneer de opleiding voor het laatst is geaccrediteerd.
- Alle getuigschriften, inclusief de getuigschriften van de afgestudeerden uit de pilot zijn ondertekend door (een lid van) de examencommissie.
- Op alle getuigschriften is vermeld dat de graad is verleend door het instellingsbestuur.

KWANTITATIEVE GEGEVENS

BASISGEGEVENS OPLEIDING				
Opleiding	Media & Entertainment Management			
Locatie	Haarlem			
Variant(en)	Voltijd en duaal; duale variant in afbouw			
BASISGEGEVENS AFGESTUDEERDEN	Totaal	2009/10	2008/9	2007/8
1. Aantal afgestudeerden totaal	714	228	260	226
Voltijd	700	218	258	224
Duaal	14	10	2	2
Regulier	646	228	239	179
Pilot	68	0	21	47
2. Steekproef dossiers	99	53	35	11
Regulier	62	41	14	7
Pilot	32	7	21	4
Duaal	5	5	0	0
3. Steekproef afstudeerwerk				
a. Afstudeerwerk				
Aanwezig, alle dossiers	92	46	31	10
Aanwezig, regulier	58			
Aanwezig, pilot	29			
Aanwezig, duaal	5			
b. Beoordelingsformulier				
Aanwezig, alle dossiers	98	48	35	10
Aanwezig, regulier	61			
Aanwezig, pilot	32			
Aanwezig, duaal	5			
4. Steekproef stage	17	10	7	0
Regulier	12			
Pilot	5			
a. stageverslag				
Aanwezig, alle dossiers	14	8	6	0
Aanwezig, regulier	9			
Aanwezig, pilot	5			
b. Beoordeling stage				
Aanwezig, alle dossiers	15	8	6	0
Aanwezig, regulier	10			
Aanwezig, pilot	5			
Beoordeling door deskundig/bevoegd examinator				
5. Steekproef getuigschriften	39			
Getuigschrift aanwezig	39			

Toelichting

1. De aantallen in bovenstaande tabel komen niet overeen met de aantallen die in de rapportage van de commissie Leers genoemd zijn. Dit heeft twee oorzaken:
 - a) De inspectie heeft alleen onderscheid gemaakt tussen afgestudeerden uit het reguliere traject en afgestudeerden van de pilot. Het begrip pilot+ heeft de inspectie niet gebruikt omdat ten tijde van het onderzoek onvoldoende duidelijk was welke studenten tot deze groep gerekend waren.
 - b) Het kost onevenredig veel tijd om tot op het laatste individu uit te zoeken wat de situatie van de betreffende student precies geweest is.
2. Van belang is verder dat de inspectie een steekproef wilde onderzoeken die een totaalbeeld gaf van de afgestudeerden over de periode 2007 t/m 2010.

BIJLAGE 5 BEVINDINGEN MEM ROTTERDAM

Totaalbeeld	Voor verbetering vatbaar
Aanleiding	Geen directe aanleiding; het betreft een verificatieopleiding
Algemene conclusie	De locatie Rotterdam heeft geen alternatief afstudeertraject. De inspectie heeft geen aanwijzingen dat het eindniveau in het geding is. De NVAO concludeert op basis van een steekproef dat alle afgestudeerden aan het HBO-bachelorniveau voldoen. Wel is de naleving van de Wet op het hoger onderwijs voor verbetering vatbaar.
OER	De OER geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De OER biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.
Examencommissie	De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.
Examinatoren	De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Voor het overige zijn er voldoende waarborgen voor een deskundige beoordeling en naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing.
Getuigschriften	De getuigschriften voldoen volledig aan de WHW; de diplomasupplementen niet.
Interne afspraken	De praktijk van de examinering blijkt grotendeels in overeenstemming met de OER en de interne regels. In het administratief proces binnen de opleiding en in de cijferadministratie zijn geen onregelmatigheden gebleken. De cijferregistratie van de deeltijdopleiding vertoont wel tekortkomingen.

Onderwijs- en examenregeling (art. 7.13 WHW)		Oordeel
1	Zijn de toepasselijke periode en opleiding(en), en de vaststelling duidelijk?	N
2	Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	D
3	Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	N
4	Is de studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	D
5	Volgorde/tijdvakken duidelijk van tentamens/examens?	J
6	Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven?	N
7	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	J
8	Is de toetsvorm van de tentamens en examens duidelijk?	D
9	Zijn de gronden voor het verlenen van vrijstellingen duidelijk?	N
10	Zijn studievoortgangsbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	J
Examencommissie (art. 7.12, 7.12a, 7.12b)		Oordeel
1	Is de examencommissie door instellingsbestuur ingesteld?	N
2	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	N
Voor invoering van de WvB per 1 september 2010		
3	Verzorgen de leden van de examencommissie onderwijs in de opleiding?	D
4	Zijn er regels voor het afnemen van tentamens en handelen bij fraude?	J
Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
5	Stelt de commissie vast of afgestudeerde de eindkwalificaties beheerst?	N
6	Waarborgt het instellingsbestuur onafhankelijk/deskundig functioneren?	D
7	Zijn er richtlijnen en aanwijzingen om tentamens te beoordelen?	N
8	Borgt de examencommissie de kwaliteit van tentamens en examens?	N
Examinatoren (art. 7.12c)		Oordeel
1	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	N
2	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijseenheid?	J
3	[Operationalisering] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	J
4	[Operationalisering] Naleving regels toetsontw./normering/registratie geborgd?	J
Getuigschrift en diplomasupplement (art. 7.11)		Oordeel
1	Wordt het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	J
2	Zijn opleidingsnaam, onderdelen examen en graad juist vermeld?	J
3	Voldoet het diplomasupplement aan de inhoudelijke voorschriften?	N

TOELICHTING

INLEIDING

De opleiding MEM op de locatie Rotterdam kent drie opleidingsvarianten: een voltijd, deeltijd en duale variant. De duale variant wordt afgebouwd, vanaf 2009-2010 zijn er geen studenten meer aangenomen. Het onderzoek heeft primair betrekking op de examinering in de studie jaren 2009/10, 2008/09 en 2007/08. In deze periode waren er geen afgestudeerden van de duale variant. De voltijd en deeltijd variant zijn beoordeeld in onderhavig inspectieonderzoek. Er zijn geen aparte trajecten voor langstudeerders. Zij worden wel extra begeleid, maar volgen dezelfde onderwijsonderdelen en nemen op dezelfde wijze deel aan dezelfde toetsen als andere studenten.

CONCLUSIE

De opleiding MEM Rotterdam voldoet op een aantal punten niet aan de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). De onderwijs- en examenregeling voldoet niet en moet verbeteren. Hoewel de samenstelling van de examencommissie inmiddels voldoet, werkt zij nog niet volgens de WvB. De examinatoren werken conform de WHW. De beoordeling van het afstuderen en de stage is transparant en verloopt volgens de afspraken die de opleiding daarover heeft gemaakt. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding op orde is en uit de bestudering van de gegevens uit Peoplesoft en Volgplus zijn geen onregelmatigheden gebleken. De inhoud, cijferregistratie en vastlegging in de onderwijs- en examenregeling van de deeltijdopleiding schiet tekort.

BEVINDINGEN

Voldoet de onderwijs- en examenregeling aan de WHW?

[Uitgangspunt is de onderwijs- en examenregeling 2009/2010, tenzij anders vermeld]

Conclusie

De onderwijs- en examenregeling MEM Rotterdam/Den Haag geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De onderwijs- en examenregeling bevat kan-bepalingen op plaatsen waar een tekst nodig is die concreet aangeeft hoe het werkelijk geregeld is (in plaats van 'kan zijn'); immers, de student moet weten waar hij aan toe is. Daarmee biedt de onderwijs- en examenregeling onvoldoende informatie, houvast en rechtszekerheid aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding. De vaststelling van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.13 lid 1) vormt een probleem doordat een groot deel ervan is vorgeformatteerd, inclusief de vaststellingsdatum. Hierdoor kan het gebeuren dat concepten als officieel vastgestelde documenten worden gepresenteerd. De procedures voldoen op dit punt niet. Bij de evaluatie van de onderwijs- en examenregeling (WHW 7.14) wordt onvoldoende het tijdsbeslag voor studenten dat uit het programma voortvloeit meegewogen ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast. Daarnaast bevat de onderwijs- en examenregeling enkele bepalingen die strijdig zijn met de geest van de WHW. Dit betreft paragraaf 1.3.4. artikel 26 lid 3 (waarin bepaald wordt dat de directeur van de *School* voorzitter is van de examencommissie) en artikel 27 lid 2 (waarin bepaald is dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinator).

Toelichting

Vaststelling en beoordeling. Twee artikelen van de WHW betreffen rechtstreeks de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur, namelijk 7.13. lid 1: het instellingsbestuur stelt voor elke opleiding of groep van opleidingen een onderwijs- en examenregeling vast en artikel 7.14: het instellingsbestuur draagt zorg voor een regelmatige beoordeling van de onderwijs- en examenregeling. Uit het onderzoek is gebleken dat:

- ten aanzien van de *vaststelling* van de onderwijs- en examenregeling aan twee van de drie aspecten niet wordt voldaan. Allereerst is de datum waarop de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld niet eenduidig: er zijn verschillende versies met één en dezelfde datum van vaststelling en ten tweede is de reikwijdte van de onderwijs- en examenregeling niet duidelijk: het opleidingsspecifieke deel heet onderwijs- en examenregeling terwijl het Inholland brede deel er ook

deel van uit maakt. Ook worden er diverse andere opleidingen dan MEM Rotterdam in het opleidingsspecifieke deel van de onderwijs- en examenregeling genoemd. Het is duidelijk door wie de onderwijs- en examenregeling is vastgesteld.

- ten aanzien van de *beoordeling* van de onderwijs- en examenregeling is gedeeltelijk aan dit aspect voldaan: er is jaarlijks een actualiseringsronde, maar deze is vrij oppervlakkig en een terugkoppeling naar de opleidingscommissie ontbreekt. Ook vindt er geen regelmatige beoordeling meting en weging plaats van de studielast en het tijdsbeslag van studenten dat daaruit voortvloeit.

Hieronder volgt een overzicht van de beoordeling van elf aspecten, afgeleid van artikel 7.13 lid 2 van de WHW. Dit lid beschrijft wat er ten minste vastgelegd moet zijn in de onderwijs- en examenregeling. Op een aanzienlijk aantal punten voldoet de onderwijs- en examenregeling van MEM Rotterdam/Den Haag niet aan deze bepalingen: van de elf getoetste subleden wordt aan vier niet voldaan, aan drie deels voldaan en aan vier aspecten wordt voldaan.

Inhoud en studielast. De jaarprogrammaoverzichten en programmabeschrijvingen in de onderwijs- en examenregeling zijn duidelijk. Zij bevatten per onderwijsonderdeel informatie over de inhoud en toetsing. Tevens wordt verwezen naar diverse handleidingen (afstuderen, stage, projecten). Ook deze handleidingen zijn helder en toegesneden op de student, de docent of praktijkdocent. Informatie over de minoren ontbreekt echter. Ook is specifieke informatie over de wijze van beoordelen niet altijd in de onderwijs- en examenregeling opgenomen. Het aantal EC wordt consequent per jaar en per onderdeel vermeld, maar informatie over hoe dit aantal EC tot stand is gekomen ontbreekt. Daarmee wordt gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.13 lid 2a en lid 2e.

Eindkwalificaties en afstudeerrichtingen. Adequate informatie over de eindkwalificaties ontbreekt. In de onderwijs- en examenregeling zijn eindkwalificaties beschreven in termen van algemene beroepsrollen, waarbij een nadere invulling in bijvoorbeeld niveau of fase-indeling niet is beschreven. Het is opmerkelijk dat de onderwijs- en examenregeling (onduidelijke) informatie bevat over afstudeerrichtingen, terwijl is gebleken dat er geen afstudeerrichtingen zijn. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2c en lid 2b.

Inrichting en beoordeling praktische oefeningen. De informatie in de onderwijs- en examenregeling over de stage roept vragen op: 'werkvormen en onderwijsactiviteiten kunnen per locatie verschillen'. Daarentegen is de informatie in de stagehandleiding over doel, inhoud en beoordeling van de stage duidelijk vermeld. Daarmee wordt gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.13 lid 2d.

Opleidingsvarianten. In de onderwijs- en examenregeling is de informatie over de deeltijdvariant ontoereikend. Zinnen als 'de opleiding 'kan' in deeltijd worden aangeboden, de onderwijseenheden 'kunnen' kunnen afwijken' voldoen op deze plaats niet. Gebleken is dat de deeltijd variant een eigen opbouw en invulling van het curriculum en een daarmee samenhangende invulling van EC kent. Hierover is niets in de onderwijs- en examenregeling vermeld. Daarmee wordt niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2i.

Tentamen/examens. In de onderwijs- en examenregeling zijn in enkele artikelen de in de WHW vereiste formele zaken ten aanzien van tentamens/examens duidelijk vastgelegd: de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen, het aantal tentamens/examens per jaar en de geldigheidsduur van tentamens/examens zijn vermeld. Ook is vastgelegd is hoe de diverse examens/tentamens afgenomen worden (schriftelijk, mondeling of anders). Daarmee is voldaan aan WHW 7.13 lid 2j en 2k en 2l.

Vrijstellingen. De onderwijs- en examenregeling bevat wel een standaardtekst over vrijstellingen, maar nergens wordt specifiek melding gemaakt van gebruikelijke c.q. veel voorkomende vrijstellingen bij de opleiding MEM Rotterdam/Den Haag. Wel zijn er afspraken over de instroom van studenten van het Grafisch Lyceum Rotterdam en deze zijn schriftelijk vastgelegd. In de onderwijs- en examenregeling staat een algemene bepaling over vrijstellingen op basis van een door de examencommissie erkend intake-assessment of EVC-procedure. Het is gebleken dat de opleiding geen EVC-regeling kent. Al met al is niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2r.

Studievoortgang en studiebegeleiding. In de onderwijs- en examenregeling is het beleid ten aanzien van het bindend studieadvies uitgebreid uitgewerkt. Ook opgenomen is een artikel over de registratie van studieresultaten, dit studievolsysteem kan door studenten worden geraadpleegd. Ook is in de onderwijs- en examenregeling het systeem van individuele studieloopbaanbegeleiding beschreven.

Zijn samenstelling en werkwijze van de examencommissie conform WHW?

Toelichting: voldoet de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie in onderzochte studie jaren 2009/10, 2008/09 en 2007/08 aan de wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB per 1 september 2010? Voldoet de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie op dit moment aan de wettelijke eisen zoals die gelden na invoering van de WvB per 1 september 2010?

Conclusies

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De examencommissie voldeed gedeeltelijk aan de wettelijke eisen. Zo was de examencommissie niet door het instellingsbestuur ingesteld, was de directeur van de *School* tot 1 september 2010 voorzitter en werden de examinatoren niet benoemd door de examencommissie.

De examencommissie heeft zich op adequate wijze beziggehouden met kwesties van individuele studenten als verzoeken om vrijstellingen, extra herkansingen, fraude en mogelijk foutieve toetsuitslagen. Deze beslissingen heeft de examencommissie in haar verslagen, voorzien van de benodigde documentatie, vastgelegd.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

Per november 2010 is een nieuwe examencommissie benoemd. De samenstelling voldoet sindsdien aan de nieuwe wettelijke eisen; de directeur is geen voorzitter of lid meer en de leden zijn docenten met diverse deskundigheden op het terrein van de opleiding. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moet grotendeels nog plaatsvinden en voldoet op dit moment niet aan de eisen van de WvB.

Toelichting

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zes aspecten. Aan drie van de zes aspecten werd niet voldaan, aan de overige drie aspecten werd voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Instelling en samenstelling. Tot september 2010 had Inholland een examencommissie per *School*. De opleiding MEM Rotterdam viel onder de examencommissie van de *School of Communication and Media Rotterdam* en Den Haag. Er zijn geen documenten over de periode vóór 1 september waaruit blijkt dat de betreffende examencommissie was ingesteld door het College van Bestuur. Daarmee is niet voldaan aan WHW 7.12 lid 1.

Tot 1 september 2010 was de directeur van de *School* voorzitter van de examencommissie. Het functioneren van een directeur als voorzitter van de examencommissie is in strijd met de geest van de WHW (7.12 lid 2) waar deze de examencommissie als onafhankelijk orgaan positioneert, benoemd uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van onderwijs in die opleiding.

Benoeming examinatoren. In de onderwijs- en examenregeling (onderwijs- en examenregeling 2009-2010, art 27.2) is opgenomen dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht zijn te zijn aangewezen als examinator. De examencommissie wijst de examinatoren niet aan en voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 3.

Goede gang van zaken tijdens tentamens. Naast de algemene richtlijnen in de onderwijs- en examenregeling met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten, heeft de opleiding richtlijnen en een presentatie voor surveillanten over de regels bij de tentamenzittingen.

Het cijferregistratiebureau levert de lijsten aan met studenten die mogen deelnemen

aan het betreffende tentamen. De regels voor het cijferregistratiebureau zijn vastgelegd in het document 'procesbeschrijving ondersteunende processen'. Daarmee is voldaan aan WHW 7.12 lid 4.

Uitreiken getuigschriften. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat alle getuigschriften zijn ondertekend door de examencommissie. Daarmee is voldaan aan WHW 7.11 lid 2 (1^e zin).

Beslissingen vrijstellingen. Zoals geconstateerd bij de analyse van de onderwijs- en examenregeling biedt deze de examencommissie nauwelijks houvast bij het beoordelen van aanvragen voor vrijstellingen of bepaalde afwijkende programma's. De examencommissie hanteert de volgende procedures bij individuele verzoeken van studenten.

- Verzoeken van studenten om vrijstellingen worden voorbereid door de moduleleiders en daarna ingebracht bij de examencommissie. De examencommissie kijkt vooral of de procedures correct gevolgd zijn en beoordeelt niet inhoudelijk. De inspectie heeft geconstateerd dat de vrijstellingsbesluiten van 2007/08, 2008/09 en 2009/10 voorzien van de benodigde documentatie zijn vastgelegd.
- Met het Grafisch Lyceum Rotterdam zijn afspraken gemaakt over vrijstellingen van afgestudeerde MBO-ers. De afspraken over het instroomprogramma van studenten van het grafisch lyceum zijn schriftelijk vastgelegd.
- De examencommissie geeft haar goedkeuring aan de keuze van studenten voor differentiatie-minoren.
- Ten aanzien van verzoeken om extra herkansingen laat de examencommissie zich adviseren door de decaan, die eerst nagaat of er voldoende grond is. Besluiten over extra herkansingen bleken veelvuldig aanwezig in de verslagen van de examencommissie.

De examencommissie voldoet hiermee aan WHW 7.13 lid 2r

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

De wettelijke eisen zoals die gelden vanaf de invoering van de WvB zijn getoetst aan de hand van zes aspecten. Aan drie van de zes aspecten wordt niet voldaan, aan een aspect wordt deels voldaan en aan twee aspecten wordt voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Vaststellen of student voldoet aan eindkwalificaties. De expertisecommissie (de toetscommissie van het vierde jaar) heeft een belangrijke rol in de bewaking van het niveau van afgestudeerden. De inspectie heeft vastgesteld dat deze commissie afstudeerhandleidingen heeft opgesteld. Hierin zijn de voorwaarden voor deelname aan het afstuderen, de beoordelingscriteria en wijze van beoordeling zijn vastgelegd. De examencommissie heeft de inspectie geen document met de relatie tussen de examencommissie en de expertisecommissie kunnen overhandigen. Het is niet gebleken dat de examencommissie op structurele wijze haar verantwoordelijkheid ten aanzien van het vaststellen van het niveau van afgestudeerden vormgeeft. Zij voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 2

Borging kwaliteit tentamens en examens. Aan artikel 7.12b, lid 1a (borging van de kwaliteit van tentamens en examens) voldoet de examencommissie niet. De toetscommissie vervult deze taak op mandaat van de examencommissie, maar een mandaatregeling is niet aanwezig. In de nieuwe samenstelling van de examencommissie is een van de leden van de examencommissie tevens voorzitter van de toetscommissie. Het is niet gebleken dat de examencommissie grip houdt op de werkzaamheden van de toetscommissie.

Richtlijnen ter beoordeling en vaststelling van tentamenuitslagen. De examencommissie heeft niet zelf richtlijnen vastgesteld voor de beoordeling van tentamens. Er zijn wel richtlijnen. Deze zijn gemaakt door de domeinvoorzitters en coördinatoren van de betreffende onderwijseenheden. Er is geen bemoeienis van de examencommissie gebleken met het tot stand komen en/of evalueren van deze richtlijnen. Daarmee voldoet de examencommissie niet aan de WHW artikel 7.12b, lid 1b.

Samenstelling en borging onafhankelijk en deskundig functioneren. De huidige voorzitter en leden van de examencommissie zijn alle drie docenten aan de opleiding MEM. Met het nieuwe lid is ook expertise op een ander gebied van de opleiding MEM toegevoegd aan de examencommissie. De eerste stap naar onafhankelijkheid is geweest dat de manager voorzitter noch lid is van de examencommissie. Ook randvoorwaarden als meer uren en scholing ma-

ken het functioneren conform de WvB mogelijk. De leden hebben in november 2010 een scholing gevolgd en zij zullen zich nog verder scholen. De examencommissie heeft aangegeven dat door de vorming van de domeinen de implementatie van de WvB en daarbij de omvorming van de examencommissie tot een orgaan dat onafhankelijk van het opleidingsmanagement uitspraken doet en zo nodig tegenwicht biedt tegen beslissingen van het management nog niet volledig tot stand is gekomen. Het werk heeft tot nu toe vooral bestaan uit het behandelen van individuele zaken van studenten. Al met al is volledig voldaan aan WHW 7.12a, lid 1 (uitgewerkt in twee aspecten) en gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.12a, lid 2.

Functioneren de examinatoren conform de WHW?

Conclusie

De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Voor het overige zijn er voldoende waarborgen voor een deskundige beoordeling en naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing.

Toelichting

De wettelijke eisen zijn getoetst aan de hand van vijf aspecten. Drie aspecten zijn rechtstreeks eisen die de WHW stelt. Omdat niet voldaan wordt aan één van deze aspecten (WHW 7.12 lid 3), namelijk dat de examinatoren worden aangewezen door de examencommissie, heeft de inspectie twee aspecten toegevoegd. Deze aspecten betreffen waarborgen ten aanzien van de kwaliteit van examinering. In totaal is aan vier van de vijf aspecten voldaan. Hieronder volgt het overzicht.

Aanwijzing en functie examinatoren. De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. In de praktijk bleek dat alle examinatoren leden zijn van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende onderwijs-eenheid zijn belast. De afstudeeronderwerpen, invalshoeken en werkerreinen van de opleiding MEM zijn zeer divers. Uit nader onderzoek naar de expertise van de afstudeerbegeleiders bleek dat de afstudeerbegeleiders deskundig zijn op de betreffende afstudeergebieden en dat de eerste en tweede examinator elkaar meestal inhoudelijk aanvullen. Aan WHW 7.12 lid 3 wordt niet voldaan aan het punt van de aanwijzing door de examencommissie, er wordt wel voldaan aan het punt dat de examinatoren belast zijn met een deskundig zijn in het verzorgen van onderwijs in de desbetreffende onderwijseenheid.

Uitreiking bewijsstuk. Examinatoren leveren, nadat ze een tentamen hebben nagekeken, de lijst met cijfers schriftelijk (soms digitaal) in bij het cijferregistratiebureau. Het cijferbureau zet in het bijzijn van de examinator een stempel op de lijst en voert de cijfers in. Studenten krijgen een mail dat het cijfer is ingevoerd. De student kan na deze invoer zijn cijfer zien op intranet en indien hij dit wenst een print maken. Daarmee wordt voldaan aan WHW 7.11 lid 1.

Kwaliteitsborging deskundige beoordeling. De opleiding heeft een aantal maatregelen genomen om de deskundigheid van examinatoren te waarborgen. Zo gelden de volgende regelingen ten aanzien van het afstuderen:

- Nieuwe examinatoren worden ingewerkt door de afstudeercoördinator en door ervaren collega's. In het begin worden zij gekoppeld aan ervaren docenten.
- Na 'benoeming' tot afstudeerdocent wordt de examenhandleiding behandeld onder leiding van de afstudeercoördinator.
- De afstudeercoördinator is het vaste aanspreekpunt bij vragen/problemen.
- Structureel is een dagdeel vrij geroosterd voor diverse overleggen. In het afstudeeroverleg worden ervaringen uitgewisseld, afspraken t.a.v. scholing gemaakt etc.
- Scholing is een onderdeel van de eigen ontwikkeling van de examinator en is als zodanig opgenomen in het I-Pop.

Ook de expertisecommissie heeft een belangrijke rol. De voorzitter houdt een lijst bij met de expertise van examinatoren. Dit betreft niet alleen de formele expertise (opleiding, werkervaring), maar ook zaken als bestuursbanen, vrijwilligerswerk, gevolgd cursussen enz. Deze lijst gaat naar het praktijkbureau, dat studenten koppelt aan de afstudeerdocent. De expertisecommissie checkt de toedeling van afstudeerdocenten. De opleiding voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de kwaliteit van de beoordeling.

Kwaliteitsborging naleving regelgeving toetsing en examinering.

Toetsontwikkeling. De toetscommissie beoordeelt elke periode steekproefsgewijs een aantal toetsen en ook vinden beoordelingen van toetsen plaats op verzoek van docenten. De toetscommissie bestaat uit ervaren docenten, die zich regelmatig scholen op het gebied van toetsing. Ook de toetsontwikkelaars volgen scholingen en leggen de ontwikkelde toetsen vóór afname voor aan een andere docent.

Beoordeling. De expertisecommissie (de toetscommissie voor het vierde jaar) beoordeelt bij de start van het afstuderen de afstudeerstartdocumenten. Meerdere examinatoren buigen zich inhoudelijk over het document. De commissie voorziet het startdocument, indien akkoord van een 'go'. Zonder go kan de student niet beginnen. Bij beoordeling van afstudeerproducten en – verslagen wordt gewerkt met twee beoordelaars. Er zijn steeds wisselende koppels. De 2^e beoordelaar wordt bepaald door het praktijkbureau (niet door examinatoren of studenten); er wordt met name gekeken naar aanvullende expertise.

Registratie. Examinatoren leveren schriftelijk (soms digitaal) een uitdraai van de cijfers aan. De ingeleverde lijsten moeten (onder meer) voorzien zijn van de naam en handtekening van de examinerator. Het cijferbureau zet er in het bijzijn van de examinerator een stempel op en voert de cijfers in. De datum van invoer en de naam van degene die de cijfers ingevoerd heeft, worden vermeld. Van alles wordt een hard copy bewaard op het cijferregistratiebureau. Docenten kunnen evenals studenten het systeem wel raadplegen, maar zij kunnen niet zelf cijfers invoeren of wijzigen. De autorisatie is geregeld door de coördinator ICT. Het cijferregistratieproces voor locatie Rotterdam/Den Haag is vastgelegd in het document 'procesbeschrijving ondersteunende processen'.

De opleiding voldoet aan de norm dat examinatoren de regels naleven.

Is de praktijk van de examinering in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling?

Conclusie

De inspectie heeft van enkele cruciale bepalingen uit de onderwijs- en examenregeling ten aanzien van niveaubewaking en interne kwaliteitszorg rond examinering geverifieerd of de opleiding zich er in de praktijk aan houdt. De praktijk van de examinering blijkt grotendeels in overeenstemming met de onderwijs- en examenregeling en de interne regels. Op twee onderdelen wordt de onderwijs- en examenregeling niet nageleefd: er is geen document waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deel-examencommissies is vastgelegd en in het curriculum van de deeltijdopleiding is niet voorzien in het opdoen van beroepsgerichte competenties in de praktijk die nodig zijn voor het behalen van de eindkwalificaties. Cruciale bepalingen ten aanzien van registratie, beoordeling en hantering van voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen worden nageleefd. Ook is er geen sprake van rechtsongelijkheid in de begeleiding en beoordeling van langstudeerders ten opzichte van reguliere studenten.

Toelichting

Van het *algemene gedeelte van de onderwijs- en examenregeling* is de uitvoering van drie artikelen geverifieerd, namelijk of de taak- en bevoegdheidsverdeling van de centrale en deel-examencommissie in een apart besluit zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27, lid 1), of de examencommissie examinatoren van buiten aanwijst voor maximaal een jaar (onderwijs- en examenregeling 27, lid 2) en of alle besluiten van de examencommissie schriftelijk zijn vastgelegd (onderwijs- en examenregeling art 27.5). Bij verificatie bleek:

- dat er geen document is waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deel-examencommissies is vastgelegd (niet aan dit aspect voldaan);
- dat er geen examinatoren van buiten tentamens of examens afnemen (aspect niet van toepassing);
- Dat de examencommissie in haar verslagen de besluiten vastgelegd heeft (aan het aspect voldaan).

Uit het *opleidingsspecifieke gedeelte van de onderwijs- en examenregeling* is de uitvoering van de volgende negen artikelen geverifieerd. Het bleek dat zeven van deze negen bepalingen in de onderwijs- en examenregeling worden nageleefd.

Registratie van toetsuitslagen. Het betreft twee artikelen, namelijk art 30.5 lid 5

(examinatoren zijn verantwoordelijk voor tijdig registreren van toetsuitslagen) en art 10 lid 1 (opleiding registreert resultaten in een studievolsysteem dat door de student kan worden geraadpleegd). Bij verificatie bleek dat examinatoren daadwerkelijk de in de onderwijs- en examenregeling bedoelde uitdraai van de cijfers aanleveren bij het cijferregistratiebureau en dat de ingeleverde lijsten voorzien zijn van de naam en handtekening van de examinerator. Op het cijferregistratiebureau zijn hard copy's, voorzien van een stempel, datum van invoer en de naam van degene die de cijfers ingevoerd heeft. Studenten hebben, zo bleek in een demonstratie, via een code toegang tot het systeem en kunnen hun cijfers inzien.

De inspectie heeft geconstateerd dat de registratie van cijfers van *deeltijdstudenten* niet transparant is. Cijfers van bepaalde onderdelen worden weggeschreven onder andere onderdelen, omdat ze niet passen in de 'boom'. Zo zijn bepaalde vakken een tijd weggeschreven onder 'vrije ruimte', later onder 'stage'. Ook de code 'VR' voor een vrijstelling is niet altijd consequent ingevoerd. Voor deeltijd studenten wordt daarmee niet aan de eigen norm in de onderwijs- en examenregeling voldaan.

Bewaartermijnen. In de onderwijs- en examenregeling (art 33 lid 4) is vastgelegd dat afstudeerverslagen minimaal zeven jaar worden bewaard en het overige werk ten minste drie maanden. Bij verificatie bleek dat de opleiding zich gehouden heeft aan de bewaartermijn voor afstudeerwerk, de inspectie heeft in de steekproef in 100 procent van de gevallen het afstudeerwerk aangetroffen.

Beoordeling. In onderwijs- en examenregeling art 31, lid 1 is vastgelegd dat de wijze van beoordeling zo is dat de student kan nagaan hoe de uitslag van de toets tot stand is gekomen. De inspectie heeft geconstateerd dat de beoordelingsformulieren van de stage en het afstuderen inzichtelijk zijn: het is duidelijk welke beoordelaar welk cijfer heeft gegeven en op grond van welke criteria dit is gebeurd. Voor schriftelijke tentamens is geregeld dat studenten op daartoe vastgestelde momenten inzage hebben in de beoordeling van het afgenomen tentamen (de zogenaamde 'inzagemomenten').

De betreffende norm uit de onderwijs- en examenregeling wordt nageleefd.

In de studiegids wordt verwezen naar de afstudeerhandleiding voor de beoordelingscriteria voor het afstuderen. De criteria zijn vastgelegd op de diverse beoordelingsformulieren. De inspectie heeft geverifieerd of de genoemde beoordelingscriteria werkelijk gebruikt zijn bij de beoordeling van het afstuderen. Van de verschillende beoordelingsformulieren was gemiddeld 95 procent aanwezig in de dossiers. Het bleek dat alle aanwezige beoordelingsformulieren ingevuld en ondertekend waren door beide examinatoren en, indien van toepassing, de praktijkbegeleider. De betreffende norm in de onderwijs- en examenregeling wordt nageleefd.

Voorwaarden tot deelname aan stage en afstuderen. In de studiegids worden bij de onderwijsonderdelen 'Stage' en 'Afstuderen' voorwaarden tot deelname vermeld. Deze voorwaarden zijn vastgelegd bij de beschrijving van deze onderwijsonderdelen onder het kopje 'Voorwaarde tot deelname'. De inspectie heeft geverifieerd of deze voorwaarden in de praktijk gehanteerd zijn. Het bleek dat het praktijkbureau controleert of de student aan de betreffende voorwaarden heeft voldaan. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat de voorwaarden voor het afstuderen en de verdediging strikt gehanteerd zijn, ook er in alle gevallen is voldaan aan de voorwaarden voor deelname aan de stage. De betreffende normen in de onderwijs- en examenregeling wordt daarmee nageleefd.

Deeltijdopleiding. In de onderwijs- en examenregeling is nauwelijks iets vastgelegd over de deeltijdopleiding. Wel is te lezen onder 4.3 'Opleidingsprogramma' dat de opleiding geen eisen stelt aan het werk van de deeltijdstudent. De inspectie heeft in gesprekken met deeltijdcoördinatoren en examencommissie geverifieerd of in het deeltijd curriculum voorzien is in onderdelen waar de student de vereiste beroepscompetenties (art 19) in de praktijk opdoet. Gemeld werd dat deeltijd studenten, die instromen met of zonder relevante werkervaring, standaard worden vrijgesteld van de stage. In plaats van de stage doen zij de aanvullende minor Carrièremanagement plus een opdracht Coachend leidinggeven. De opleiding heeft niet aan kunnen tonen hoe de afgestudeerden van de deeltijd (ingestroomd zonder relevante werkervaring en vrijgesteld van stage) competenties hebben kunnen realiseren in de beroepspraktijk. De competenties zouden in de vervangende minor aan de orde moeten komen. Informatie hierover was niet aanwezig. Ook is het niet duidelijk welke kwaliteiten of competenties ter vervanging van de stage in andere opleidingsonderdelen gerealiseerd werden. Daarmee voldoet de deeltijdopleiding niet aan de eigen norm.

Langstudeerders. In diverse gesprekken kwam naar voren dat er langstudeerders zijn. Deze krijgen extra begeleiding, maar hebben geen apart traject en worden beoordeeld conform de reguliere afspraken en regels. De inspectie heeft dit geverifieerd. Langstudeerders worden in de extra begeleiding gestimuleerd contact op te nemen met de reguliere docenten. Het bleek dat docenten op de gebruikelijke manier tentamens en producten van langstudeerders beoordelen. Zij weten meestal niet hoe lang een student studeert. Soms moeten speciale maatregelen genomen worden, bijvoorbeeld als een vak niet meer gegeven wordt. Dit besluit wordt, na advies van de vakdocent, genomen door de examencommissie. De inspectie heeft in de dossiers van langstudeerders ten aanzien van het afstuderen geen afwijkingen geconstateerd ten opzichte van niet langstudeerders. In de dossiers zijn dezelfde (beoordelings)documenten aanwezig. Ook hebben langstudeerders evenals de niet langstudeerders voldaan aan de voorwaarden voor stage en afstuderen. De inspectie constateert dat er geen sprake is van rechtsongelijkheid.

Voldoen de dossiers van afgestudeerden aan de WHW en de onderwijs- en examenregeling?

De WHW definieert niet wat onder een dossier van een afgestudeerde moet worden verstaan. Evenmin specificiert de WHW welke documenten het dossier van een afgestudeerde moet bevatten. In het kader van dit onderzoek heeft de inspectie het dossier van een afgestudeerde als volgt gedefinieerd: 'het dossier dient aan te tonen dat het getuigschrift terecht is verstrekt'. Welke documenten het dossier dient te bevatten, leidt de inspectie af uit a) de artikelen uit de WHW die betrekking hebben op toetsing en examinering (7.10 t/m 7.13) en b) de bepalingen ten aanzien van toetsing en examinering in de onderwijs- en examenregeling van de desbetreffende opleiding. Onder dossier wordt ook begrepen alles wat digitaal geregistreerd is.

Conclusie

Van de in totaal 25 beoordeelde aspecten ten aanzien van de studentendossiers wordt grotendeels voldaan: aan vijf van de 25 aspecten wordt niet voldaan. De belangrijkste zijn dat het diplomasupplement niet voldoet aan de wettelijke eisen en dat de vijf vereiste handtekeningen op het afstudeerstartdocument niet altijd allemaal aanwezig zijn. De beoordelingen van de afstudeer- en stageproducten verloopt volgens de regels die de opleiding daartoe heeft opgesteld.

Het valt op dat de interne regels met betrekking tot de archivering erg soepel zijn; bewaartermijnen voor cruciale documenten als beoordelingen ontbreken en bewaartermijnen voor bijvoorbeeld stagedocumenten is erg kort (drie maanden).

Toelichting

Onderstaand volgen de bevindingen uit een steekproef van vijftig dossiers.

Vrijstellingen en onvoldoendes. Bij drie van de vijftig studenten vt en dt (6%) zijn een of meer vrijstellingen op de cijferlijst aangetroffen. Van alle drie de studenten is een beslissing van de examencommissie over de vrijstellingen teruggevonden. In geen enkel dossier waren vakken met een onvoldoende afgesloten en was er dus geen rol voor de examencommissie.

Afstudeerwerk en beoordeling. In alle vijftig dossiers was het afstudeerrapport van de student aanwezig. In 46 van de vijftig dossiers (92%) was een ingevuld beoordelingsformulier voor het afstudeerrapport aanwezig. De ingevulde beoordeling bleek aan de eisen te voldoen:

- Het onderdelen van het beoordelingsformulier voor het afstudeerrapport waren in alle gevallen conform interne afspraken.
- Het beoordelingsformulier voor het afstudeerrapport was in alle gevallen getekend door de bevoegde en deskundige examinator.

De inspectie heeft geen twijfel over de expertise van de afstudeerdocent in relatie tot het onderwerp van het afstudeerwerk.

In het afstudeerproces van MEM Rotterdam is het *afstudeerstartdocument* een cruciaal document. Beoordeeld is in hoeverre dit document aanwezig is en voldoet aan de eisen die de opleiding stelt. Ten aanzien van het afstudeerstartdocument is gebleken dat in 47 van de vijftig beoordeelde dossiers (94%) het afstudeerstartdocument aanwezig was. De beoordeling bleek niet volledig aan de door de opleiding gestelde eisen te voldoen.

- 34 van de 47 beoordeelde afstudeerstartdocumenten (72%) waren ondertekend

door alle (vijf) betrokkenen; zes waren niet ondertekend door de expertisecommissie; vier waren niet ondertekend door de afstudeerdocent; vijf waren niet ondertekend door de praktijkbegeleider; vier waren niet ondertekend door de student en drie niet door het Praktijkbureau.

- Op 46 van de 47 beoordeelde afstudeerstartdocumenten (98%) stond een duidelijke go-beslissing. Op één afstudeerstartdocument ontbrak deze beslissing. Onhandig was het feit dat bij de go-beslissing geen datum ingevuld hoefde te worden. Op deze manier kan niet goed worden vastgesteld of de go-beslissing daadwerkelijk voor het starten met afstuderen genomen is.

Naast het afstudeerrapport is de student verplicht een *verantwoordingsverslag* op te stellen. Het bleek dat in 45 van de vijftig beoordeelde dossiers (90%) het verantwoordingsverslag aanwezig was. In 47 van de vijftig dossiers (94%) was een ingevuld beoordelingsformulier voor het verantwoordingsverslag aanwezig. De beoordeling van het verantwoordingsverslag bleek volgens de eisen van de opleiding te verlopen:

- De onderdelen van het beoordelingsformulier voor het verantwoordingsverslag waren in alle gevallen conform interne afspraken.
- Het beoordelingsformulier verantwoordingsverslag was in alle gevallen getekend door de bevoegde en deskundige examinator.

Stage en beoordeling. In 21 van de vijftig dossiers (42%) zijn gegevens over de stage aangetroffen. In de 29 overige gevallen zijn geen stagegegevens in de dossiers aangetroffen omdat ofwel de stagegegevens in een extern archief bewaard worden, ofwel er geen stagegegevens zijn, omdat het deeltijdstudenten betreft, die geen stage hebben gelopen (zeven keer). Uit de aanwezige 21 dossiers bleek het volgende:

- In negen van de 21 dossiers (43%) was een stageverslag aanwezig.
- In achttien van de 21 dossiers (86%) was een ingevuld beoordelingsformulier aanwezig.
- Zeventien van de achttien aangetroffen beoordelingsformulieren (94%) waren conform interne afspraken.
- In alle achttien gevallen was het eindbeoordelingsformulier ondertekend door zowel de stagedocent als de praktijkbegeleider.
- In twintig van de 21 gevallen (95%) was de stageovereenkomst aanwezig.

Getuigschrift en cijferlijst. Van het getuigschrift heeft de inspectie bij dit onderdeel alleen onderzocht of het aanwezig was. De inhoudelijke eisen die de WHW aan het getuigschrift stelt worden bij het volgende blok beoordeeld. Bij twaalf dossiers zijn de gegevens beoordeeld. Het bleek dat;

- in één geval geen kopie van het getuigschrift aanwezig was.
- in elf dossiers (84%) geen kopie van de cijferlijst aanwezig was, maar wel in alle gevallen een uitdraai uit Peoplesoft, waarop alle vakken en de behaalde cijfers vermeld stonden.
- in alle gevallen de vakken conform de onderwijs- en examenregeling van het betreffende jaar vermeld waren.
- in alle gevallen de vakken optelden tot 240 EC.

Diplomasupplement. In geen van de twaalf dossiers was een diplomasupplement aanwezig. Het bleek dat afgestudeerden van de MEM wel een diplomasupplement ontvangen. Het diplomasupplement bleek echter niet aan de eisen van de WHW te voldoen; Zo staan de naam van de opleiding en instelling niet vermeld en ontbreekt een beschrijving van de inhoud volledig.

De inspectie heeft 33 dossiers in Peoplesoft en Volgplus bestudeerd. De volgende resultaten opgetekend: in 29 gevallen bleken er geen bijzonderheden te zijn. In de vier gevallen waar wel bijzonderheden waren, heeft de inspectie nadere toelichting gevraagd. De uitleg van de opleiding was afdoende. Samengevat concludeert de inspectie dat uit de bestudering van de gegevens uit PS en VP geen onregelmatigheden gebleken zijn.

Voldoen de getuigschriften aan de WHW?

Conclusie

De getuigschriften voldoen aan de WHW.

Toelichting

- Alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften zijn uitgereikt door de examencommissie.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is de opleidingsnaam conform CROHO vermeld.
- Bij vijf van de twaalf getuigschriften was er geen bijlage waarin studieonderdelen/vakken genoemd worden. De bijlage met studieonderdelen/vakken staan bij het originele document op de achterkant afgedrukt. Aangezien de kopie van het getuigschrift in alle gevallen enkelzijdig was bedrukt, concludeert de inspectie dat het ontbreken van de bijlage een kopieerfout is en geen structurele tekortkoming.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is de graad juist vermeld.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften is vermeld wanneer de opleiding voor het laatst is geaccrediteerd.
- Alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften zijn ondertekend door de voorzitter van de examencommissie.
- Op alle door de inspectie beoordeelde getuigschriften wordt vermeld dat de graad is verleend door het instellingsbestuur.
- Vier van de twaalf getuigschriften waren niet ondertekend door de geëxamineerde.

KWANTITATIEF OVERZICHT

BASISGEGEVENS AFGESTUDEERDEN	2009/10	2008/9	2007/8
Aantal afgestudeerden	179	221	112
Vt	168	219	112
Dt	11	2	0
Steekproef dossiers (opm. 1 en 2)	34	11	5
VT	28	9	5
DT	6	2	0
Steekproef Afstuderen	34	11	5
Eindwerk aanwezig: afstudeerrapport	34	11	5
Eindwerk aanwezig: verantwoordingsverslag	29	11	5
Beoordeling aanwezig: totaalbeoordeling	34	11	4
Beoordeling aanwezig: afstudeerrapport	34	9	3
Beoordeling aanwezig: verantwoordingsverslag	34	10	3
Beoordeling aanwezig: presentatie	34	11	4
Steekproef Stage (opm. 3)	34	11	5
Stagelastdocument aanwezig	18	3	0
Stageovereenkomst aanwezig	18	2	0
Eindwerk aanwezig	9	0	0
Beoordeling aanwezig	15	3	0
Steekproef getuigschriften (opm. 4)	8	4	1
Getuigschrift aanwezig	7	4	1
Cijferlijst aanwezig	1	0	0

Toelichting

1. De inspectie heeft een steekproef genomen die een totaalbeeld geeft van de afgestudeerden over de periode 2007 t/m 2010.
2. Oorspronkelijk was een steekproef getrokken van tachtig dossiers; vijftig dossiers uit collegejaar 2009/2010, twintig dossiers uit collegejaar 2008/2009 en tien dossiers uit 2007/2008. Na beoordeling van 43 van de tachtig dossiers was het beeld voor de inspectie duidelijk. Op dat moment is besloten dat van elk collegejaar minimaal vijftig procent van de steekproef beoordeeld zou worden.
3. Om te zorgen dat de beoordeling niet uitsluitend gebaseerd werd op de afstudeerfase van de opleiding, heeft de inspectie van de afgestudeerden in de steekproef ook de stagedossiers bestudeerd.
4. De eerste twaalf getuigschriften die de inspectie heeft bestudeerd bleken zonder uitzondering hetzelfde patroon te vertonen. In één van de dertien dossiers was geen getuigschrift aanwezig. De inspectie heeft vervolgens geconcludeerd dat een steekproef van dertien getuigschriften voor dit onderdeel voldoende was.

BIJLAGE 6 BEVINDINGEN VTM DIEMEN

Totaalbeeld	Zeer zwak
Aanleiding	Alternatief afstudeertraject
Algemene conclusie	De inspectie constateert tekortkomingen die vragen oproepen omtrent de borging van het eindniveau van afgestudeerden, zowel in het reguliere traject als in het alternatieve traject. De naleving van de Wet op het hoger onderwijs is voor verbetering vatbaar. De NVAO constateert dat in een steekproef van 25 regulier afgestudeerden er vier niet het HBO-bachelorniveau bereikten en dat van de zeven afgestudeerden in het alternatieve traject er eveneens vier niet het HBO-bachelorniveau bereikten. Op grond van deze laatste bevindingen beoordeelt de inspectie de situatie als <i>zeer zwak</i> .
OER	De OER geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De OER biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en onvoldoende rechtszekerheid aan studenten.
Examencommissie	De examencommissie vervult nog niet de taak die haar met de invoering van Wet versterking besturing (WvB) per 1 september 2010 is opgedragen. De omvorming van de examencommissie tot het interne orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzichten en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad moest op het moment van onderzoek nog plaatsvinden.
Examinatoren	De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Voor het overige zijn er voldoende waarborgen voor een deskundige beoordeling en naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing.
Getuigschriften	De getuigschriften voldoen aan de WHW; de diplomasupplementen niet.
Interne afspraken	De praktijk van de examinering blijkt grotendeels in overeenstemming met de OER en de interne regels. Uit het dossieronderzoek van de inspectie blijkt dat het administratief proces binnen de opleiding grotendeels op orde is. Uit de cijferadministratie zijn nauwelijks onregelmatigheden gebleken.

Onderwijs- en examenregeling (art. 7.13 WHW)		Oordeel
1	Zijn de toepasselijke periode en opleiding(en), en de vaststelling duidelijk?	N
2	Zijn de inhoud van de opleiding en de examens duidelijk?	D
3	Zijn de te realiseren eindkwalificaties duidelijk?	D
4	Is de studielast als geheel en per onderwijseenheid duidelijk?	D
5	Volgorde/tijdvakken duidelijk van tentamens/examens?	D
6	Zijn de opleidingsvarianten goed beschreven?	NVT
7	Is de geldigheidsduur van tentamens/examens duidelijk?	J
8	Is de toetsvorm van de tentamens en examens duidelijk?	D
9	Zijn de gronden voor het verlenen van vrijstellingen duidelijk?	N
10	Zijn studievoortgangsbewaking en studiebegeleiding duidelijk?	J
Examencommissie (art. 7.12, 7.12a, 7.12b)		Oordeel
1	Is de examencommissie door instellingsbestuur ingesteld?	J
2	Wijst de examencommissie examinatoren aan?	N
Voor invoering van de WvB per 1 september 2010		
3	Verzorgen de leden van de examencommissie onderwijs in de opleiding?	D
4	Zijn er regels voor het afnemen van tentamens en handelen bij fraude?	J
Na invoering van de WvB per 1 september 2010		
5	Stelt de commissie vast of afgestudeerde de eindkwalificaties beheerst?	D
6	Waarborgt het instellingsbestuur onafhankelijk/deskundig functioneren?	J
7	Zijn er richtlijnen en aanwijzingen om tentamens te beoordelen?	J
8	Borgt de examencommissie de kwaliteit van tentamens en examens?	J
Examinatoren (art. 7.12c)		Oordeel
1	Zijn de examinatoren aangewezen door de examencommissie?	N
2	Verzorgen de examinatoren de betreffende onderwijseenheid?	J
3	[Operationalisering] Zijn alle examinatoren bevoegd en deskundig?	J
4	[Operationalisering] Naleving regels toetsontw./normering/registratie geborgd?	J
Getuigschrift en diplomasupplement (art. 7.11)		Oordeel
1	Wordt het getuigschrift uitgereikt door de examencommissie?	J
2	Zijn opleidingsnaam, onderdelen examen en graad juist vermeld?	J
3	Voldoet het diplomasupplement aan de inhoudelijke voorschriften?	N

TOELICHTING

INLEIDING

De opleiding VTM Diemen wordt alleen in voltijd aangeboden.

CONCLUSIE

De opleiding voldoet op een aantal van de onderzochte punten niet aan de Wet op het hoger onderwijs. De OER voldoet niet en moet verbeteren. De samenstelling en werkwijze van de examencommissie voldoet nog niet volledig aan de eisen die de Wet versterking besturing stelt. De dossiervorming kan nog verbeteren. Als positieve aspecten noemen wij het volgende:

- a. Binnen de opleiding VTM Diemen is het draagvlak voor (verdere versterking van) het proces van onafhankelijke toetsing en beoordeling groot. Opleidingsmanagement, examencommissie en examinatoren trekken hierin gezamenlijk op. Er is een gemotiveerd team aan het werk, de onderlinge contacten zijn over het algemeen goed en men is op de hoogte van elkaars werkzaamheden. Er is een heldere analyse van het probleem van langstudeerders opgesteld en de verantwoordelijkheden van de stuwmeercoördinator en de examencommissie zijn duidelijk gescheiden. Rond de 6+ pilot en het IVC traject kon onder deze omstandigheden geen sfeer van geheimzinnigheid ontstaan, zoals elders het geval is geweest.
- b. Het aantal studenten dat het niet in de OER beschreven alternatieve afstudeertraject heeft gevolgd, is beperkt gebleven tot 3 in 2009 en 4 in 2010.
- c. Uit analyse van de gegevens uit Peoplesoft en Volgplus kwam een beperkt aantal vragen naar voren die op een enkele uitzondering na beantwoord konden worden.

Een aantal tekortkomingen is de opleiding niet direct aan te rekenen maar het gevolg van organisatiebreed beleid. Dat geldt o.a. voor de OER die deels centraal wordt voorgeschreven, de benoeming van examinatoren en deelname van leidinggevenden aan de examencommissie. Het is de inspectie gebleken dat de organisatie aan deze onderwerpen inmiddels de nodige aandacht besteedt. In de meest recente OER is bijvoorbeeld ten aanzien van de samenstelling van de examencommissie al een verbetering doorgevoerd en in de verschillende lagen van de organisatie is men bezig verdere invulling te geven aan de uitvoering van het verbeterbeleid.

BEVINDINGEN

Voldoet de OER aan de WHW?

[Uitgangspunt is de OER 2009/2010, tenzij anders vermeld]

Conclusie

De OER geeft geen volledig beeld van het onderwijs en de examinering zoals de wetgever dat in artikel 7.13 van de WHW beoogt. De OER geeft onvoldoende informatie, biedt onvoldoende houvast aan studenten, docenten, examinatoren, examencommissie en management van de opleiding en biedt onvoldoende rechtszekerheid aan studenten. De OER bevat kan-bepalingen op plaatsen waar een tekst nodig is die concreet aangeeft hoe het werkelijk geregeld is. De student moet immers weten waar hij aan toe is. Zo worden bijvoorbeeld het proces van afstuderen en de stage onvoldoende beschreven.

De informatie over de vaststelling van de OER is problematisch omdat het document is voorgeformatteerd, inclusief de vaststellingsdatum. Hierdoor kan het gebeuren dat concepten als officieel vastgestelde documenten worden gepresenteerd en als zodanig worden behandeld. Anders dan elders binnen Inholland heeft dit probleem zich bij VTM niet voorgedaan.

Bij de evaluatie van de OER wordt het tijdsbeslag voor studenten dat uit het programma voortvloeit onvoldoende meegewogen ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast.

De OER bevat in de betreffende jaren (2008-2010) geen informatie over het afstuderen op basis van Inmiddels Verworven Competenties (IVC). Ook in de afstudeerhandleidingen ontbreekt informatie over de IVC. De interne notitie 'Stuwmeerpreventie en -reductie, achtergrond en activiteiten' van februari / maart 2010 bevat wel informatie over IVC.

Verder bevat de OER enkele bepalingen die strijdig zijn met de geest van de WHW. Dit betreft paragraaf 1.3.4. artikel 26 lid 3 (waarin bepaald wordt dat de directeur

van de *School* voorzitter is van de examencommissie) en artikel 27.2 (waarin bepaald is dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinerator).

Toelichting

Vaststelling en beoordeling. Twee artikelen van de WHW betreffen rechtstreeks de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur, namelijk 7.13. lid 1: het instellingsbestuur stelt voor elke opleiding of groep van opleidingen een OER vast en artikel 7.14: het instellingsbestuur draagt zorg voor een regelmatige beoordeling van de OER. Uit het onderzoek is gebleken dat:

- ten aanzien van de *vaststelling* van de OER aan een van de drie normen deels wordt voldaan aan een norm geheel wordt voldaan en aan de derde norm niet wordt voldaan. De datum waarop de OER is vastgesteld is weliswaar vermeld, maar het blijkt om een standaardvermelding te gaan die niets zegt over de vraag of het een officieel vastgestelde versie betreft of niet. De reikwijdte van de OER is niet helder. Duidelijk is wel dat de OER is vastgesteld door het instellingsbestuur.
- ten aanzien van de *beoordeling* van de OER gedeeltelijk aan de norm is voldaan. Er is jaarlijks een actualiseringsronde, maar deze is vrij oppervlakkig en een terugkoppeling naar de opleidingscommissie ontbreekt. Ook vindt er geen regelmatige meting en weging plaats van de studielast en het tijdsbeslag van studenten dat daaruit voortvloeit.

Hieronder volgt een overzicht van de beoordeling van elf normen, afgeleid uit artikel 7.13 lid 2 van de WHW. Dit lid beschrijft wat er ten minste vastgelegd moet zijn in de OER. Op een aanzienlijk aantal punten voldoet de OER van VTM Diemen niet aan deze bepalingen: van de elf getoetste subleden wordt aan zes niet voldaan, aan twee deels voldaan en aan drie normen wordt voldaan.

Inhoud en studielast. De jaarprogrammaoverzichten en programmabeschrijvingen in artikel 21 van de OER zijn duidelijk voor jaar 1 en 2, maar voor jaar 3 en 4 zijn de overzichten nauwelijks ingevuld. De beschrijving van de onderwijseenheden in hoofdstuk 4.5 is eveneens duidelijk, maar ook hier is de informatie over jaar 3 en 4 summier. Voor de onderdelen die niet beschreven staan (bijvoorbeeld afstuderen en stage) wordt wel systematisch verwezen naar de betreffende studiehandleiding. Voor jaar 3 en 4 staat zowel in artikel 21 als in hoofdstuk 4.5 een jaarlijkse studielast van 30 EC vermeld. In zijn algemeenheid ontbreekt informatie over hoe de aantallen EC tot stand zijn gekomen. Hiermee wordt gedeeltelijk voldaan aan WHW 7.13 lid 2a en lid 2e.

Eindkwalificaties en afstudeerrichtingen. De paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 van de opleidingsspecifieke OER bevatten een duidelijke beschrijving van het beroepsprofiel en van het doel van de opleiding. Verder bevat paragraaf 4.2.2 een competentieoverzicht van de Vrijetijdsmanager. In artikel 19 worden deze competenties gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. Een niveau-indeling ontbreekt. Uit de gesprekken is gebleken dat de opleiding geen afstudeerrichtingen kent. Op verschillende plaatsen in de OER is desalniettemin sprake van afstudeerrichtingen. Op blz. 42 staat 'de opleiding kan één of meer afstudeerrichtingen omvatten'. De OER geeft niet aan hoe de begrippen specialisatieminor en differentiatiminor zich verhouden tot elkaar en tot het begrip afstudeerrichting. Al met al wordt uit de OER niet duidelijk dat er geen afstudeerrichtingen zijn. Hiermee wordt deels voldaan aan WHW 7.13 lid 2c; aan lid 2b van hetzelfde artikel wordt niet voldaan.

Inrichting en beoordeling praktische oefeningen. Bij de beschrijving van de onderwijseenheden in 4.5 wordt voor inrichting en beoordeling van de stage systematisch verwezen naar handleidingen en toetsblauwdrukken. De paragrafen 3.3.1. en 4.3.3 bevatten ook enige informatie over de stage. In 4.3.3. wordt bovendien doorverwezen naar de vindplaats van nadere informatie: 'Informatie over de stages en de afstudeeropdracht staat op de betreffende Blackboard-sites en Team-sites en is verkrijgbaar bij het stagebureau.' Daarmee wordt voldaan aan WHW 7.13 lid 2d.

Opleidingsvarianten. Deze norm is niet van toepassing, want de opleiding kent alleen de voltijdvariant (daarom zou alle tekst die betrekking heeft op andere varianten uit de OER verwijderd moeten worden).

Tentamens/examens. Artikel 26 van de instellingsbrede OER bevat een onduidelijke tekst die ontoereikende informatie geeft. In de opleidingsspecifieke OER komt het onderwerp soms wel terug maar dat vraagt veel zoekwerk. De artikelen 7 en 8 bevatten relevante informatie, maar zijn nog erg algemeen. Artikel 20 verwijst naar hoofdstuk 4.5 waar de onderwijseenheden volledig beschreven worden. Inderdaad bevatten de schema's in 4.5 een rubriek 'voorwaarden tot deelname' waar in relevante gevallen het aantal EC gespecificeerd staat dat behaald moet zijn. Voor stage en afstuderen wordt hier verwezen naar de afstudeerhandleiding, zodat de OER op deze cruciale punten nu juist geen richtinggevende informatie bevat. Artikel 27 geeft informatie over de tijdvakken waarbinnen tentamens/examens moeten worden afgelegd. Artikel 23 over inschrijven voor toetsen is onduidelijk en slordig. Artikel 32 geeft duidelijke informatie over de geldigheidsduur van toetsresultaten. Artikel 21 beschrijft voor de jaren 1 en 2 hoe tentamens moeten worden afgelegd. Voor jaar 3 en 4 geeft artikel 21 geen informatie over de wijze van toetsing. In hoofdstuk 4.5 wordt voor de toetsing verwezen naar toetsblauwdrukken en student-handleidingen. Hiermee is deels voldaan aan WHW 7.13 lid 2j en 2l; aan 2k is voldaan.

Vrijstellingen. Artikel 34 van de opleidingsspecifieke OER bevat een standaardtekst die voor alle opleidingen hetzelfde is en erg algemeen blijft. Gebruikelijke c.q. veel voorkomende vrijstellingen (bijvoorbeeld voor al dan niet verwante MBO-instream of propedeuse elders) worden niet vermeld. Nergens wordt specifiek voor VTM iets vermeld. 'Vrijstellingen van toetsen kunnen ook door de examencommissie verleend worden op basis van een door de examencommissie erkend intake-assessment of EVC-procedure. Daarbij moeten de kwaliteit van assessment of EVC-procedure en gebruikte instrumenten aantoonbaar zijn gebleken', aldus artikel 34 van de OER. Uit gesprekken is de inspectie echter duidelijk geworden dat de opleiding geen EVC regeling kent. Stel dat de opleiding wel een EVC regeling kende, dan is dit een te algemene en beperkte tekst. Hiermee is niet voldaan aan WHW 7.13 lid 2r.

Studievoortgang en studiebegeleiding. Ten aanzien van studievoortgang in de propedeuse: de OER voldoet aan de in artikel 7.13 f en -u gestelde eisen t.a.v. de studievoortgang. Het beleid ten aanzien van het bindend studieadvies is in artikel 12 t/m 17 uitgebreid geregeld.

Ten aanzien van studievoortgang in algemene zin bepaalt artikel 10 op blz. 129: 'De School registreert de studieresultaten op basis van de volgens artikel 30 vastgestelde en bekend gemaakte toetsuitslagen. Het in dat artikel genoemde studievolsysteem kan door de student worden geraadpleegd voor een overzicht van de door hem behaalde resultaten voor de opleiding met toepassing van deze onderwijs- en examenregeling.' Individuele begeleiding: artikel 9, blz. 128 en 129. Daarmee is voldaan aan WHW 7.13 lid 2u.

Zijn samenstelling en werkwijze van de examencommissie conform WHW?

Voldoen de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie in de onderzochte studiejaren aan de wettelijke eisen zoals die golden voor invoering van de WvB per 1 september 2010? Voldoen de samenstelling en de werkwijze van de examencommissie op dit moment aan de wettelijke eisen zoals die gelden na invoering van de WvB per 1 september 2010?

Conclusies

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

De examencommissie voldeed gedeeltelijk aan de wettelijke eisen. De leden van de examencommissie werden namens het College van Bestuur door de directeur van de School per brief benoemd of gedechargeerd. De directeur van de School was tot 2003 voorzitter, maar werd toen in deze functie opgevolgd door een technisch voorzitter. De commissie wijst de examinatoren niet aan. Wel is binnen de opleiding duidelijk bepaald welke docenten op welke vakgebieden mogen examineren. De commissie heeft regels vastgesteld met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen bij fraude door studenten. Ook reikt de examencommissie de getuigschriften uit. Aangezien de OER geen gronden voor vrijstellingen bevat, kan de commissie haar besluiten over vrijstellingen niet op de OER baseren.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

Samenstelling en werkwijze van de examencommissie voldoen gedeeltelijk aan de wettelijke eisen zoals die golden tot 1 september 2010. Er wordt nog niet volledig voldaan aan de norm ontleend aan artikel 7.12, te weten: 'Stelt de examencommissie op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de OER stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad?' Gegeven de voorgeschiedenis van deze examencommissie (stabiliteit, continuïteit, goede werkverhoudingen) en het grote draagvlak voor onafhankelijke toetsing en binnen de opleiding mag er echter op vertrouwd worden dat de examencommissie erin zal slagen haar nieuwe rol waar te maken.

Toelichting

A Samenstelling en werkwijze examencommissie tot september 2010

Samenstelling en werkwijze van de examencommissie voldeden aan twee van de zes normen ontleend aan de wettelijke eisen zoals die golden tot 1 september 2010. Aan de overige vier normen werd gedeeltelijk voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Instelling en samenstelling. Voorheen werden leden van de (deel)examencommissie VTM door de directeur van de School of Economics namens het College van Bestuur per brief benoemd of gedechargeerd. Voorheen viel VTM onder de toenmalige School of Economics. Ongeveer acht jaar geleden is de directeur van de *School* als voorzitter van de examencommissie vervangen door een technisch voorzitter. Deze was geen lid van de examencommissie, maar had als taak de vergaderingen te leiden. Door zijn technisch voorzitterschap bij andere examencommissies kon hij er onder andere voor zorgen dat de opleidingen globaal hetzelfde deden en studenten een gelijke behandeling kregen. De commissie had - en heeft - een ambtelijk secretaris, die ook het secretariaat van andere examencommissies binnen de *School* verzorgde. De overige (5 à 6 - dit verschilde per jaar) leden van de commissie zijn docent binnen de opleiding. Door de jaren heen vertoont de samenstelling van de commissie een grote mate van continuïteit en stabiliteit. Hiermee voldeden samenstelling en werkwijze van de commissie aan WHW artikel 7.12, lid 1 en 2.

Benoeming examinatoren. De examencommissie wijst de examinatoren niet aan. Artikel 27.2 van de instellingsbrede OER stelt dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinator. Dit is in strijd met 7.12 lid 3 van de WHW waar wordt bepaald dat examinatoren door de examencommissie worden aangewezen. Binnen de opleiding is echter wel duidelijk bepaald welke docenten op welke vakgebieden toetsen, tentamens en examens mogen afnemen. In een gedetailleerd schema zijn alle deskundigheden en rollen (stagebegeleider, afstudeerbegeleider, afstudeerbeoordelaar etc.) van docenten vastgelegd. Alleen ervaren en vakdeskundige docenten worden ingezet op zwaardere taken als afstudeerbegeleider. De werkwijze voldoet daarmee niet aan WHW 7.12 lid 3.

Goede gang van zaken tijdens tentamens. Hoofdstuk 4.4.4. van de OER bevat regels met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens tentamens en te nemen maatregelen in bijvoorbeeld geval van fraude door studenten. Daarnaast bestaan er richtlijnen voor de gang van zaken tijdens tentamens, een handleiding voor surveillanten en presentaties voor training van surveillanten etc. Uit de gedetailleerde verslagen van de examencommissie (niet alleen van de reguliere vergaderingen maar ook van de hoorzittingen over mogelijke fraude) blijkt dat de vastgestelde regels consequent gehanteerd worden. De examencommissie voldoet hiermee aan WHW 7.12 lid 4.

Uitreiken getuigschriften. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat alle getuigschriften zijn ondertekend door de examencommissie. De examencommissie voldoet hiermee aan WHW 7.11 lid 2 (1e zin).

Beslissingen vrijstellingen. Zoals geconstateerd bij de analyse van de OER biedt deze de examencommissie weinig houvast bij het beoordelen van aanvragen voor vrijstellingen. VTM-specifieke gronden voor het verlenen van vrijstellingen staan niet in de OER.

Uit de verslagen van de examencommissie blijkt dat de commissie vrijstellingsverzoeken van individuele studenten steeds op inhoudelijke gronden beoordeelt. De examencommissie volgt hierin over het algemeen het advies van de vakdocent of de

moduleleider. Het besluit van de commissie wordt helder gemotiveerd. De examencommissie voldoet hiermee gedeeltelijk aan WHW 7.13 lid 2r.

B Samenstelling en werkwijze na invoering WvB per 1 september 2010

Samenstelling en werkwijze van de examencommissie voldeden aan zes van de zeven normen ontleend aan de wettelijke eisen zoals die golden vanaf 1 september 2010. Er wordt nog niet volledig voldaan aan de norm ontleend aan artikel 7.12, te weten: 'Stelt de examencommissie op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de OER stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad?'. Hieronder volgen de bevindingen.

Vaststellen of student voldoet aan eindkwalificaties. De opleiding heeft een secuur werkende examencommissie die een grote mate van continuïteit en stabiliteit vertoont. De commissie geniet vertrouwen bij examinatoren die een centrale rol vervullen in het afstudeerproces en als minor-coördinator. Niettemin is de commissie zelf van mening dat zij nog niet volledig kan voldoen aan de hoge eisen die in de nieuwe WHW aan examencommissies gesteld worden. De leden hebben al enkele scholingsbijeenkomsten gevolgd. Vooral nog voldoet de examencommissie deels aan WHW artikel 7.12, lid 2.

Borging kwaliteit tentamens en examens. De examencommissie heeft een aantal taken gedelegeerd aan de toetscommissie. Zo beoordeelt de toetscommissie steekproefsgewijs toetsen op de technische aspecten en het competentieniveau. Het doel is om elke toets eens in de drie jaar te beoordelen. De examencommissie ontvangt een samenvatting van de resultaten van deze beoordelingen en behoudt de eindverantwoordelijkheid.

Om het niveau te borgen worden toetsen altijd opgesteld volgens het '4-ogen' principe. Ook bij de beoordeling van de resultaten zijn altijd twee beoordelaars betrokken. Daarnaast kijkt het studentenpanel vier maal per jaar terug op het onderwijs en de bijbehorende toetsen en geeft zijn bevindingen weer in een verslag dat beschikbaar wordt gesteld aan de opleidingscommissie. Bovendien is er binnen de opleiding de afgelopen jaren sprake geweest van stelselmatige aandacht voor (de verdere versterking en verbetering van) het proces van toetsing en beoordeling (zie bijvoorbeeld 'Proces toetsontwikkeling en toetskwaliteitsbewaking Cluster Leisure, oktober 2010' ; 'Toetsplan 2010 / 2011 Cluster Leisure'). Hiermee voldoet de werkwijze van de examencommissie aan WHW artikel 7.12b, lid 1a.

Richtlijnen ter beoordeling en vaststelling van tentamenuitslagen. In onderlinge samenwerking tussen examencommissie, toetscommissie, afstudeercommissie en opleidingsmanagement zijn richtlijnen / aanwijzingen ter beoordeling van uitslagen vastgesteld, te weten toetsmatrijzen, beoordelingsformulieren, toetsbeleid etc. Hiermee voldoet de examencommissie aan WHW artikel 7.12b, lid 1b.

Samenstelling examencommissie en borging onafhankelijk en deskundig functioneren.

Het instellingsbestuur bepaalt niet langer dat een leidinggevende voorzitter is van de examencommissie. Dat schept een belangrijke voorwaarde voor onafhankelijk en deskundig functioneren van de commissie. Ook zijn de leden benoemd op basis van hun deskundigheid. Alle leden van de commissie zijn betrokken bij de opleiding, de meesten als docent. Ook is in het kader van het verbeterplan voorzien dat (leden van) examencommissies meer scholing krijgen. Al met al is voldaan aan WHW 7.12a, lid 1 (uitgewerkt in twee normen, waarbij aan één norm voldaan wordt en aan één norm gedeeltelijk voldaan wordt) en aan WHW 7.12a, lid 2.

Functioneren de examinatoren conform de WHW? (zoals van kracht tot 1 september 2010)

Conclusie

De examinatoren worden niet aangewezen door de examencommissie. Voor het overige zijn er voldoende waarborgen voor een deskundige beoordeling en naleving van de regelgeving op het gebied van toetsing.

Toelichting

De wettelijke eisen zijn getoetst aan de hand van vijf normen. Drie normen zijn rechtstreeks afkomstig uit de WHW. Omdat niet voldaan wordt aan één van deze normen (WHW 7.12 lid 3), namelijk dat de examinatoren worden aangewezen door

de examencommissie, heeft de inspectie twee normen toegevoegd. Deze betreffen waarborgen ten aanzien van de kwaliteit van examinering. Aan vier van de vijf werd voldaan, aan een norm werd deels voldaan. Hieronder volgen de bevindingen.

Aanwijzing en functie examinatoren. Artikel 27.2 van de instellingsbrede OER stelt dat alle leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in de desbetreffende opleiding zijn belast, geacht worden te zijn aangewezen als examinator. De examencommissie wijst de examinatoren dus niet aan. In het gesprek met docenten – examinatoren werd dit bevestigd.

De specifieke deskundigheid van examinatoren werd echter wel geborgd, namelijk doordat de opleiding beschikt over een gedetailleerde matrix met een overzicht van de deskundigheid en de rollen van docenten: docent vak x/y, moduleleider, kringdocent, stagebegeleider, stagebeoordelaar, afstudeerbegeleider, afstudeerbeoordelaar etc. Deze matrix wordt regelmatig geactualiseerd, onder meer op basis van functioneringsgesprekken.

Hiermee is gedeeltelijk voldaan aan WHW artikel 7.12 lid 3; er wordt geheel voldaan aan het punt dat de examinatoren belast zijn met en deskundig zijn in het verzorgen van onderwijs in de desbetreffende onderwijsseenheid.

Uitreiking bewijsstuk. De examinator stelt kort na het afnemen van een mondelinge toets of na de uitvoering van een praktijkopdracht als toets de uitslag vast en geeft de student binnen vijf werkdagen een schriftelijk bewijsstuk. Het is ook mogelijk dat de uitslag alleen via het studievolsysteem wordt gepubliceerd. De student kan dan voor zichzelf daarvan een afdruk als bewijsstuk maken. Daarmee wordt voldaan aan WHW 7.11 lid 1.

Kwaliteitsborging deskundige beoordeling. Toetsen en docenten zijn in het studieregistratiesysteem aan elkaar gekoppeld zodat niet iedereen voor willekeurig welke toets resultaten kan invoeren. Verder is er een duidelijke toedeling van taken en rollen. Hiermee is voldaan aan deze norm.

Kwaliteitsborging naleving regelgeving toetsing en examinering.

Toetsontwikkeling en beoordeling. De toetscommissie binnen de opleiding functioneert naar behoren en voorziet in technische ondersteuning bij het opstellen en verbeteren van toetsen, toetsmatrizen, beoordelingsformulieren en het toetsproces als geheel. Hiermee is voldaan aan deze norm.

Registratie. De inspectie heeft geen aanwijzingen dat er bij het vaststellen en registreren op substantiële schaal dingen mislopen. De analyse van het studievoortgangregistratiesysteem leverde een beperkt aantal vragen op, die bijna allemaal adequaat beantwoord konden worden.

Is de praktijk van de examinering in overeenstemming met de OER?

Conclusie

De inspectie heeft van enkele cruciale bepalingen uit de OER ten aanzien van niveaubewaking en interne kwaliteitszorg rond examinering geverifieerd of de opleiding zich er in de praktijk aan houdt. De praktijk van de examinering blijkt grotendeels in overeenstemming met de OER en de interne regels. Aan zeven van de negen normen afgeleid uit de interne regels voor examinering wordt voldaan. Aan één norm wordt niet voldaan. Eén norm (betreffende benoeming examinatoren van buiten de hogeschool) is niet van toepassing. De norm waaraan niet wordt voldaan betreft een instellingsbrede kwestie, namelijk 'Verdeling taken en bevoegdheden centrale- en deexamencommissie is per apart besluit vastgelegd.'

Toelichting

Van het *algemene gedeelte van de OER* is de uitvoering van drie artikelen geverifieerd, namelijk of de taak- en bevoegdheidsverdeling van de centrale en deexamencommissie in een apart besluit zijn vastgelegd (OER art 27, lid 1), of de examencommissie examinatoren van buiten aanwijst voor maximaal een jaar (OER 27, lid 2) en of alle besluiten van de examencommissie schriftelijk zijn vastgelegd (OER art 27.5). Bij verificatie bleek:

- dat er geen document is waarin de verdeling van taken en bevoegdheden tussen centrale en deexamencommissies is vastgelegd (niet aan de norm voldaan);
- dat de opleiding geen gebruik maakt van examinatoren van buiten de hogeschool (norm niet van toepassing);

- dat de examencommissie in haar verslagen de besluiten zorgvuldig heeft vastgelegd (aan de norm voldaan).

Uit het *opleidings specifieke gedeelte van de OER* is de uitvoering van vijf artikelen geverifieerd. Deze worden alle vijf nageleefd. Hieronder volgen de bevindingen.

Registratie van toetsuitslagen door secretariaat. Het betreft artikel 30.5 p. 148 (alle uitslagen worden door het secretariaat van de examencommissie geregistreerd). De voorwaarden om de studievoortgang naar behoren te bewaken zijn op orde. De analyse door de inspectie van de gegevens in Peoplesoft heeft nauwelijks vraagtekens opgeleverd.

Wijze van beoordeling. Het betreft artikel 31, p. 148 van de OER (de wijze van beoordeling is zo dat de student kan nagaan hoe de uitslag van de toets tot stand is gekomen). Zowel voor stage als voor afstuderen zijn er gedetailleerde beoordelingsformulieren, die als bijlage bij de stagehandleiding en de afstudeerhandleiding gevoegd zijn. De onderdelen van stage en afstuderen die afzonderlijk beoordeeld worden (bijvoorbeeld afstudeervoorstel, afstudeerkring, afstudeerwerkstuk, presentatie, verdediging) zijn duidelijk herkenbaar. De formulieren zijn overigens wel aan de gecompliceerde kant.

Bewaartermijnen. Betreft artikel 33.4, p. 150 (het afstudeerverslag, het onderzoeksrapport, de scriptie enzovoorts worden minimaal zeven jaar bewaard). In 46 van de 50 door de inspectie bestudeerde dossiers was het eindwerk aanwezig (92%). Bij de afgestudeerden van het reguliere traject was in 39 van de 43 gevallen (91%) het afstudeerwerk aanwezig, bij de IVC - afgestudeerden was het eindwerk (portfolio) in alle zeven gevallen aanwezig. Conclusie is dat de opleiding zich over het algemeen gehouden heeft aan de interne voorschriften om afstudeerwerk zeven jaar te bewaren.

Schriftelijke registratie toetsuitslagen door examinerator. Betreft art. 30.5, p. 148 (de examinerator registreert de uitslagen van toetsen schriftelijk met datum en handtekening). Dossierstudie en analyse van het studieregistratiesysteem Peoplesoft hebben aangetoond dat deze regel wordt nageleefd.

Voorwaarden tot deelname aan afstuderen. De afstudeerhandleiding van het cluster Leisure, 2009/2010 vermeldt op pagina 4 de volgende voorwaarden om aan het afstudeertraject te mogen beginnen:

'Je kunt je aanmelden voor de afstudeerkring als je aan het volgende voldoet:

1. Je propedeuse en 50 EC uit jaar 2
2. Afgeronde stage uit jaar 3
3. Minimaal 30 EC uit de minors van jaar 3 en 4
4. De overige EC moeten redelijkerwijs te behalen zijn voordat het afstudeertraject helemaal is afgerond.'

De analyse door de inspectie van de gegevens uit het studieregistratiesysteem heeft opgeleverd dat deze regel vrijwel altijd is nageleefd.

Voldoen de dossiers van afgestudeerden aan de WHW en de OER?

De WHW definieert niet wat onder een dossier van een afgestudeerde moet worden verstaan. Evenmin specificeert de WHW welke documenten het dossier van een afgestudeerde moet bevatten. In het kader van dit onderzoek heeft de inspectie het dossier van een afgestudeerde als volgt gedefinieerd: 'het dossier dient aan te tonen dat het getuigschrift terecht is verstrekt'. Welke documenten het dossier dient te bevatten, leidt de inspectie af uit a) de artikelen uit de WHW die betrekking hebben op toetsing en examinering (7.10 t/m 7.13) en b) de bepalingen ten aanzien van toetsing en examinering in de OER van de desbetreffende opleiding. Onder dossier wordt ook begrepen alles wat digitaal geregistreerd is.

Conclusie

Voor de in totaal dertien beoordeelde wettelijke normen en interne regels ten aanzien van de studentendossiers geldt dat aan zeven wordt voldaan en aan zes deels wordt voldaan. In algemene zin geldt dat de studentendossiers niet volledig zijn en dat interne regels niet altijd worden nageleefd. Ten aanzien van het diplomasupplement voldoet de opleiding niet aan de eisen die de WHW stelt. De interne voorschriften met betrekking tot de archivering zijn te soepel, in de zin dat bewaartermijn voor cruciale documenten te kort zijn gesteld, waardoor belangrijke documentatie

ontbreekt en deels niet kan worden nagegaan of de interne regels worden nageleefd.

Toelichting

Onderstaand volgen de bevindingen uit een steekproef van vijftig dossiers. Het betreft 43 dossiers van regulier afgestudeerden en zeven van IVC-afgestudeerden.

Vrijstellingen. In de steekproef werden geen vrijstellingen in de eindfase van de studie aangetroffen. Deze norm was daarom niet van toepassing.

Aanwezigheid afstudeerwerk. In 46 van de vijftig bestudeerde dossiers was het eindwerk aanwezig (92%). Bij de afgestudeerden van het reguliere traject was in 39 van de 43 gevallen (91%) het afstudeerwerk aanwezig, bij de IVC-afgestudeerden was het eindwerk (portfolio) in alle zeven gevallen aanwezig. Hiermee is aan deze norm voldaan.

Aanwezigheid afstudeervoorstel. Het afstudeervoorstel valt niet onder de bewaarplicht van zeven jaar. De oorspronkelijke afstudeervoorstellen zijn niet aangetroffen in de dossiers. Hetzelfde geldt voor documenten die aan het afstudeervoorstel gekoppeld zijn (afstudeeradviesformulier, beoordelingsformulier afstudeerkring). Wel bevatten de afstudeerwerken een verbeterde versie van het afstudeervoorstel. Hiermee is deels aan de norm voldaan.

Aanwezigheid ingevuld beoordelingsformulier afstudeerwerk. Het beoordelingsformulier valt niet onder de bewaarplicht van zeven jaar. In 33 van de vijftig beoordeelde dossiers werd een ingevuld beoordelingsformulier aangetroffen (in 28 van de 43 reguliere dossiers en in vijf van de zeven IVC dossiers). Hiermee is deels aan deze norm voldaan.

Beoordelingsformulier afstudeerwerk getekend door vakdeskundig beoordelaar? Op de formulieren is geen plaats ingeruimd voor (een) handtekening(en). Doordat de formulieren gedetailleerd zijn en door de beoordelaars consciëntieus worden ingevuld is de authenticiteit van de beoordeling overtuigend. Vergelijking van de namen van de afstudeerbeoordelaars die de formulieren hebben ingevuld met het overzicht van de docenten met hun taken, rollen en vakgebieden maakt duidelijk dat de beoordeling van de afstudeerwerken is verricht door docenten met relevante expertise. Het komt voor dat de expertise van de beoordelaar niet één op één overeenkomt met het afstudeeronderwerp. Dit komt doordat soms een relatief groot aantal afstudeerders voor onderwerpen op hetzelfde vakgebied kiest. Dan zijn er niet altijd voldoende afstudeerbegeleiders en beoordelaars te vinden die precies de juiste expertise in huis hebben. Uit het gesprek van de inspectie met de examinatoren is gebleken dat in dergelijke gevallen ondersteuning en advies van gespecialiseerde collega's beschikbaar is.

Aan deze norm is hiermee deels voldaan.

Stageverslag aanwezig? Het stageverslag valt niet onder de bewaarplicht van zeven jaar. Van de steekproef van vijftig afgestudeerden waren zeven stageverslagen beschikbaar. Deze waren alle van afgestudeerden uit het reguliere traject. Hiermee is deels aan deze norm voldaan.

Stagebeoordeling aanwezig? Er waren acht stagebeoordelingen aanwezig, zeven van reguliere afstudeerders en één van een IVC - afgestudeerde. Hiermee is deels aan deze norm voldaan.

Stagebeoordeling ondertekend door begeleider opleiding? Alle aangetroffen stagebeoordelingen waren ondertekend door de stagedocent. Hiermee is aan deze norm voldaan.

Stagebeoordeling ondertekend door bedrijfsmentor? Alle aangetroffen stagebeoordelingen waren ondertekend door de bedrijfsmentor. Hiermee is aan deze norm voldaan.

Getuigschrift en cijferlijst. Van het getuigschrift heeft de inspectie bij dit onderdeel alleen onderzocht of het aanwezig was. De inhoudelijke eisen die de WHW aan het getuigschrift stelt worden bij het volgende blok beoordeeld. In alle 50 dossiers was een kopie van het getuigschrift aanwezig; in 48 dossiers werd een cijferlijst aangetroffen. Op alle getuigschriften stonden de vakken conform de OER vermeld. De stu-

dielast van de vakken telde steeds op tot 240 EC. Hiermee werd aan drie normen voldaan.

Diplomasupplement. In acht van de vijftig dossiers was een diplomasupplement aanwezig. De diplomasupplementen bleken niet aan de eisen van de WHW te voldoen; zo staan de naam van de opleiding en instelling niet vermeld en ontbreekt een beschrijving van de inhoud volledig. Omdat de supplementen dateerden van vóór 1 september 2010 zijn ze niet getoetst aan het Europese format dat per 1 september wettelijk verplicht werd. Hiermee is deels voldaan aan deze norm.

Voldoen de getuigschriften aan de WHW?

Conclusie

De getuigschriften voldoen aan de WHW. Hierbij past wel de kanttekening dat getuigschriften voorzien behoren te zijn van een supplement. Zoals hierboven bij onderdeel 5 (Dossiers afgestudeerden) uiteengezet, voldoet het supplement niet aan de bepalingen van artikel 7.11, lid 4 WHW.

Toelichting

De bevindingen zijn als volgt.

- Alle getuigschriften zijn uitgereikt door de examencommissie;
- Op alle getuigschriften is de opleidingsnaam conform CROHO vermeld;
- Op alle getuigschriften is vermeld welke onderdelen het examen bevatte;
- Op alle getuigschriften is de graad juist vermeld;
- Op alle getuigschriften is vermeld wanneer de opleiding voor het laatst is geaccrediteerd;
- Alle getuigschriften zijn ondertekend door (een lid van) de examencommissie;
- Op alle getuigschriften is vermeld dat de graad is verleend door het instellingsbestuur.

KWANTITATIEVE GEGEVENS

BASISGEGEVENS OPLEIDING				
Opleiding	Vrijtijdsmanagement			
Locatie	Diemen			
Variant(en)	Voltijd			
BASISGEGEVENS AFGESTUDEERDEN	totaal	2009/10	2008/9	2007/8
1. Aantal afgestudeerden	519	192	151	176
Regulier	512	188	148	176
IVC	7	4	3	0
2. Steekproef dossiers	50	27	17	6
Regulier	43	24	13	6
IVC	7	4	3	0
3. Steekproef afstudeerwerk	50	27	17	6
a. Afstudeerwerk				
Aanwezig, alle dossiers	46	27	15	4
Aanwezig, regulier	39	23	12	4
Aanwezig, IVC	7	4	3	0
b. Beoordelingsformulier				
Aanwezig, alle dossiers	33	24	9	0
Aanwezig, regulier	28	20	8	0
Aanwezig, IVC	5	4	1	0
4. Steekproef stage	50	27	17	6
a. stageverslag				
Aanwezig, alle dossiers	7	6	0	1
Aanwezig, regulier	7	6	0	1
Aanwezig, IVC	0	0	0	0
b. Beoordeling stage				
Aanwezig, alle dossiers	8	6	1	1
Aanwezig, regulier	7	6	0	1
Aanwezig, IVC	1	0	1	0
5. Steekproef getuigschriften	50	27	17	6
Getuigschrift aanwezig	50	27	17	6

Toelichting

1. De inspectie heeft een steekproef genomen die een totaalbeeld geeft van de afgestudeerden over de periode 2007 t/m 2010.
2. Om te zorgen dat de beoordeling niet uitsluitend gebaseerd werd op de afstudeerfase van de opleiding, heeft de inspectie van de afgestudeerden in de steekproef ook de stagedossiers bestudeerd.

BIJLAGE 7 ZIENSWIJZE INSTELLINGSBESTUUR

Zienswijze van het College van Bestuur van Hogeschool Inholland naar aanleiding van de rapportage van de inspectie inzake het onderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten

Het College van Bestuur van Hogeschool Inholland onderschrijft het rapport in zijn geheel. Wij zijn de Inspectie van het Onderwijs zeer erkentelijk voor het gedegen onderzoek wat voor ons van grote waarde is voor het voortzetten van ons verbeterbeleid en mogelijk ook voor de gehele branche tot waardevolle inzichten leidt.